

การสร้างสรรค์ศิลปกรรม : บริโศคนิยมกับวาทกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติ

พัทรา ผดุงสุนทรารักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ

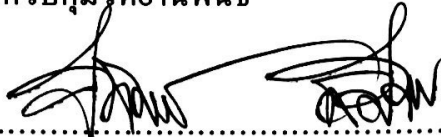
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์
ของ พัชรา ผดุงสุนทรารักษ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรม
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ปิติวรรณ สมไทย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ เทพศักดิ์ ทองนพคุณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์อริยะ กิตติเจริญวิวัฒน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ปิติวรรณ สมไทย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เทพศักดิ์ ทองนพคุณ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่งฟ้า กิติญาณสันต์)

คณะศิลปกรรมศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ เทพศักดิ์ ทองนพคุณ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลือ แนะนำ และให้คำปรึกษาอย่างดี จากรองศาสตราจารย์ปิติวราชนัน สมไทย อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์เทพศักดิ์ ทองนพคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์อริยะ กิตติเจริญวิวัฒน์ รวมทั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งฟ้า กิติญาณุตม์สันต์ ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอรำลึกพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิดและอบรมสั่งสอน พี่ๆ ที่ส่งเสริมให้มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนจนจบการศึกษา ศาสนาเมธีนชิวันธรณัน จันทะนะผลิน อาจารย์ผู้ชี้แนะทางศิลปะ แห่งประติมากรรมในการศึกษาระดับปริญญาตรี และผู้ช่วยศาสตราจารย์อนิก สมบูรณ์ ผู้สอนให้รู้จักประติมากรรมสำหรับประกอบอาชีพที่ผ่านมา

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยทักษิณ ต้นสังกัดผู้ให้ทุนการศึกษา ขอขอบคุณคุณ พุฒิวงศ์ กันยะกาญจน์ เพื่อนร่วมรุ่นที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือและกำลังใจตลอดมา รวมทั้งเพื่อนซึ่งไม่อาจกล่าวนามในที่นี้ได้หมด ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

พัทรา ผดุงสุนทรารักษ์

56920644: สาขาวิชา: ทัศนศิลป์และการออกแบบ; ศป.ม. (ทัศนศิลป์และการออกแบบ)

คำสำคัญ: บริโภคนิยม/ วาทกรรม/ การอนุรักษ์ธรรมชาติ

พัทธา ผดุงสุนทรารักษ์: การสร้างสรรค์ศิลปกรรม : บริโภคนิยมกับวาทกรรมอนุรักษ์
ธรรมชาติ (THE CREATION CONSUMERISM AND PRESERVATION DISCOURSE)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ปิติวรรณ สมไทย, ศ.ม., เทพศักดิ์ ทองนพคุณ, ศ.ม., 91 หน้า. ปี
พ.ศ. 2561.

เศรษฐกิจทุนนิยมและการพัฒนาด้านเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 20 ได้ผลักดันให้ประชากร
โลกส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัฒนธรรมบริโภคนิยมซึ่งเน้นความสะดวกสบาย ความทันสมัย และ
การบริโภคเกินความจำเป็นในการดำรงชีวิต ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและวิถีชีวิตของมนุษย์โดยตรง
จึงเกิดการรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ขนาดใหญ่ในศตวรรษที่ 21 ทั้งจากองค์กรของรัฐและ
เอกชน แต่อย่างไรก็ตาม ความเคยชินกับความความสะดวกสบายไม่ได้เปลี่ยนแปลงกันอย่างง่ายดาย จึงเกิด
พฤติกรรมที่ขัดแย้งกันเอง มิให้เห็นอยู่ทั่วไป การอนุรักษ์ธรรมชาติจึงเป็นเพียงวาทกรรมที่ยังไม่เห็นผล
ในเชิงรูปธรรม นำประเด็นเหล่านี้มาตีความในการสื่อสารเป็นภาพจำนวน 4 ชั้น คือ 1.อาหารการกิน
2. ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม 3. สุขภาพและการเยียวยา 4. ยานพาหนะและการเดินทาง เพื่อสะท้อนภาพ
ทางสังคมและกระตุ้นเตือนผู้บริโภคให้ตระหนักและถึงเวลาที่ควรปฏิบัติกันอย่างจริงจัง

56920644: MAJOR: VISUAL ARTS AND DESIGN; M.F.A.(VISUAL ARTS AND DESIGN)

KEYWORDS: CONSUMERISM/ DISCOURSE/ PRESERVATION

PATARA PADUNGSUNTARARUK: THE CREATION CONSUMERISM AND PRESERVATION DISCOURSE. ADVISORY COMMITTEE: PITIWAT SOMTHAI, M.F.A., THEPSAKDI THONGNOPKOON, M.F.A., 91 P. 2018.

Capitalism and technological development in the 20th century have pushed the majority of the world's population into Consumerism culture that emphasizes convenience, modernity and over-consumption. Affect the ecosystem and the way people live. There is a campaign to raise awareness in the 21st century, both from public and private organizations. However Convenience does not change easily. The conflicting behavior are visible Nature conservation is just a discourse that does not see concrete results. These issues are discussed in four visual communications: 1. Food, 2. Housing and Environment, 3. Health and healing, 4. Vehicles and travel to reflect the social image and encourage consumers to be aware, and timing of seriously practice.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
สมมุติฐานการศึกษา	2
ขอบเขตการศึกษา	3
วิธีการศึกษา	3
วิธีการการศึกษา	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์	5
วัฒนธรรมบริโภคนิยม	6
การอนุรักษ์ธรรมชาติและการพัฒนาที่ยั่งยืน	6
วาทกรรม (discourse)	10
อิทธิพลของศิลปิน	11
แอนดี วอร์ฮอล	12
โจเซฟ โคสุธ	14
การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานก่อนวิทยานิพนธ์	16
แนวความคิดอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	16
แนวความคิดทางสังคม การเมืองวัฒนธรรม และเทคโนโลยี	24
ความคิดเกี่ยวกับเรื่องราวที่นำมาสร้างสรรค์	26
อาหารการกิน	26
ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม	28
สุขภาพและการเยียวยา	35
ยานพาหนะและการเดินทาง	42

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
วิธีการสร้างสรรค์ผลงาน	46
การแสวงหาแรงบันดาลใจ	47
การศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	47
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
การสังเคราะห์เชิงทัศนศิลป์	51
การร่างภาพ	53
ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์	59
เทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน	60
วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน	60
การดำเนินการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์	61
ผลงานชิ้นที่ 1 ผลงานชื่อ “อาหารการกิน - Fastfood boy”	62
ผลงานชิ้นที่ 2 ผลงานชื่อ “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม-คนแคระแบกวิมาน ทอง”	65
ผลงานชิ้นที่ 3 ผลงานชื่อ “สุขภาพและการเยียวยา-Healthy boy”.....	68
ผลงานชิ้นที่ 4 ผลงานชื่อ “ยานพาหนะและการเดินทาง - End of fossil fuels era”	70
วิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์	73
5 สรุปลง อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	76
อภิปรายผล	76
ข้อเสนอแนะ	77
บรรณานุกรม	78
ภาคผนวก	83
ภาคผนวก ก	88
ประวัติย่อของผู้วิจัย	91

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กระบวนการ “สังเคราะห์” ข้อมูลจากภาษาเขียนไปสู่การเป็นภาษาภาพ	52

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	‘กล่องบริลโล’ (Brillo box), แอนดี วอร์ฮอล, ค.ศ.1964 ศิลปะอินสตอลเลชัน	13
2	‘One and Three Chairs’, ค.ศ. 1965 เก้าอี้ไม้, ภาพถ่ายเก้าอี้ตัวเดียวกัน	14
3	‘Ni apparenten’i illusion’, ตุลาคม 2009, พิพิธภัณฑลัฟร์.....	15
4	‘Place des écritures’, 1991สำเนาแผ่นหินขนาดใหญ่ที่ลอกข้อความจากศิลา จารึกโรเซตตา	16
5	“เหยื่อของการพัฒนา” - ขาดปากก็ขาดน้ำ, พ.ศ. 2516	17
6	“เหยื่อของการพัฒนา” - น้ำเปลี่ยนสี, พ.ศ. 2516	18
7	“เหยื่อของการพัฒนา” - พลาสติกสิ้นโลก, พ.ศ. 2516	18
8	“เหยื่อของการพัฒนา” - ขยะเทคโนโลยี, พ.ศ. 2516	19
9	แบบร่าง “ทะเลได้กับความมั่นคงทางอาหาร”	20
10	ศิลปะอินสตอลเลชันชุด “ทะเลได้กับความมั่นคงทางอาหาร”, พ.ศ. 2556	20
11	ประติมากรรม “กินผืนป่าสู่ปลูฟี่ ความเปรมปรีดิ์จะกลับมา”, พ.ศ. 2556.....	21
12	“พีชพรรณ”, พ.ศ. 2557	22
13	“วิวัฒนาการ”, พ.ศ. 2557	23
14	“โลกาภิวัต”, พ.ศ. 2557	23
15	“นาฏกรรมแห่งความขัดแย้งทางการเมือง”, พ.ศ. 2557.....	24
16	ภาพล้อสื่อสังคมออนไลน์ “นาฏกรรมแห่งความขัดแย้งทางการเมือง”, พ.ศ. 2557.....	25
17	สโตนเฮนจ์ อนุสรณ์สถานหินตั้งในวิลต์ไชร์อังกฤษ	30
18	พัฒนาการการก่อสร้างสโตนเฮนจ์ตั้งแต่ 2,950-1,600 ปีก่อนคริสตกาล	30
19	ปิรามิดขั้นบันไดของฟาร์โรห์โซเซอร์ที่ซัคคารา ประมาณ 2,620ปีก่อนคริสตกาล	31
20	อาร์ค, โวลต์ และโดม	33
21	PontduGard สะพานที่ระบายน้ำวิศวกรรมโรมันโบราณสร้างเมื่อประมาณ 19 ปี ก่อนคริสตกาล	33
22	วิหารเซนต์โซเฟียสร้างเมื่อ ค.ศ.537ในนครอิสตันบูล ตุรกี	33
23	กะโหลกศีรษะมนุษย์สมัยหินใหม่(3,500 ปีก่อนคริสตกาล)	37
24	ฮิปโปเครติส (460-370 ปีก่อนคริสตกาล) บิดาแห่งแพทยตะวันตก	38
25	มุฮัมมัด อิบบิน ซากาเรีย ราซี “บิดาแห่งกุมารแพทย์”	39
26	26 ตำราของอัล- ซาฮ์ราวีแสดงภาพเครื่องมือผ่าตัดและศัลยกรรมซึ่งแปลเป็นภาษาละ	39

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
27	ภาพวาดหัวใจและหลอดเลือดของลีโอนาร์โด ดา วินชี	41
28	เป็นหมุนที่ใช้ขึ้นรูปในงานเครื่องปั้นดินเผาประกอบด้วยเป็นไม้กลม	42
29	ภาพขยายรายละเอียดจากจิตรกรรมบนแผ่นไม้ชื่อ “มาตรฐานสงครามแห่งอูร์.....	42
30	ประติมากรรมเรือดินเผาที่พบในสุสานฟาโรห์สมัยอาณาจักรเก่า	43
31	การเดินทางครั้งแรกของขบวนรถไฟสตีเฟ่นสันใน ค.ศ.1825	44
32	ข้อความรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมจากสื่อทั่วไป	48
33	‘Les Demoiselles d'Avignon,’ 1907, พาโบล ปิกัสโซ	49
34	‘Untitled (Free),’ 1992, ฤกษ์ฤทธิ ติระวนิช ได้ใช้ “แกงมัสมั่น”	50
35	แบบร่าง “อาหารการกิน” ชั้นที่ 1	53
36	แบบร่าง “อาหารการกิน” ชั้นที่ 2	54
37	แบบร่าง “อาหารการกิน” ชั้นที่ 3	54
38	แบบร่าง “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม” ชั้นที่ 1	55
39	แบบร่าง “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม” ชั้นที่ 2	55
40	แบบร่าง “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม” ชั้นที่ 3	56
41	แบบร่าง “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม” ชั้นที่ 4	56
42	แบบร่าง “สุขภาพและการเยียวยา” ชั้นที่ 1	57
43	แบบร่าง “สุขภาพและการเยียวยา” ชั้นที่ 2	57
44	แบบร่าง “การเดินทางและพาหนะ” ชั้นที่ 1	58
45	แบบร่าง “การเดินทางและพาหนะ” ชั้นที่ 2	58
46	แบบร่าง “การเดินทางและพาหนะ” ชั้นที่ 3	59
47	ประติมากรรม “อาหารการกิน-Fastfood boy”, พ.ศ. 2561	63
48	ประติมากรรม “อาหารการกิน-Fastfood boy” ด้านต่าง ๆ	64
49	ประติมากรรม “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม-คนแคระแบกวิมานทอง”, พ.ศ. 2561	66
50	รายละเอียดประติมากรรม “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม-คนแคระแบกวิมานทอง”	67
51	ประติมากรรม “สุขภาพและการเยียวยา-Healthy boy” ด้านต่าง ๆ	68
52	ประติมากรรม “สุขภาพและการเยียวยา-Healthy boy”, พ.ศ. 2561	69
53	ประติมากรรม “ยานพาหนะและการเดินทาง-End of fossil fuels era”, พ.ศ.2561	71
54	ประติมากรรม “ยานพาหนะและการเดินทาง-End of fossil fuels era”, พ.ศ. 2561	72
55	ตราสัญลักษณ์ “ปตท.” ของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย	73
56	ตัวอย่างรูปทรงชีวรูปที่นำมาใช้ในการวิจัย	74

บทที่ 1

บทนำ

ระบบเศรษฐกิจ การตลาด และนวัตกรรมเทคโนโลยีได้พัฒนาสู่ความทันสมัยและความสะดวกสบาย ระบบสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์แห่งศตวรรษที่ 21 ได้กระจายข้อมูลข่าวสารจากประเทศชั้นนำไปสู่ทุกมุมโลกอย่างกว้างขวาง แม้ในประเทศด้อยพัฒนา หรือบางประเทศที่ยังยึดแนวประเพณีดั้งเดิมเป็นหลักปฏิบัติเพื่อสกัดกั้นความเปลี่ยนแปลงใหม่ แต่ก็ไม่อาจต้านทานกระแสวัฒนธรรมบริโภคนิยมได้ แต่ปัจจัยที่ทำให้ทั้งโลกต้องหันมาทบทวนพฤติกรรมกรรมการบริโภคอย่างไร้ขอบเขต หรืออย่างน้อยก็กลายเป็นปัญหาที่ไม่อาจละเลยได้ นั่นคือ การอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งจะเป็นแนวคิดใหม่ที่จะเพิกเฉยต่อไปไม่ได้อีกแล้ว

ความเป็นมาและความสำคัญ

แนวคิดยุคหลังอาณานิคม (post-colonialism) ระบบทุนนิยม (capitalism) และการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีในศตวรรษที่ 20 จากกลุ่มประเทศตะวันตกชั้นนำ ได้ผลักดันให้ประชากรโลกส่วนใหญ่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัฒนธรรมบริโภคนิยม ซึ่งเป็นการบริโภคที่เน้นความสะดวกสบาย หรือการบ่งบอกฐานะศักดิ์ศรี มากกว่าปัจจัยจำเป็นในการดำรงชีวิต ซึ่งมีกระบวนการผลิตที่ต้องอาศัยทรัพยากรจากธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่

ผลที่ตามมานอกจากทรัพยากรที่มีอยู่ในธรรมชาติจะร่อยหรอ และพื้นที่ทางธรรมชาติถูกรุกรานแล้ว ส่วนเกินที่หลงเหลือจากการบริโภคยังก่อให้เกิดมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม ทั้งระบบนิเวศและความเปลี่ยนแปลงของดินฟ้าอากาศทั่วโลก หรือแม้แต่ความไม่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงอาหาร และทรัพยากรระหว่างประเทศร่ำรวยกับประเทศยากจน ซึ่งในที่สุดแล้ววิกฤติการณ์เหล่านี้ก็ย้อนกลับมาทำร้ายทุก ๆ ชีวิตอย่างไร้ข้อยกเว้น

ช่วงเวลาของศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นต้องเปิดพื้นที่สำหรับการรณรงค์เพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ดังจะเห็นได้จากการประหยัดพลังงาน พลังงานสะอาด หรือการแสวงหาพลังงานทดแทนเชื้อเพลิงฟอสซิล ฯลฯ

แต่มนุษย์ส่วนใหญ่ยังเคยชินกับการบริโภคและยึดติดอยู่กับความสะดวกสบายอย่างไม่อาจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างทันทีทันใด สถานการณ์ในปัจจุบันนี้ที่ดูเหมือนว่า การอนุรักษ์ธรรมชาติ

ได้มีบทบาทด้านทานกระแสวัฒนธรรมบริโภคนิยมและช่วยเยียวยาฟื้นฟูโลกให้เข้าสู่ภาวะปกตินี้ หา
ใช้ภาพที่แท้จริงไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมบริโภคนิยม การอนุรักษ์ธรรมชาติและวาทกรรมที่เกี่ยวข้อง
2. เพื่อแสดงออกทางศิลปะที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมบริโภคนิยม การอนุรักษ์ธรรมชาติและวาทกรรม
ที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อสร้างสรรค์เป็นผลงานประติมากรรมสื่อผสม

สมมุติฐานการศึกษา

สองแนวคิดที่สวนทางกัน หรือไม่อาจอาจประนีประนอมกันได้ แนวคิดบริโภคนิยมเป็น
ความเคยชินที่กลายเป็นพฤติกรรมปกติไปเสียแล้ว คล้าย ๆ กับเด็กที่ถูกตามใจจนเคยตัว แต่แนวคิดคิด
อนุรักษ์ธรรมชาติเป็นสำนักทางสังคมใหม่ที่นักวิชาการหลายฝ่ายได้พยายามกระตุ้นเตือนถึงภัยที่ได้
เกิดขึ้นแล้ว และจะรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคต ถ้ามนุษย์ไม่ยอมควบคุมตัวเอง ไม่เรียนรู้ที่จะสร้างวินัยกัน
ใหม่ อันตรายที่มนุษย์เป็นผู้ก่อก็จะย้อนกลับมาสู่ตัวมนุษย์เอง

บางสังคมถือเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข แต่บางสังคมแค่ณรงค์กันพอเป็นพิธี เป็น
หนึ่งในความข้อนแย้งหลายเรื่องที่เราพบเห็นได้ในปัจจุบัน ผู้สร้างสรรค์จึงยกมาเป็นคำถามเชิงเสียดสี เพื่อ
นำเสนอให้ทบทวนถึงวิถีการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน และจะวางแผนสู่ออนาคตต่อไปกันอย่างไร

ผู้สร้างสรรค์เลือกใช้ตราสัญลักษณ์สินค้า (brand name logo) เป็นตัวแทนค่านิยมวัฒนธรรม
บริโภคนิยม เนื่องจากตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ที่ใช้บริโภคในชีวิตประจำวันหลาย ๆ ผลิตภัณฑ์ไม่ได้
เป็นเพียงเครื่องหมายสินค้าที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและจดจำง่ายเพียงเท่านั้น แต่มันได้ถูกสร้างให้เป็น
ค่านิยมพื้นฐานการเข้าถึงปัจจัยที่จำเป็นต่อชีวิต และยังมีนัยสำคัญที่ทับซ้อนอยู่อีกหลายมิติ ไม่ว่าจะ การ
บ่งบอกเพศสภาพ วัย รสนิยม ฐานะ การศึกษา หรือแม้กระทั่งการบ่งบอกความสำเร็จในชีวิต

ส่วนในด้านแนวคิดอนุรักษ์ธรรมชาติผู้สร้างสรรค์ใช้รูปทรงคน สัตว์ สิ่งของ ในอากัปกริยาต่าง ๆ
เพื่อเป็นตัวแทนความมุ่งหมายในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เช่น เด็กสมบูรณ์ บ้าน และของเล่นม้าไม้

ขอบเขตการศึกษา

ผู้สร้างสรรค์ศึกษาโดยการจำลองความขัดแย้งระหว่างแนวคิดสำคัญ 2 ประเด็น คือ “วัฒนธรรมบริโภคนิยม” และ “การอนุรักษ์ธรรมชาติ” ในเชิงตั้งคำถามให้ผู้ชมได้คิดต่อ โดยอาศัยเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิตที่ผู้สร้างสรรค์ให้ความสนใจ ได้แก่

1. อาหารการกิน
2. ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม
3. สุขภาพและการเยียวยา
4. ยานพาหนะและการเดินทาง

วิธีการศึกษา

กระบวนการศึกษาในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ศึกษาจาก

- การค้นคว้าศึกษาเอกสารวิชาการด้านวัฒนธรรม
- ผลงานศิลปินที่มีอิทธิพลและมีเนื้อหาใกล้เคียง
- การสังเกตจากประสบการณ์ของตนเอง

แหล่งข้อมูลในการสร้างสรรค์

- เอกสารวิชาการ
- สื่อกระแสหลัก เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ฯลฯ
- ข้อมูลจากสื่ออินเทอร์เน็ต
- สังเกตจากประสบการณ์ตรง

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

วัสดุ	อุปกรณ์ - เครื่องมือ
ดินเหนียวปั้นดินแบบและปูนพลาสติกทำพิมพ์	ไม้ปั้น พู่กัน แปรงทาสี
โพลีเอสเตอร์เรซินและใยแก้ว	เลื่อยลันดา เลื่อยฉลุไฟฟ้า
ลวดผูกเหล็กและเหล็กเส้นหลายขนาด	เครื่องขัดเจียร์ เครื่องตัดเหล็ก
ไม้รีไซเคิลและไม้อัด	เครื่องเชื่อมเหล็ก
กระดาษใช้แล้ว กระดาษทรายหลายเบอร์	ตะไบและบุ้งหลายขนาด
กาวลาเท็กซ์ สีอะคริลิก แลคเกอร์เคลือบสี	เครื่องวัดขนาดและระดับน้ำ

นิยามศัพท์เฉพาะ

บริโภคนิยม (consumerism)

ทฤษฎีที่เชื่อว่าเศรษฐกิจจะดีขึ้นเมื่อมีการบริโภคสินค้าและบริการในปริมาณมาก ๆ ตัวอย่างเช่น ในสังคมอุตสาหกรรมที่เจริญก้าวหน้าจะมีการซื้อขายสินค้าจำนวนมาก บางครั้งก็มีการใช้นโยบายกระตุ้นให้เกิดอุปทาน และลัทธิบริโภคนิยมยังสร้างให้เกิดความเคลื่อนไหวที่มุ่งสู่การปกป้องผู้บริโภคโดยส่งเสริมให้มีมาตรฐานความปลอดภัยที่ดีขึ้น มีความซื่อสัตย์ทั้งในการโฆษณาและบรรจุภัณฑ์ ลัทธิบริโภคนิยมคิดค้นการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านพฤติกรรมที่ไม่เป็นธรรมอันเป็นเครื่องมือสำหรับรับประกันสินค้า

การอนุรักษ์ธรรมชาติ (preservation)

การเก็บรักษาไว้, การสงวน, การปกป้องรักษา, การคุ้มครอง, การดำรง, การคงไว้, การพิทักษ์รักษาในที่นี้มุ่งเน้นไปที่การอนุรักษ์ธรรมชาติ

วาทกรรม (discourse)

มิเชล ฟูโก้ (Michel Foucault) ได้นิยามความหมายและพยายามเชื่อมโยงเรื่องสำคัญ 3 เรื่องเข้าด้วยกันนั่นคือ ความรู้ อำนาจและความจริง กล่าวโดยรวมๆ ได้ว่าวาทกรรมเป็นการสร้างความรู้ การผลิตความรู้หรือการนิยามความรู้บางอย่างขึ้นมาเพื่อให้มีอำนาจในการกำหนดความจริง

บทที่ 2

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์

ความเป็นมาและสาระสำคัญซึ่งได้นำมาสู่การสร้างสรรค์ศิลปะนิพนธ์ในหัวข้อ “บริโภคนิยมกับวาทกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติ” (Consumerism and Preservation discourse) นั้นผู้สร้างสรรค์ได้แรงบันดาลใจจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน ซึ่งมีบทบาทครอบคลุมวิถีชีวิตของผู้คนส่วนใหญ่จนเกิดเป็นกระแสวัฒนธรรมสากล และยังส่งอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนทางอัตลักษณ์ในแต่ละวัฒนธรรมย่อยต่าง ๆ ทั่วโลก จากพื้นฐานความคิดที่เห็นด้วยกับศิลปินร่วมสมัยรุ่นบุกเบิกหลายท่าน (อาทิ โจเซฟ博อยส์และศิลปินป๊อปอาร์ต เป็นต้น) ที่เห็นว่า การแสดงออกทางศิลปะควรสัมพันธ์กับบริบททางสังคมแวดล้อม

ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาพลวัตทางการเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และสังคมวัฒนธรรมในระดับที่พอจะเข้าใจได้ ซึ่งได้พบว่า ทุก ๆ เรื่องมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไม่อาจแยกออกจากกันได้ แต่ความเคลื่อนไหวที่สามารถรับรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนกว่าเรื่องอื่นใดก็เห็นจะเป็นภาพรวมทางเศรษฐกิจการค้าที่สามารถแทรกตัวเข้าไปได้ในแทบทุกพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นประเทศร่ำรวย ยากจน หรือแม้แต่ดินแดนที่ห่างไกลความเจริญ ระบบเศรษฐกิจการค้าได้พัฒนาก้าวไกลจนมีบทบาทโดดเด่นครอบคลุมกว้างขวางอย่างไม่จำกัด แม้กระทั่งพื้นที่แห่งความขัดแย้งทางการเมืองการปกครองและความเชื่อทางศาสนาก็ยังต้องมีการแลกเปลี่ยนสินค้ากันไม่มากนักน้อย มันได้เพิ่มบทบาทจนกลายเป็นหัวหอกทางการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมใหม่ของโลกประจวบคั้งกระแสอันเชี่ยวกรากที่ยากต่อการต้านทาน อันเป็นที่รู้จักกันในนาม “วัฒนธรรมบริโภคนิยม” (Consumerism culture) ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไป

อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมบริโภคนิยม ไม่ได้เกิดจากบูรณาภาพทางระบบเศรษฐกิจการค้าอุตสาหกรรม เทคโนโลยีเพียงเท่านั้น แต่มันยังมีนัยซ่อนเร้นเกี่ยวกับการครอบงำทางการเมืองและอำนาจการรุกรานทางผลประโยชน์ในปัจจุัยทางอุปสงค์ – อุปทานที่ก่อร่างสร้างภาพแห่งความทันสมัยและความสะดวกสบายจนกลายเป็นความชอบธรรมด้านการบริโภคและเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ไปเสียแล้ว

เมื่อการบริโภคซึ่งได้ถูกสร้างขึ้นโดยข้ออ้างทางการสนองความขาดแคลน หรือการกระจายทรัพยากรไม่ทั่วถึงกลับกลายเป็นปัญหา การบริโภคจนเกินความจำเป็นกลับกลายเป็นตัวการทำลายความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติเสียเอง ผลกระทบอันกว้างขวางได้กระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกอนุรักษ์ในความรู้สึกนึกคิดของประชากรทั้งที่คุ้นเคย(ประเทศพัฒนาแล้ว) และเพิ่งสัมผัส (ประเทศกำลังพัฒนา) กับความทันสมัย – สะดวกสบายโลกจึงเกิดวาระการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกครั้งหนึ่ง วาทกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาเขียวธรรมชาติจึงได้ถูกผลิตซ้ำออกมามากมายในท่ามกลางการเปลี่ยนผ่านนี้

แต่มันจะเป็นการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมาหรือมีวาระซ่อนเร้นอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่จึงเป็นประเด็นที่น่าศึกษาอย่างยิ่ง

ปัจจัยเกี่ยวกับการการบริโภคเป็นเรื่องที่กว้างใหญ่และเกี่ยวข้องกับทุกบริบท ผู้สร้างสรรค์จึงได้ค้นคว้ารวบรวมความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการสร้างสรรค์จากแหล่งอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ แต่ละประเด็นอาจมีรายละเอียดมากน้อยความจำเป็นและข้อจำกัดของแหล่งข้อมูล เพื่ออธิบายถึงความ เป็นมาและความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ตั้งแต่จุดเริ่มต้นและการเปลี่ยนแปลงพัฒนาตามช่วงเวลาทาง ประวัติศาสตร์เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นวิวัฒนาการที่เกิดขึ้นแล้ว ซึ่งจะนำมาสู่มุมมองของผู้สร้างสรรค์ ที่จะนำมาวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ตามที่เห็นว่ามีความสำคัญและน่าสนใจจากนั้นก็จะเป็นกระบวนการ สังเคราะห์ผ่านการตีความทางการสื่อสารด้วยภาพออกมาเป็นผลงานทัศนศิลป์ตามประสบการณ์และ ทัศนียภาพของตนเองดังรายละเอียดตามลำดับดังนี้

เนื้อหา

วัฒนธรรมบริโภคนิยม
 การอนุรักษ์ธรรมชาติและการพัฒนาที่ยั่งยืน
 วาทกรรม
 อิทธิพลของศิลปิน
 แนวคิดหลักในการสร้างสรรค์
 ความคิดเกี่ยวกับเรื่องราวที่นำมาสร้างสรรค์

วัฒนธรรมบริโภคนิยม(Consumerism culture)

คำว่า “บริโภคนิยม” (consumerism) เป็นทฤษฎีที่ว่าเห็นว่าการบริโภคสินค้ามากขึ้นเป็นที่พึงปรารถนาทางเศรษฐกิจหรือความลุ่มหลงและมีแนวโน้มที่จะมุ่งจับจ่ายซื้อสินค้าของผู้บริโภค (merriam-webster dictionary)

ทฤษฎีที่มองว่าประเทศซึ่งบริโภคสินค้าและบริการในปริมาณมากจะทำให้มีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ลัทธิบริโภคนิยม อย่างเช่นสังคมที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมจะมีการซื้อ-ขายสินค้าในปริมาณ มาก ๆ ผู้สนับสนุนแนวคิดนี้ได้บัญญัติให้เป็นความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคที่ส่งเสริม การปรับปรุงมาตรฐานความปลอดภัยและความซื่อสัตย์ในบรรจุภัณฑ์และการโฆษณา การคุ้มครอง ผู้บริโภคพยายามที่จะบังคับใช้กฎหมายควบคุมการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมซึ่งบรรลุผลต่อการรับประกัน คุณภาพสินค้า

ส่วนผู้ไม่เห็นด้วยกลับพาดพิงว่าเป็นนโยบายที่กระตุ้นให้เกิดความโลภความหมายด้านลบ ของบริโภคนิยมได้แก่การบริโภคจนเกินความจำเป็นยกตัวอย่างเช่นข้ออ้างว่าช่วงวันหยุดคริสมาสต์เป็น

โอกาสแห่งการบริโภคผู้บริโภคจะเพียรหาของขวัญที่สมบูรณ์แบบสิ่งนี้ได้สร้างความต้องการสินค้า และส่งเสริมความโลภ เป็นบ่อเกิดของค่านิยมทางวัตถุที่มีความเชื่อว่า“วัตถุ” นำมาซึ่งสิ่งที่ดีกว่าอัน แสดงนัยของการยอมรับการเพิ่มมูลค่าของวัตถุสมบัติ (Financial Vocabulary, 2015)

ซิกมุนด์ บาวแมน (Zygmunt Bauman) นักสังคมวิทยาชาวโปแลนด์อธิบายไว้ว่า วัฒนธรรม บริโภคนิยมมีคุณลักษณะซึ่งประกอบด้วยสัญลักษณ์ที่เข้าใจกัน โดยทั่วไป ได้แก่ ภาษาค่านิยมความเชื่อ และบรรทัดฐานของสังคมมีสีสันด้วยการบริโภค

วัฒนธรรมบริโภคนิยมแยกตัวออกจากวัฒนธรรมผู้ผลิต(productivist culture) ซึ่งชีวิตของ ผู้คนที่ถูกกำหนดโดยสิ่งที่พวกเขาผลิตการผลิตของสิ่งที่ต้องใช้เวลาคความพยายามและความอดทนผู้คน มีแนวโน้มที่จะอดกลั้นความพึงพอใจจนกว่าจะถึงเวลาหนึ่งในวันข้างหน้า แต่สำหรับวัฒนธรรม บริโภคนิยมแล้ว ค่านิยมชั่วคราวมีบทบาทเหนือกว่าความยั่งยืนความสดใหม่และการเสนอรูปแบบใหม่ ๆ ความสามารถที่จะได้รับสิ่งของโดยทันที วัฒนธรรมบริโภคนิยมคือ "เดี๋ยวนี้ (nowist)" ที่ให้ค่ากับความ ปุบปับทันใจ หรืออย่างน้อยความพึงพอใจที่ได้มาอย่างรวดเร็ว บาวแมนชี้ให้เห็นว่าในวัฒนธรรมนี้ "ความช้าคือลางบอกเหตุของความตาย(slowness portends death)"

ค่านิยมในวัฒนธรรมบริโภคนิยมเป็นแบบชั่วคราวซึ่งเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว มากกว่าจะมีความต่อเนื่องและความมั่นคงเป็นวัฒนธรรมริบควันที่คาดหวังความไม่รุ่งโรและปฏิเสธ ความล่าช้าผู้คนจะให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัว และเป็นสังคมฉาบฉวยมากกว่าการเป็นสังคมเชิง ลึกมีความหมายและสัมพันธ์กับสังคมอื่น ๆ อย่างยั่งยืน

ความคาดหวังในจังหวะก้าวอย่างอย่างรวดเร็วของวัฒนธรรมบริโภคนิยมจะมาพร้อมกับธุรกิจ และสถานการณ์ฉุกเฉินหรือเร่งด่วน ยกตัวอย่างเช่นในกรณีฉุกเฉินของแนวโน้มทางแฟชั่น แบบทรงผม หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์พกพาอันเป็นความรีบเร่งหนึ่งในวัฒนธรรมบริโภคนิยม ดังนั้นจึงถูก กระตุ้นด้วยยอดขายและความสิ้นเปลืองในการแสวงหาสินค้าและประสบการณ์ใหม่ๆ อยู่เสมอ

ด้วยความสนใจต่อตัวเองอย่างแรงนักบริโภคนิยมจึงใช้สินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อความเข้าใจ และแสดงความเป็นตัวตนของผู้บริโภค และยังมี การปลุกฝังชุดของความต้องการดังกล่าว แล้วละทิ้งสิ่ง ที่ผ่านมา ซึ่งบาวแมนเรียกว่า "ปิดตายการในอดีต (the disabling of the past)" พร้อมกับการเริ่มต้นคืนรน ที่จะให้เกิดใหม่อีกครั้ง ภายในวัฒนธรรมนี้เวลาคือความรู้สึกและประสบการณ์จะแตกแยกเป็นชิ้นเล็ก ชิ้นน้อย หรือ "เป็นจุด ๆ" – ประสบการณ์และช่วงชีวิตจะถูกทิ้งไว้เบื้องหลังอย่างปราศจากความเสียดาย (Nicki Lisa Cole 2015).

คริสโตเฟอร์ ลาสค์ (Christopher Lasch) นักประวัติศาสตร์และสังคมวิทยาชาวอเมริกันได้ บรรยายภาพของความเติบโตของวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่วิวัฒน์มาเป็นภาพพจน์ของวัฒนธรรม อเมริกันในศตวรรษที่ 20 นั้น ได้เริ่มเป็นรูปเป็นร่างตั้งแต่ ค.ศ.1920 ซึ่งเป็นระยะแรกเริ่มของ

อุตสาหกรรมในสหรัฐอเมริกา การจัดหาสิ่งจำเป็นพื้นฐานได้คุกคามกำลังการผลิตส่วนใหญ่ของประเทศ เช่นโรงไฟฟ้าเหล็กและเหล็กกล้า โรงหล่อและร้านค้าเครื่องจักร ไม้แปรรูป สิ่งทอและบรรจุภัณฑ์เนื้อสัตว์จัดอยู่ในแถวหน้าของอุตสาหกรรมชั้นนำ แนวคิดจิตสำนึกเสรีได้เริ่มแพร่กระจายจากชนชั้นสูงสู่มวลชนวงกว้าง มีการเคลื่อนไหวที่คล้ายกับของการปลดปล่อยทางวัฒนธรรม และการแสดงออกในที่สาธารณะเพื่อต่อต้านความไม่เท่าเทียมของผู้หญิงผ่านทางสื่อโฆษณา และต่อมาจึงเน้นความสำคัญของการริเริ่มสิ่งใหม่โดยมุ่งไปที่คนหนุ่มสาวการก้าวกระโดดของการเปลี่ยนแปลงที่แม้กระทั่งเด็กยังมีความรู้เกี่ยวกับโลกใหม่ของสินค้าโภคภัณฑ์มากกว่าพ่อแม่ซึ่งบางคนยังไม่รู้ว่ามี การเปลี่ยนแปลงอย่างมหัศจรรย์ สื่อ โฆษณามีผลกระทบต่อการยกระดับของคนหนุ่มสาวที่จะเป็นผู้ตัดสินใจทางรสนิยม ความพึงใจของผู้บริโภคจะต้องได้รับการเคารพจากผู้ใหญ่ที่ต้องพยายามไล่ตามให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย

ในท่ามกลางเศรษฐกิจที่ตอบสนองความพึงพอใจทันทีทันใดแบบ "ซื้อก่อน ผ่อนทีหลัง" โดยการเปลี่ยนแปลงจากอุตสาหกรรมหนักไปสู่สินค้าอุปโภคในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 เช่น รถยนต์ เครื่องใช้ในครัวเรือนวิทยุโทรทัศน์เสื้อผ้าสำเร็จรูปและการสำรองอาหารรุ่งเรืองถึงขีดสุดหลังสงคราม หนี้สินผู้บริโภค (ไม่รวมวงเงินสินเชื่อด้านอสังหาริมทรัพย์) เพิ่มขึ้นจากสองหมื่นเจ็ดพันสี่ร้อยล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นสี่หมื่นหนึ่งพันเจ็ดร้อยล้านดอลลาร์ (52%) ภายในเพียง 4 ปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1952-1956 ครั้งหนึ่งของครอบครัวรายได้ปานกลางต้องแบกรับภาระหนี้สินเงินผ่อนการโฆษณาที่จูงใจส่งเสริมความแปลกใหม่เพื่อประโยชน์เฉพาะบุคคล ได้ให้ความหวังว่าผู้บริโภคจะลงตัวกับแฟชั่นล่าสุด การสร้างภาพ "ความล้ำสมัยเทียม" ซึ่งหมายถึงการออกแบบใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องของผลิตภัณฑ์จะทำให้ดูใหม่โดดเด่นขึ้น"และกระตุ้นให้ซื้อใหม่ตามรสนิยม "สิ่งที่ดีกว่า" ของสินค้าหรือความเขี้ยวของ การบริโภคเสี่ยงอ้ออึงในการเชื่อเชิญให้ซื้อและการใช้จ่ายอย่างหลงระเริงโดยไม่ต้องทบทวน (Christopher Lasch, 1993)

การอนุรักษ์ธรรมชาติและการพัฒนาที่ยั่งยืน (preservation and sustainable development)

ในขณะที่อัตราประชากรมนุษย์ได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทรัพยากรธรรมชาติก็ใช้ไปในอัตราที่รวดเร็วและพื้นที่ขนาดใหญ่ของป่าที่ถูกตัดแปลงเพื่อใช้ประโยชน์ของมนุษย์ ในหลายปีที่ผ่านมา มีความคิดเห็นมากมายเกี่ยวกับวิธีการจัดการพื้นที่สาธารณะและทรัพยากรธรรมชาติ แต่แนวคิดสำคัญที่ใช้ปฏิบัติแบ่งเป็นสองแนวทางใหญ่ ๆ คือ

การอนุรักษ์ธรรมชาติ(natural conservation)

การรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ปฏิบัติกันทั่วไปอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่าที่ดินสาธารณะควรได้รับการจัดการโดยวิธีการของการอนุรักษ์ซึ่งหมายความว่ามนุษย์สามารถจัดการกับ

สภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่ควรนำมาใช้โดยถือเป็นภาระความรับผิดชอบ และเห็นว่าคุณค่าของสภาพแวดล้อมสามารถเป็นสินค้าและบริการที่เป็นประโยชน์กับผู้คนมุมมองนี้ต้องการที่จะใช้สภาพแวดล้อมในลักษณะที่มีความยั่งยืนและเพื่อให้แน่ใจว่าทรัพยากรทางธรรมชาติจะถูกนำไปใช้ในตอบสนองความต้องการในปัจจุบัน โดยที่การแสวงหาทรัพยากรไม่เป็นอันตรายต่อคนรุ่นต่อไป.

การสงวนรักษาธรรมชาติ(natural preservation)

การจัดการอย่างมีประสิทธิภาพในพื้นที่สาธารณะอีกด้านหนึ่งคือ“การสงวนรักษา”ซึ่งเป็นแบบแผนที่เข้มงวดมากกว่าวิธีการอนุรักษ์ ภายใต้การสงวนรักษาลิ่งแวดล้อมผืนดินและทรัพยากรธรรมชาติไม่ควรถูกรบกวนโดยมนุษย์และควรได้รับการรักษาในรูปแบบที่คงแบบธรรมชาติแท้ ๆ แนวคิดการสงวนรักษาเชื่อว่ามนุษย์สามารถเข้าถึงพื้นที่ธรรมชาติและควรจะใช้เพื่อสร้างแรงบันดาลใจจากความงามตามธรรมชาติผืนแผ่นดินมีความเรียบง่ายของการดำรงอยู่มีมูลค่าโดยเนื้อแท้ในตัวเองแต่ไม่ใช่มูลค่าที่จะนำไปใช้แสวงหาผลประโยชน์ (Margaret Cunningham, 2015)

การพัฒนาที่ยั่งยืน(sustainable development)

ถือการพัฒนาที่สอดคล้องกับความจำเป็นในปัจจุบัน โดยไม่เป็นภัยต่อศักยภาพของคนรุ่นต่อไปที่จะตอบสนองความต้องการของตัวเองมีความเกี่ยวข้องกับสองแนวคิดที่สำคัญได้แก่*แนวคิดของความ* **ต้องการ** โดยเฉพาะอย่างยิ่งความจำเป็นที่ขาดไม่ได้ของโลกที่จัดสรร อันซึ่งเป็นสิทธิที่ควรจะได้รับตามลำดับความสำคัญและ*แนวคิดของข้อจำกัด*ที่กำหนดโดยสถานะทางเทคโนโลยีและองค์การทางสังคมกับศักยภาพในสภาพแวดล้อมที่จะตอบสนองความต้องการในปัจจุบันและอนาคต (David Hunter, 1999)

คำจำกัดความของการพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องการให้เรามองโลกในฐานะภาพของระบบได้แก่ระบบที่เชื่อมโยงกับพื้นที่และระบบที่เชื่อมโยงกับเวลาเมื่อพิจารณาได้ว่า “โลกเป็นระบบที่อยู่เหนือพื้นที่” เราก็จะเข้าใจได้มากขึ้นว่ามลพิษทางอากาศจากอเมริกาเหนือมีผลกระทบต่อคุณภาพอากาศในเอเชียและสารกำจัดศัตรูพืชที่ฉีดพ่นในอาร์เจนตินาอาจเป็นอันตรายต่อปลานอกชายฝั่งของออสเตรเลีย

เมื่อเราคิดได้ว่า“โลกเป็นระบบที่อยู่เหนือเวลา” เราก็จะเริ่มตระหนักว่าการตกลงใจที่ปุ่ย่าคาขายของเราได้ทำกิจกรรมลงบนแผ่นดินนั้น จะยังคงส่งผลกระทบต่อปฏิบัติการทางเกษตรกรรมอยู่จนทุกวันนี้และนโยบายทางเศรษฐกิจที่เราให้การรับรองอย่างเป็นทางการในวันนี้ก็จะมีผลกระทบต่อความขาดแคลนในเมืองเมื่อลูกหลานของเราเป็นผู้ใหญ่

เราควรจะเข้าใจว่ามีคุณภาพชีวิตก็เป็นระบบด้วยเป็นเรื่องดีที่จะมีสุขภาวะ แต่ถ้าวินัยจะเข้าถึงการศึกษาหรือไม่? มันเป็นเรื่องดีที่จะมีรายได้มั่นคงแต่มันจะช่วยให้โลกนี้ปลอดมลพิษทางอากาศได้หรือไม่? แนวคิดของการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นรากฐานของระบบความคิดนี้ ช่วยให้เข้าใจตนเอง

และโลกของเรา ปัญหาที่เราเผชิญมีความซับซ้อนและร้ายแรงและเราไม่อาจอยู่ได้ในแนวทางเดิม ๆ ที่เคยสร้างกันมาแต่เราสามารถกำหนดมันได้มันเป็นพื้นฐานการมองโลกในแง่ดีที่กระตุ้นความคิดในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เพื่ออนาคตที่ดีต่อสุขภาพและมีความหมายสำหรับโลกใบนี้กับผู้อยู่อาศัย. (IISD, 2013)

การใช้สภาพแวดล้อมอย่างยั่งยืนจะช่วยให้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติไม่สูญสิ้นไป หรือถูกทำลายอย่างถาวร และมนุษย์จะสามารถใช้ประโยชน์จากมันได้อีกยาวนาน หากผู้คนไม่ได้จัดการผืนดินอย่างถูกต้อง และทรัพยากรไม่ถูกนำมาใช้อย่างยั่งยืนแล้ว แบบแผนการอนุรักษ์ก็เป็นอันล้มเหลวและสภาพแวดล้อมก็อาจถูกทำลายจนไม่อาจฟื้นคืนสภาพเดิมได้อีกต่อไป

วาทกรรม (discourse)

มิเชล ฟูโก้(Michel Foucault, French, 1926 – 1984) ได้ให้นิยามของคำศัพท์วาทกรรมว่า “วิธีการก่อตั้งความรู้ร่วมกับธรรมเนียมปฏิบัติทางสังคมรูปแบบของความรู้ลึกลับที่คิด และความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่มีอยู่ในความรู้ดังกล่าวและความสัมพันธ์ระหว่างกัน วาทกรรมเป็นมากกว่าวิธีการคิดและความหมายของการผลิต เป็นการก่อสร้างสร้างรูป‘ธรรมชาติ’ ของรูปร่างจิตใต้สำนึก สติสัมปชัญญะ และอารมณ์ความรู้สึกของเป้าหมายต่าง ๆ ที่จะแสวงหาเพื่อการควบคุม”(Weedon 1987 อ้างใน August Jenny Pinkus, 1996)

ความหมายซึ่งง่ายที่สุดของศัพท์คำนี้ก็คือ การพูดออกมาอย่างชัดเจน (articulation), สัมเสียงที่เปล่งออกมา หรือการนำเสนอเกี่ยวกับความคิดเห็น ปฏิบัติการเกี่ยวกับการพูดออกมาอย่างชัดถ้อยชัดคำ ปกติแล้ว เป็นส่วนหนึ่งของการสนทนา หรือการแลกเปลี่ยนกันทางความคิดต่างๆ ท่ามกลางผู้พูดหลายๆคนหรือกลุ่ม ด้วยเหตุดังนั้น "วาทกรรม" จึงเป็นกระบวนการหนึ่งเกี่ยวกับการสร้างความหมายของสังคม ซึ่งพบได้ในการนำเสนอของคำรับคำารทั้งหลาย และปฏิบัติการเกี่ยวกับการสื่อสารอื่นๆ เช่นเดียวกับในการพูดคุยกัน

"วาทกรรม"อ้างอิงถึงการสนทนากันรวมๆ หรือความสัมพันธ์ของความหมายและความคิดต่างๆ ซึ่งวนเวียนอยู่รอบเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่ง โดยเฉพาะเป็นการก่อรูปโดยรวมการแสดงออกที่แตกต่างกันเหล่านี้ และกรณีตัวอย่างของการสื่อสาร

ฟูโก้อธิบายทฤษฎีเกี่ยวกับวาทกรรมของเขาว่า สังคมทั้งหลายมีแนวโน้มที่จะเชื่อมโยงหรือลำดับความสำคัญของสัมเสียงต่างๆ, ความคิด, และความเชื่อเข้ามาสู่คำอธิบายโดยสรุปเป็นวิธีการต่างๆ เกี่ยวกับการทำความเข้าใจโลกไม่ว่าสังคมใดก็ตาม จะมีวาทกรรมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับโลกอยู่จำนวนหนึ่ง

เขาให้เหตุผลว่า ลำดับการเกี่ยวกับคำอธิบายได้ถูกนำมาเชื่อมร้อยเข้าด้วยกันเพื่อสร้างความหมายเกี่ยวกับพื้นที่ต่างๆและสามารถและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา มีการสำรวจว่า วาทกรรม

ทางการแพทย์, กฎหมาย, ศาสนา, และศีลธรรม, ให้นิยามการก่ออาชญากรรม ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรม และการนำเสนอวิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับมันแตกต่างกันไป

"**วาทกรรมทางการแพทย์**" ให้นิยามอาชญากรรม ในขอบเขตต่างๆของการเจ็บป่วยหรือการมีสุขภาพดี และถ้าเพื่อว่าพวกมันถูกเข้าใจว่าเป็นความเจ็บป่วย หากเป็นเช่นนั้น พวกมันก็ต้องการการบำบัดรักษาและพักฟื้นให้คืนสู่สภาพปกติ

"**วาทกรรมทางศาสนาและศีลธรรม**" ให้นิยามอาชญากรรมต่างๆในขอบเขตของความดีและความชั่ว ซึ่งสมควรจะได้รับรางวัลและการลงโทษ

"**วาทกรรมทางกฎหมาย**" ให้นิยามอาชญากรรมในฐานะที่เป็นอันตรายอย่างหนึ่งต่อคนอื่น ๆ และเกี่ยวพันกับการปกป้องรักษาความปลอดภัยและทรัพย์สินของผู้คน จึงได้มีการกำหนดแนวทางวิธีปฏิบัติที่จะจัดการและป้องกันอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นต่อไป

ด้วยเหตุนี้ เราจึงเห็นถึงวิธีการปฏิบัติที่เป็นไปได้ 3 ประการ สำหรับเรื่องของอาชญากรรม ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนวาทกรรมทั้งสามอย่าง สำหรับการทำความเข้าใจการกระทำของบรรดาอาชญากร นั้นคือ การฟื้นฟูการบำบัดรักษาความป่วยไข้ของพวกเขา, การลงโทษและการควบคุมสำหรับการกระทำอันชั่วช้าของพวกเขา (เช่น การตัดแขนตัดขา หรือการจับกุมคุมขัง), และการป้องกันเพื่อหลีกเลี่ยงการก่ออาชญากรรมต่อไป (สมเกียรติ ตั้งนโม, 2547)

การวิเคราะห์วาทกรรมจะขึ้นอยู่กับความเข้าใจว่ามีอะไรมากกว่าเพียงการถ่ายโอนข้อมูลในการสื่อสารของผู้คน ไม่ใช่ความพยายามที่จะจับความหมายที่แท้จริง แต่ก่อนข้างจะเป็นการตรวจสอบข้อเท็จจริงของสิ่งที่ภาษาเกี่ยวข้อง หรือสิ่งที่บุคคลหรือวัฒนธรรมได้บรรลุผลผ่านทางภาษา พื้นที่แห่งนี้ทำให้เกิดคำถามเช่นวิธีการที่สร้างความหมายและอำนาจทำหน้าที่ในสังคมอย่างไร (Discourse Analysis, 2008)

อิทธิพลของศิลปิน

ศิลปินและผลงานที่ให้แรงบันดาลใจหรือเป็นกรณีศึกษาในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะชุดนี้ เนื่องจากผู้สร้างสรรค์ต้องการผสมผสานหลายแนวคิดเข้าไว้ด้วยกัน จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาศิลปินหลายคนที่ประสบความสำเร็จในการทำงานรูปแบบต่าง ๆ เพื่อจุดประสงค์หลัก 2 ประการ คือ

1. เรียนรู้แนวคิดและกระบวนการสร้างสรรค์เช่น รูปแบบศิลปะ สื่อศิลปะ เทคนิค วัสดุและพื้นที่ในการแสดงออกเพื่อใช้อ้างอิงเป็นแบบอย่างในการศึกษา
2. เพื่อสุมคั่นคว้าศึกษาว่าผลงานที่น่าเสนอจะไม่ซ้ำกับใคร หรือมีผู้ทำมาก่อนแล้ว

ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาจาก 2 รูปแบบศิลปะที่แตกต่างกัน ได้แก่ ศิลปะป๊อป (Pop art), และศิลปะกับภาษา (Art & Language) ศึกษาศิลปินที่ทำงานในแต่ละรูปแบบที่โดดเด่นน่าสนใจและสามารถ

นำมาใช้เป็นแบบอย่างให้ศึกษาได้ ได้แก่ แอนดี วอร์ฮอล (Andy Warhol) และ โจเซฟ โคสุทรอน (Joseph Kosuth) โดยมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

แอนดี วอร์ฮอล(Andy Warhol, 1928 – 1987)

เป็นศิลปินชาวอเมริกันผู้ประสบความสำเร็จมากที่สุดที่เคยทำงานเกี่ยวกับภาพประกอบเชิงพาณิชย์ในนิวยอร์กมาก่อนที่จะเริ่มงานศิลปะโดยตรง ผลงานภาพพิมพ์ซิลค์สกรีน *มาริลีน มอนโร*, *กระป๋องซูป*, และข่าวหนังสือพิมพ์ที่น่าตื่นเต้น ได้สร้างความหมายให้กับศิลปะป๊อป(Pop art)เติบโตอย่างรวดเร็ววอร์ฮอลมาจากครอบครัวยากจนซึ่งเป็นชาวสโลวาคอพยพจากยุโรปตะวันออก อาศัยอยู่ในเมืองพิตต์สเบิร์ก รัฐเพนซิลวาเนีย การได้เข้าของเขาสะท้อนความทะเยอทะยานของศิลปะป๊อปในการนำสื่อและเรื่องราวแบบมวลชนนิยมเข้ามาสู่สถาบันศิลปะชั้นสูง และในที่สุดการค้นหาค้นหาพื้นที่ในวงสังคมชั้นสูงได้ส่งให้เขาก้าวสู่สถานะสัญลักษณ์ยอดนิยมอันเป็นตัวแทนของเกียรตินิยมและบุคคลโดดเด่นในการเป็นศิลปินชั้นยอดของศิลปะรูปแบบใหม่

วัฒนธรรมมวลชนนิยมได้มีบทบาทสำคัญตลอดศตวรรษที่ 20 ศิลปะป๊อปก็มีความสำคัญอันโดดเด่นบนเวทีใหม่ในแง่การสลายแบบแผนระหว่างศิลปะระดับสูง- ต่ำ (high art – low art) จากต้นทศวรรษ 1960 ผลงานของวอร์ฮอลมีความสำคัญในการบุกเบิกพัฒนาการเหล่านี้ และมีอิทธิพลในการขยายความหมายของศิลปะป๊อปที่ลบล้างแนวแบ่งแยกระหว่างโลกศิลปะชั้นสูงกับวัฒนธรรมมวลชนนิยม

แม้วอร์ฮอลจะสร้างสรรค์งานจิตรกรรมอย่างมุ่งมั่นตลอดเวลาการประกอบวิชาชีพ แต่ในปี 1965 เขาได้ถอนตัวอย่างเป็นทางการเพื่อจะเอาจริงเอาจังกับการสร้างภาพยนตร์แนวทดลอง ถึงแม้จะเป็นช่วงเวลาที่ไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าที่ควรแต่เมื่อไม่นานมานี้ภาพยนตร์เหล่านี้ได้กลับมาดึงดูดความสนใจอย่างกว้างขวางและวอร์ฮอลได้รับการยกย่องว่าเป็นหนึ่งในผู้สร้างภาพยนตร์ที่สำคัญที่สุดแห่งยุค. (The Art Story Foundation, 2015)

ภาพที่ 1 'กล่องบริลโล' (Brillo box), แอนดี วอร์ฮอล, ค.ศ. 1964 ศิลปะอินสตอลเลชัน (warhol.org)

อาร์เธอร์ ดังโต (Arthur Danto) ศาสตราจารย์ด้านปรัชญาแห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบียซึ่งมีงานเขียนและบทวิจารณ์ศิลปะมากมายผู้ทรงอิทธิพลเขาทุ่มเทอย่างหนักในการสำรวจคำถามทางปรัชญาเกี่ยวกับความงามและการก่อร่างสร้างรูปกับการถูกสร้างรูปแบบใหม่ ๆ ของศิลปะร่วมสมัย เมื่อ 'กล่องบริลโล' ของวอร์ฮอลได้จัดแสดงครั้งแรกในปี 1964 ได้สร้างความงุนงงสงสัยเป็นอย่างมากต่อสาธารณะ แต่ดังโตเห็นว่างานเหล่านี้คือการปฏิบัติ ซึ่งได้นำเสนอคำตอบใหม่ที่สมบูรณ์แบบของคำถามเชิงปรัชญาต่อธรรมชาติทางศิลปะ ดังโตได้สำรวจคำถามในเชิงว่า ถ้าประติมากรรมของวอร์ฮอลที่เห็นอยู่ชัดเจนว่าเป็นกล่องบรรจุภัณฑ์จริง ๆ แล้วทำไมกล่องของวอร์ฮอลจึงเป็นงานศิลปะขณะที่กล่องในซูเปอร์มาร์เก็ตต้นแบบกลับไม่ใช่? ทั้ง ๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน แต่มันขึ้นอยู่กับหน้าที่และมูลค่าของวัตถุที่แตกต่างกันอย่างมากระหว่าง "ศิลปะ" กับ "สิ่งที่ไม่ใช่ศิลปะ" และไม่ได้หมายความว่าถ้าเป็นศิลปะแล้วจะต้องเป็นวัตถุที่สวยงามยิ่งขึ้นกว่าที่เคยเป็น ความแตกต่างของศิลปะทั้งสองประเภทนี้จะไม่มีให้เห็นอีกต่อไป ในเมื่อทุกความคิดและความตั้งใจที่อยู่เบื้องหลังงานศิลปะต่างหากคือสิ่งบ่งชี้ที่สำคัญ

หลายทศวรรษที่ผ่านมาการศึกษาด้านความงามจะเกี่ยวข้องกับความคิดทางความงาม ศิลปะหลายรูปแบบที่มีอยู่ร่วมกันและความงามไม่ใช่ข้อบังคับของงานศิลปะความงามภายในของวัตถุ คือความคิดที่แสดงออกอย่างชัดเจนและวิธีการทำให้เป็นรูปร่างขึ้น รวมทั้งกระบวนการทางปัญญาของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงาน กลายเป็นคุณสมบัติของงานศิลปะที่สำคัญมากขึ้น (the Aesthetics Lessons, 2013)

ผู้สร้างสรรค์สนใจศึกษาแนวคิดและผลงานของแอนดี วอร์ฮอลในฐานะของผู้บุกเบิกการนำ "วัฒนธรรมบริโภคนิยม" ที่เห็นกันว่าเป็นเรื่องจำเจ ธรรมดา ๆ ในชีวิตประจำวัน สินค้าอุปโภคบริโภคและสื่อศิลปะที่สนองการตลาดซึ่งจัดว่าเป็นศิลปะชั้นต่ำในเวลานั้น นำมาตั้งคำถามและให้คำตอบในตัวเองเพื่อยกระดับให้เป็นศิลปะชั้นสูง ซึ่งแท้จริงแล้ว ไม่ได้ขึ้นอยู่กับหลักการทางสุนทรียศาสตร์แนว

ประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาเพียงแนวทางเดียว แต่เป็นกระบวนการทางปัญญาและวิธีการสื่อสารที่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปตามพลวัตทางสังคมที่ไม่เคยหยุดนิ่ง

โจเซฟ โคสุธ (Joseph Kosuth, 1945)

ศิลปินชาวอเมริกันเกิดเมื่อ ค.ศ.1945 เริ่มสร้างชิ้นงานถ้อยคำด้วยหลอดนีออนและงานศิลปะคอนเซ็ปชวลเป็นครั้งแรกในปี 1965 ซึ่งประกอบด้วยวัตถุศิลปะ, ภาพถ่ายของวัตถุ และคำจำกัดความจากพจนานุกรมของคำที่แสดง แล้วตามมาด้วยชุด ‘การสำรวจ’ ซึ่งประกอบไปด้วยข้อเสนอต่าง ๆ เกี่ยวกับ ‘ศิลปะ’ พร้อมด้วยคำบรรยายว่า **‘ศิลปะคือความคิดที่เป็นความคิด’** รวมทั้งคำจำกัดความจากพจนานุกรมหรือพจนานุกรมประเภทรวมคำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันนำเสนอในรูปแบบข้อความถ่ายสำเนาหรือสิ่งพิมพ์ในเนื้อที่โฆษณาของหนังสือพิมพ์ ในปี 1969 โคสุธได้เป็นสมาชิกคนหนึ่งในคณะบรรณาธิการของขบวนการ **‘ศิลปะกับสื่อภาษา (Art and Language)’** ตั้งแต่ปี 1971 ได้ศึกษามานุษยวิทยาและปรัชญาที่สถาบันนิวสคูลเพื่อการวิจัยสังคม (The New School) นิวยอร์ก และเดินทางไปทั่วโลก โคสุธทำงานและอาศัยอยู่ในนิวยอร์ก (Ronald Alley, 1981)

โครงการเฉพาะเจาะจงพื้นที่ของ โคสุธ **‘The Mind’s Image of Itself #3’** เป็นการล้อรับกับสถาปัตยกรรมและความรู้สึกนึกคิดที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการตกแต่งภายในของแกลเลอรีวิกตอเรียแห่ง SprüthMagers ให้เป็น **‘บ้านแห่งความคิด’** เป็นการจัดวางซึ่งประกอบด้วยวอลเปเปอร์รูปภาพแบบแปลนสถาปัตยกรรมของพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการ ศิลปินได้เติม 150 คำพูดอ้างอิงที่คัดเลือกอย่างพิถีพิถันจากนักคิดที่โดดเด่นหลากหลาย และสอดแทรกด้วยส่วนตัดแยกของวาทกรรมทางปัญญา วางเป็นข้อความติดผนังไปตลอดแนว ร่วมกับความหลากหลายของสรรพเสียงคู่กับการสร้างพื้นที่ซึ่งเกี่ยวโยงกับความคิดภายใน

ภาพที่ 2 **‘One and Three Chairs’**, ค.ศ. 1965 แก้วไม้, ภาพถ่ายแก้วตัวเดียวกัน และสำเนาคำอธิบายความหมายของแก้วจากพจนานุกรม การทบทวนทางภาพกับภาษาของ โคสุธ (secure.wikimedia.org)

‘*The Mind’s Image of Itself*’ เป็นทั้งการสะท้อนให้เห็นถึงสถาปัตยกรรมของพื้นที่แกลเลอรี และการชวนให้นึกถึงสถาปัตยกรรมของความรู้ที่นักคิดการติดตั้งผลงานประกอบด้วยวอลเปเปอร์ สำเนาภาพวาดเส้นแปลกนห้องต่าง ๆ ของแกลเลอรีขนาด 1: 1 ‘*The Mind’s Image of Itself*’ เป็นภาพสะท้อนภายในตัวเอง, การติดตามเชิงเปรียบเทียบขององค์ประกอบที่กำหนดขึ้นใหม่ทั้งในบริบททางกายภาพของนิทรรศการเอง (ผนังประตูและหน้าต่าง) พร้อมไปด้วยการนำเสนอความหมายต่างๆ ของพื้นที่ในฐานะที่เป็นวัตถุสถาปัตยกรรมซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการล่อลวงกับความเชื่อมโยงกัน ทางสังคมและวัฒนธรรม

ภาพที่ 3 ‘*Ni apparencen’i illusion*’, ตุลาคม 2009, พิชิกัมน์จัตุพร (aajpress.wordpress.com)

โคสุรทำงานศิลปะและเขียนหนังสือในฐานะผู้บุกเบิกศิลปะคอนเซ็ปชวลอย่างต่อเนื่องมา ยาวนานกว่าสี่สิบปี ตำราวิจารณ์ศิลปะที่สอดคล้องต้องกันและบทบาทของภาษากับความหมายในงาน ศิลปะ การสืบสวนหาข้อเท็จจริงในความสัมพันธ์ของภาษาสู่งานศิลปะนี้ ได้ดำเนินการในรูปแบบการจัดวางทางสังคมรวมถึง ‘*Place des Critures*’ ซึ่งจัดทำเป็นสำเนาของ *ศิลาจารึกโรเซตตา (Rosetta stone)*¹ ในปี 1991 เป็นข้อมูลอ้างอิงถึงบ้านเกิดของนักแปลชาวฝรั่งเศสฌอง-ฟร็องซัวส์ ซองปอลลีง

¹ศิลาจารึกโรเซตตา สร้างขึ้นในสมัยจักรพรรดิปโตเลมีที่ 5 ที่จารึกพระราชกฤษฎีกาเป็น 3 ภาษา อักษรภาพอียิปต์ (สำหรับนักบวช) ภาษาท้องถิ่น (ใช้ในชีวิตประจำวัน) และภาษากรีก (ใช้ในการปกครอง) เมื่อประมาณ 196 ปีก่อนคริสตกาล ที่เมืองเมมฟิสต่อมาความรู้เกี่ยวกับวิธีการอ่านและเขียนอักษรภาพอียิปต์ได้สูญหายไปเป็นเวลานานถึง 1400 ปีจนถึงช่วงแรกของศตวรรษที่ 19 นักวิชาการสามารถใช้ภาษากรีกที่จารึกบนหินก้อนนี้เป็นกุญแจสำคัญในการถอดรหัสข้อความ เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการศึกษาความรู้ด้านอียิปต์วิทยา ผู้ถอดรหัสที่มีบทบาทสำคัญคือ ฌองฟร็องซัวส์ ซองปอลลีง นักประวัติศาสตร์ชาวฝรั่งเศส. (The British Museum, 2014)

(Jean-François Champollion) ที่ได้แสดงในเทศกาลศิลปะเวนิสเบียนเนล 2007และการแสดงครั้งสำคัญที่ติดตามมาอีกมากมาย (Jeremy Hunt, 2011)

ภาพที่ 4 ‘Place des Écritures’, 1991 สำเนาแผ่นหินขนาดใหญ่ที่ลอกข้อความจากศิลาจารึกโรเซตตาซึ่งไขความลับของอียิปต์ศาสตร์ ศิลปะอินสตอลเลชันแสดงที่ Figeac, Lot, ฝรั่งเศส (aajpress.wordpress.com)

โจเซฟ โคสุธเป็นหนึ่งในศิลปินแห่งขบวนการ Art and Language ที่โดดเด่นด้วยการนำปรัชญา ศัญศาสตร์ (Semiology) มาใช้ในงานทัศนศิลป์ โคสุธใช้สื่อการนำเสนอที่หลากหลายน่าสนใจ มีความคมคายละเอียดประณีตในการคัดสรรข้อความมาใช้ร่วมกับสื่อวัตถุและสิ่งพิมพ์ที่อ้างอิงจากพจนานุกรมเพื่อการเปรียบเทียบและชวนให้คิดเชื่อมโยงในมุมมองใหม่ ๆ หลากหลายมิติ

การสร้างสรรคและพัฒนาผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

ผลงานสร้างสรรค์ในหลากหลายลักษณะ สามารถจัดหมวดหมู่ได้เป็น 2 แนวคิดหลักๆ คือ

1. แนวคิดอนุรักษัรรมชาติสิ่งแวดล้อม
2. แนวคิดทางสังคม การเมืองและวัฒนธรรม

แนวความคิดอนุรักษัรรมชาติสิ่งแวดล้อม

ปัญหาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนานานมากกว่า 2ศตวรรษ เป็นปัญหาใหญ่ระดับโลกที่ไม่อาจละเลยได้ ผู้สร้างสรรค์ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นพิเศษ ดังนั้นงานทดลองทางศิลปะไม่ว่าจะเป็น 2 มิติ และ 3 มิติ ส่วนใหญ่แล้วจะเกี่ยวข้องกับการอนุรักษัรรมชาติสิ่งแวดล้อมทั้งทางตรง เช่น สื่อสารเรื่องราวเกี่ยวกับการอนุรักษัรรมชาติโดยตรงไปตรงมา และทางอ้อมโดยการใช้วัสดุรีไซเคิล ดังตัวอย่างบางส่วนของผลงานต่อไปนี้

งานสร้างสรรค์ทัศนศิลป์สองมิติชุด “เหยื่อของการพัฒนา”

แนวความคิด : ธรรมชาติแวดล้อมให้ชีวิต ทรัพยากร น้ำ อากาศ อาหาร แหล่งทำมาหากิน เพื่อการดำรงชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีให้แก่มนุษย์ แต่ความรู้จักพอของมนุษย์ที่แสวงหาประโยชน์ใส่ตัวอย่างไร้ขอบเขต โดยการอ้างวาทกรรม “การพัฒนา” เพื่อการเพิ่มขึ้นของรายได้มวลรวมประชาชาติ และชีวิตที่สะดวกสบายมีความสุขยิ่งขึ้น

แต่ภาพที่ปรากฏเชิงรูปธรรมของการพัฒนามักเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของคนส่วนน้อย การรุกรานพื้นที่ทางธรรมชาติ การตัดดวงทรัพยากรเพื่อการผลิตที่สนองลัทธิบริโภคนิยม หรือผลพวงการผลิตที่เป็นสิ่งปฏิญูทางอุตสาหกรรม ได้กลายเป็นขบวนการทำลายวงจรชีวิต ระบบนิเวศ และเป็นหนทางที่จะนำความหายนะกลับคืนมาสู่มนุษย์ด้วยกัน

ภาพที่ 5 “เหยื่อของการพัฒนา” - ขนาดปากี่ขนาดน้ำ, พ.ศ. 2516

เทคนิค สีสผสม : ดิน ไม้ ไฟเบอร์กลาส สีฝุ่น เศษกระดาษ

ขนาด .50 x 2.00 เมตร

ภาพที่ 6 “หเชื่อของการพัฒนา” - น้ำเปลี่ยนสี, พ.ศ. 2516

เทคนิค สื่อมผสม : ดิน ไม้ ไฟเบอร์กลาส สีฝุ่น ภาชนะและของใช้พลาสติก เศษกระดาษ

ขนาด 1.00 X 1.00 เมตร

ภาพที่ 7 “หเชื่อของการพัฒนา” - พลาสติกสันโลก, พ.ศ. 2516

เทคนิค สื่อมผสม : ดิน ไม้ ไฟเบอร์กลาส สีฝุ่น วัตถุพลาสติก

ขนาด .50 x 2.00 เมตร

ภาพที่ 8 “หรือชื่อของการพัฒนา” - ชัยเชกเทคโนโลยี, พ.ศ. 2516

เทคนิค สื่อผสม : ดิน ไม้ แผ่นโลหะ ชิ้นส่วนเครื่องจักร ชิ้นส่วนคอมพิวเตอร์ ไฟเบอร์กลาส
สีฝุ่น สีสเปรย์

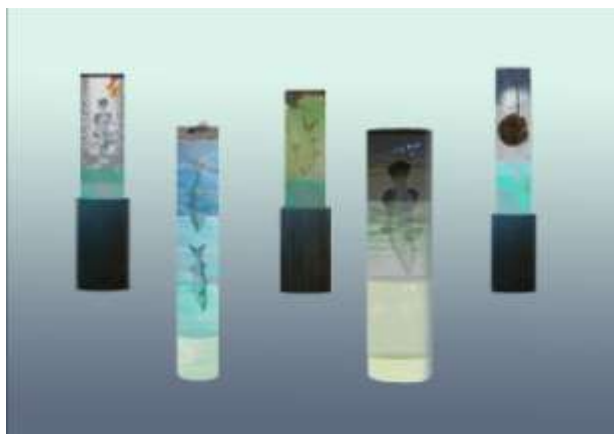
ขนาด 1.00 x 1.50 เมตร

งานสร้างสรรค์ทัศนศิลป์ชุด “ทะเลได้กับความมั่นคงทางอาหาร”

แนวความคิด : การพัฒนาประเทศโดยยึดปริมาณผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (gross domestic product: GDP) เปิดโอกาสให้อุตสาหกรรมจากข้ามชาติและทุนใหญ่ในประเทศได้มีพื้นที่สำหรับการผลิตเพื่อรายได้มหาศาล แต่ความหะหลวมของกฎระเบียบและการปล่อยปละละเลยในปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นช่องทางให้ผู้ประกอบการไม่ต้องรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม มลพิษจากการผลิตได้รั่วไหลสู่อากาศและทางน้ำ โดยเฉพาะชายทะเลที่เป็นแหล่งนิคมอุตสาหกรรมซึ่งกำลังสูญเสียแหล่งผลิต “ความมั่นคงทางอาหาร”

ในขณะที่ชายฝั่งทะเลทั้งด้านตะวันออกและตะวันตกทางภาคใต้ของประเทศไทยยังไม่ค่อยได้รับผลกระทบดังกล่าว ยังคงเป็นแหล่งผลิตอาหารทะเลเลี้ยงผู้คนเกือบทั้งประเทศและยังเป็นสินค้าส่งออกที่มีมูลค่ามหาศาล และมีความงามตามธรรมชาติที่นอกจากได้ให้คุณภาพชีวิตแก่ชาวท้องถิ่นแล้ว ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ความสุขและสร้างแรงบันดาลใจไปเยือน

ความพยายามของรัฐที่จะขยายการพัฒนาชายฝั่งทะเลเพื่อเป็นพื้นที่ทางอุตสาหกรรมไปสู่ภาคใต้โดยไม่ศึกษาบทเรียนจากผลกระทบที่เกิดขึ้นมาก่อนแล้วในภาคตะวันออก ผลตอบแทนที่วันนี้ อาจถึงมือชาวท้องถิ่นเพียงน้อยนิด จะคุ้มค่าหรือไม่ที่ต้องใช้จ่ายด้วยสภาพแวดล้อมที่เป็นพิษ การสูญเสียแหล่งความมั่นคงทางอาหาร คุณภาพชีวิตเสื่อมทรามลง และยังจะพัวพันไปถึงการสูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยว รวมทั้งการสูญเสียอาชีพประมงพื้นบ้านของชาวท้องถิ่นอีกนับไม่ถ้วน การกระทำใดใดต่อสิ่งแวดล้อม ย่อมจะส่งผลกระทบย้อนกลับมาสู่ชีวิตของเราเองในที่สุด

ภาพที่ 9 แบบร่าง “ทะเลได้กับความมั่นคงทางอาหาร”

ภาพที่ 10 ศิลปะอินสตอลเลชันชุด “ทะเลได้กับความมั่นคงทางอาหาร”, พ.ศ. 2556

ขนาด เส้นผ่าศูนย์กลาง 27 X 90 ม.

วัสดุ ประติมากรรมปลาไฟเบอร์กลาส โพลีเอสเตอร์ผสมสี วัสดุใช้แล้วทิ้ง

ประติมากรรมเคลื่อนไหวด้วยพลังน้ำ

แนวความคิด : น้ำเป็นแหล่งกำเนิดของชีวิตสัตว์โลก ความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ นานาพรรณก็เป็นบ่อเกิดของชีวิตนานา น้ำ ป่า และสรรพสัตว์ ต่างพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันเพื่อขับเคลื่อนปรากฏการณ์แห่งชีวิตให้หมุนเวียนต่อไป และต่อไปอีกนานเท่านาน ธรรมชาติที่ถูกรบกวนไม่ถูกแทรกแซง

การไหลเวียนของน้ำก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “พลังงานที่ขับเคลื่อนด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง” (Perpetual motion power) ซึ่งมนุษย์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมากมาย เพียงแต่อาศัยกฎของธรรมชาติโดยไม่ต้องสิ้นเปลืองเชื้อเพลิงใดใด ปราศจากมลภาวะ อันเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การเยียวยาฟื้นฟูสภาพของโลกธรรมชาติที่กำลังป่วยไข้

ข้าพเจ้านำเสนอรูปทรงและสีสันทันจากใบไม้ ดอกไม้ อันเป็นตัวแทนของชีวิตในธรรมชาติ ซึ่งเคลื่อนไหวได้ด้วยพลังงานน้ำตาม “กฎของแรงโน้มถ่วง” มาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ เพื่อเชื่อมโยงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เกี่ยวเนื่องกันระหว่าง น้ำ ป่า และการดำรงคุณภาพของชีวิตอื่นๆ ที่ตามมาอีกมากมาย

ด้านหน้า

ด้านหลัง

ภาพที่ 11 ประติมากรรม “คืนคืนป่าสู่ปฐพี ความเปรมปรีดิ์จะกลับมา”, พ.ศ. 2556

ขนาด 50 X 30 X 80 ม.

วัสดุ ไม้ ขวดพลาสติก ซ้อนพลาสติกรีไซเคิล สายยาง สีอะคริลิก

ประติมากรรมรีไซเคิลชุด ความขัดแย้งที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน

แนวความคิด : การอนุรักษ์ธรรมชาติเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่มนุษย์ควรตระหนัก และลงมือปฏิบัติกันอย่างจริงจัง แต่ในขณะเดียวกัน มนุษย์ยังเคยชินกับการบริโภคปัจจัยอำนวยความสะดวกสบายในชีวิตซึ่งไม่อาจละทิ้งได้ ผู้คนยุคนี้จึงต้องอยู่ท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างพฤติกรรมบริโภคนิยมกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ กล่าวคือทราบดีที่ยังไม่พบทางออกที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ แม้ในบรรยากาศของการรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ มนุษย์ก็ยังคงบริโภคในลักษณะที่เบียดเบียนธรรมชาติกันต่อไป

ด้านหน้า

ด้านหลัง

ภาพที่ 12 “พืชรณ”, พ.ศ. 2557

ขนาด 60 X 25 X 80 ม.

วัสดุ ไม้รีไซเคิล สายยาง สีอะคริลิก

ภาพที่ 13 “วิวัฒนาการ”, พ.ศ. 2557

ขนาด 60 X 50 X 80 ม.

วัสดุ ไม้รีไซเคิล สายยาง สีอะคริลิก

ภาพที่ 14 “โลกาภิวัตน์”, พ.ศ. 2557

ขนาด 60 X 60 X 80 ม.

วัสดุ ไม้รีไซเคิล สายยาง สีอะคริลิก

แนวความคิดทางสังคม การเมืองวัฒนธรรม และเทคโนโลยี

ผลงานอีกส่วนหนึ่งที่ผู้สร้างสรรค์ได้สะท้อนภาพทางสังคม การเมืองและวัฒนธรรมที่กำลังเคลื่อนไหวเป็นกระแสในเวลานั้น

สื่อวิดิทัศน์ชุด นาฏกรรมแห่งความขัดแย้งทางการเมือง

ภาพที่ 15 “นาฏกรรมแห่งความขัดแย้งทางการเมือง”, พ.ศ. 2557

สื่อศิลปะ ภาพตัวตลกหนังตะลุง ขอดทองและหนู้ย เขียนด้วยโปรแกรมPhotoshop มีภาพถ่ายบุคคลทางการเมืองและฉากหลังประกอบ

แนวความคิด

ความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยเกิดจากหลายสาเหตุที่ทับซ้อนกันมายาวนาน อย่างเช่น ความไม่ธรรมในการกระจายผลประโยชน์ กฎหมายที่ไม่เอื้อต่อระบอบประชาธิปไตยและระบบตุลาการที่มีหลายมาตรฐาน และนิสัยประนีประนอมของคนไทยที่มักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง ในรอบ10 ปีที่ผ่านมา ความขัดแย้งทางการเมืองที่ไม่ได้รับการแก้ไข การหมักหมมปัญหาใหญ่ๆ เหล่านี้ได้มาถึงจุดแตกหักอย่างไม่อาจคืบไว้ได้อีกต่อไป การแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารทั้งจริงและลวงอย่างไร้กำแพงกันทางโซเชี่ยลเน็ตเวิร์คได้โหมกระพือให้เกิดการแยกฝ่ายแบ่งสี และยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชาวไทยต่อเนื่องมาถึงปัจจุบันจนยากเกินกว่าจะเยียวยา และยังไม่มีความเห็นที่ใคร่ครวญได้ว่าชะตากรรมจะยุติลงเมื่อใด

ผู้สร้างสรรค์นำเสนอ สื่อวีดิทัศน์ในรูปแบบ Stop motion ซึ่งเป็นสื่อร่วมสมัย ผ่านตัวละคร
 หนึ่งตะลุงในศิลปะการแสดงแบบจารตนิยมที่นายหนังใช้เป็นตัวละครสะท้อนทัศนคติที่มีต่อเหตุการณ์
 บ้านเมือง เพื่อบันทึกภาพความขัดแย้งทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างที่สุดครั้ง
 หนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติไทย กระตุ้นเตือนให้บททวนปัญหาอย่างมีสติ และใช้เหตุผลในการ
 พิจารณาหาทางออกให้ผ่านพ้นวิกฤตการณ์และการแก้ไขเยียวยา

ภาพที่ 16 “นาฏกรรมแห่งความขัดแย้งทางการเมือง”, พ.ศ. 2557

สื่อศิลปะ ภาพประกอบสื่อสังคมออนไลน์เฟสบุคของยอดทองและหนูน้อย เขียนด้วยโปรแกรม
 Photoshop

ความคิดเกี่ยวกับเรื่องราวที่นำมาสร้างสรรค์ (Idea of themes)

ผู้สร้างสรรค์ได้จำลองความขัดแย้งระหว่างแนวคิดสำคัญ 2 ประเด็น คือ “วัฒนธรรมบริโภคนิยม” และ “การอนุรักษ์ธรรมชาติ” ในเชิงตั้งคำถามชี้ชวนให้ผู้ชมได้คิดต่อ โดยอาศัยเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิตตามคติในศาสนาพุทธนั้นมีอยู่ 4 ด้านซึ่งยึดถือกันมาแต่สมัยพุทธกาล โดยไม่อาจขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใด แต่อันที่จริงแล้ว ปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิตย่อมมีมากกว่านั้นตามสถานการณ์และพื้นที่ทางประวัติศาสตร์มนุษย์ทุกยุคต้องแสวงหาหรือจัดการทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งความจำเป็นพื้นฐานเหล่านี้ระยะแรก ๆ เพียงเพื่อการอยู่รอดของปัจเจกบุคคลและครอบครัว ต่อมาก็พัฒนาเป็นหมู่บ้าน เมือง นครรัฐต่าง ๆ กระบวนการจัดหาปัจจัยเหล่านี้ได้ก่อเกิดเป็นประเพณี วัฒนธรรม และวิวัฒนาการผ่านช่วงประวัติศาสตร์อันยาวนานและซับซ้อนกลายเป็นอารยธรรมในยุคสมัยต่าง ๆ ที่ผ่านมามาจนถึงปัจจุบัน

ผู้สร้างสรรค์มีความเห็นว่าวิถีชีวิตที่ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วอย่างมากมาจากอดีตถึงปัจจุบัน มีปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นได้เพิ่มขึ้นอีกหลายด้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหน้าที่และบริบทแวดล้อมของแต่ละสังคมวัฒนธรรม เช่น กลุ่มวัฒนธรรมในเขตหนาวย่อมมีปัจจัยจำเป็นพื้นฐานแตกต่างไปจากกลุ่มวัฒนธรรมเขตร้อน หรือปัจจัยจำเป็นพื้นฐานของคนร่ำรวยย่อมมีองค์ประกอบที่ซับซ้อนกว่าคนยากจน เป็นต้น แต่ข้อสำคัญที่ผู้สร้างสรรค์ต้องพิจารณาประกอบด้วยคือเรื่องราวที่สามารถสื่อสารเป็นภาพได้ด้วย เรื่องราวต่าง ๆ ที่เลือกนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานประติมากรรมในที่นี้จึงมี 6 ด้าน ได้แก่

1. อาหารการกิน
2. ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม
3. สุขภาพและยารักษาโรค
4. ยานพาหนะและการเดินทาง

อาหารการกิน

การบริโภคและการได้มาซึ่งอาหารสำหรับคนทั่วไปแล้ว อาจเข้าใจว่าเป็นเพียงเรื่องปกติธรรมดาที่ทุกคนต้องกิน ต้องดื่ม เพื่อเพิ่มพลังงานและสารอาหารจะช่วยซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอของเนื้อเยื่อและนำเลี้ยงภายในร่างกายที่สูญเสียไปกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่าง ๆ แต่นักวิชาการหลายสาขาที่ได้ศึกษาความเป็นมาของอาหารและปัจจัยเกี่ยวเนื่องมีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีสำคัญในระดับที่สามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้ ทั้งในยุคบรรพกาล ยุคโบราณ และยังคงทวีความสำคัญยิ่งขึ้นอีกในอนาคตเนื่องจากปัจจัยเกี่ยวกับอาหารมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างอารยธรรมของมนุษยชาติ หรือในทางตรงข้ามอาหารอาจเป็นชนวนเหตุความขัดแย้งครั้งใหญ่หากเกิดความขาดแคลนหรือความไม่เท่าเทียมในการเข้าถึงอาหารซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคตอันใกล้

ในยุคเก็บล่าหาอาหารบรรพบุรุษสายตรงของมนุษย์ปัจจุบัน โฮโมซาเปียน (*homo sapiens*) มีวิวัฒนาการขึ้นเมื่อราว 40,000 ปีมาแล้วดำรงชีวิตด้วยการ“เก็บล่าหาอาหาร” จากแหล่งธรรมชาติ ล่าสัตว์และจับปลาด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ที่ดัดแปลงให้เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอยสำรวจสายพันธุ์พืชต่าง ๆ ในการลองผิดลองถูกหาสิ่งที่ควรแก่การบริโภค และจัดระบบอาหารที่ซับซ้อนนั้นคือการริเริ่มจัดระบบหมวดหมู่ของอาหารที่หลากหลายครั้งแรก ๆ การแสวงหาอาหารจึงเป็นบทบาทหลักของวิวัฒนาการทางชีววัฒนธรรม (*bio-cultural*) ของมนุษย์

กระบวนการล่าสัตว์(ซึ่งต้องมีทักษะในการทำงานเป็นทีมและมีความพร้อมเพรียงกัน)ได้ก่อร่างสร้างรูปองค์กรทางสังคมของมนุษย์ การปรุงอาหารได้นำมาซึ่งการชุมนุมกันรอบกองไฟ ดังนั้นจึงการบริโภคอาหารเป็นที่มาของการก่อเกิดชุมชน.

การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ที่มีประโยชน์สำหรับมนุษย์เพื่อให้ได้ปริมาณเพิ่มขึ้น และการดูแลปัจจัยที่ทำให้มนุษย์มีชีวิตอย่างอุดมสมบูรณ์ความไม่เพียงพอของการเก็บหาอาหารเมื่อต้องเผชิญกับการเพิ่มขึ้นของประชากรน่าจะเป็นปัจจัยหลักที่นำไปสู่การกำเนิดของเกษตรกรรม

เกษตรกรรมเริ่มขึ้นไล่เลี่ยกันในหลายส่วนของโลก เริ่มต้นในตะวันออกกลางและแพร่กระจายสู่ภูมิภาคเมดิเตอร์เรเนียนตะวันตกแล้วขึ้นไปทางตอนเหนือของยุโรป เมื่อราว 6,000 – 2,000 ปีมาแล้วเครื่องมือจากธรรมชาติถูกแทนที่ด้วยเครื่องมือจากการผลิต เครื่องมือหินกลายเป็นเครื่องมือโลหะ การเกษตรแบบใช้แรงคนสู่การเกษตรใช้แรงงานสัตว์ นอกจากนี้เกษตรกรรมได้เปลี่ยนแปลงสภาพสังคมวัฒนธรรมไปอย่างสิ้นเชิง เกิดความจำเป็นให้ตั้งถิ่นฐานของชุมชนอย่างถาวรได้แก่ หมู่บ้าน เมือง และนครรัฐที่สร้างขึ้นบนพื้นฐานของดินแดนที่มีการเพาะปลูก การพัฒนาของเมืองหรือนครรัฐขึ้นอยู่กับที่อยู่ร่วมกันได้ของการเปลี่ยนแปลงในการบริโภค, ขนาดของประชากรในเมืองกำลังการผลิต และผลผลิตทางการเกษตรซึ่งสัมพันธ์กับความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่

มนุษย์รู้จักปรุงอาหารปาก่อนที่จะปรุงอาหารจากผลิตภัณฑ์การเกษตร ในสมัยหินใหม่เกิดการปฏิบัติการทำอาหารก่อนการปฏิบัติทางการเกษตร ในการล่าสัตว์ เก็บหาอาหาร และจับปลา ต้องมีภาชนะไว้ใส่ สะสม และเก็บถนอมอาหาร ในการปรุงอาหารก็จำเป็นต้องมีภาชนะในการรองรับอาหาร มนุษย์สมัยนั้นใช้เปลือกหอย กระจงเต่า เปลือกไม้ ฯลฯ เป็นภาชนะรุ่นแรกๆ และที่โดดเด่นก็คือ หม้อดินเผาซึ่งกันน้ำและสามารถวางบนเตาไฟได้

การปฏิบัติทั้งในการเกษตรและอุตสาหกรรมได้เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษเมื่อศตวรรษที่ 18 มีการวางรากฐานสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารเกษตรและการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขเพื่อ

การเกษตรและการผลิตอาหารอย่างสมบูรณ์ วิทยาศาสตร์การเกษตรได้ประยุกต์ใช้ชีวภาพเพื่อพัฒนาการเกษตรที่เชื่อมโยงกับการทดลองอย่างเข้มงวด ในศตวรรษที่ 19 เกิดความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ในวิชาเคมีชีววิทยาจุลชีววิทยา และกลศาสตร์ซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาของปฏิบัติการทางเกษตรกรรม (Lee Norman Miller, 2007)

ปัจจัยพื้นฐานการดำรงชีวิต“อาหาร” น่าจะเป็นความจำเป็นอันดับแรกต่อชีวิตมนุษย์ การบริโภคอาหารในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนในหลายมิติ ทั้งด้านวัฒนธรรม และอำนาจทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางการตลาดและระบบขนส่งที่สามารถบริการข้ามทวีป สนองการบริโภคอย่างฟุ่มเฟือย หรือการใช้วัตถุดิบทางอาหารอย่างไม่คุ้มค่าในสังคมที่สมบูรณ์มั่งคั่งกลายเป็น “อาหารเหลือทิ้ง” ที่กำลังจะกลายเป็นปัญหาใหญ่ระดับโลก จากข้อมูลขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ พบว่าในแต่ละปีมีอาหารเหลือทิ้งประมาณ 1/3 ของอาหารทั้งหมด หรือประมาณ 1.3 พันล้านตัน มีมูลค่าราว 1 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งสามารถเลี้ยงดูประชากรทั่วโลกที่อดอยากได้กว่า 870 ล้านคนต่อวัน. (ฐานเศรษฐกิจ, 13 มิถุนายน 2556) แต่ปัญหาที่น่าห่วงและใกล้ตัวกับผู้คนยุคใหม่ที่สุดเกี่ยวกับอาหารก็คือโรคอ้วนในเด็กซึ่งมีสาเหตุจากการบริโภคอาหารไร้ประโยชน์ หรือโภชนาการที่ขาดความสมดุล เช่น อาหารฟาสต์ฟู้ดที่เต็มไปด้วยปริมาณของไขมันและน้ำตาลมากเกินไป รวมถึงขนมขบเคี้ยวและน้ำอัดลม โรคอ้วนในเด็กจะส่งผลให้เกิดอาการแทรกซ้อนตามมาอีกหลายโรค ไม่ว่าจะเป็นความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคเบาหวาน ฯลฯ ก่อนวัยอันควร มีพัฒนาการด้านการเจริญเติบโตที่ผิดปกติไปจากปกติ การบริโภคในลักษณะนี้มีผลมาจากความสำเร็จในการโฆษณาของผลิตภัณฑ์อาหารทานด่วน (fastfood) ที่สร้างภาพพจน์ความทันสมัย ความสมบูรณ์พูนสุข และความอึดอึดสนุกสนานในการบริโภคสินค้าของตนทั้ง ๆ ที่มีราคาแพงแต่เต็มไปด้วยโทษที่จะตามมา

ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม

ที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งจำเป็นต่อทุกชีวิต แต่ที่อยู่อาศัยของมนุษย์แตกต่างออกไปจากสัตว์โลกทั้งหลาย สัตว์หลายชนิดได้สร้างที่อยู่อาศัยตามความเหมาะสมตามลักษณะของถิ่น แต่มนุษย์ได้สร้างที่อยู่อาศัยขึ้นตามวัตถุประสงค์ในหลากหลายมิติไปนอกเหนือจากสัญชาตญาณดั้งเดิมอย่างมาก

มนุษย์ยุคหินเก่าซึ่งยังปกคลุมด้วยน้ำแข็งอันหนาวเย็น แม้จะยังไม่รู้จักการสร้างบ้านเรือน แต่มนุษย์ก็ยังแสวงหาที่อยู่อาศัยตามถ้ำ หรือ โครกเขาที่มีถ้ำน้ำไหลผ่านเพื่อความอบอุ่นและปลอดภัยจากสัตว์ร้ายมากกว่าภายนอก เมื่อน้ำแข็งละลายก็เปลี่ยนผ่านสู่ยุคหินกลาง มนุษย์เริ่มออกจากถ้ำเพื่อ

แสวงหาแหล่งล่าสัตว์และเก็บของป่าเป็นอาหารยังชีพ ที่อยู่อาศัยก็ทำเป็นเพิงพักที่ไม่คงทนถาวร เมื่อปัจจัยการบริโภคหาได้ยากขึ้น ก็อพยพไปหาแหล่งอื่น ๆ ที่อุดมสมบูรณ์มากกว่าต่อไป

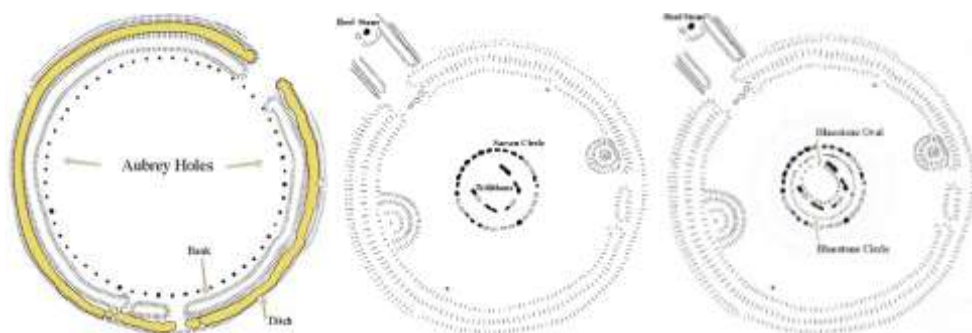
ความจำเป็นสำหรับที่พักพิงซึ่งป้องกันมนุษย์จากแสงแดดหรือสายฝน โดยสัญชาตญาณธรรมชาติคือรูปแบบของกระโจมที่ใช้รองรับการปกป้อง เช่นเดียวกันกับกิ่งก้านที่ปกคลุมด้วยใบที่ปกป้องลำต้นของต้นไม้การสร้างกระโจมธรรมชาติรูปตัว ‘V’ กลับหัวที่โคนของแต่ละกิ่งก้านจะค้ำจุนส่วนบนไว้อย่างมั่นคงกับพื้นดิน ร่องรอยแรก ๆ ที่เชื่อถือได้ด้านที่อยู่อาศัยของมนุษย์พบได้จากเป็นช่วงต้น 30,000 ปีที่ผ่านมาบ้านเรือนมักจะเป็นผนังหินทรงกลมหรือทรงรีที่ใช้วัสดุท้องถิ่นสำหรับหลังคาแบบกระโจม วัสดุดังกล่าวอาจเป็นต้นกกฉาบด้วยโคลนในพื้นที่ชุ่มน้ำหรืออินที่ราบโล่ง เมื่อประมาณ 25,000 ปีที่ผ่านมาซึ่งค้นพบที่ *Dolni Vestonice* ในยุโรปตะวันออก

เมื่อมนุษย์ได้ลงหลักปักฐานทำการเกษตรแทนการเก็บล่าหาอาหาร การตั้งถิ่นฐานถาวรกลายเป็นปัจจัยการดำรงชีพ และเรื่องราวของสถาปัตยกรรมจึงเริ่มก่อเกิดขึ้นมา บ้านทรงกลมคล้ายกระโจมเกิดขึ้นในระยะแรกเริ่มที่เมือง *เจริโค* ซึ่งมีการอ้างถึงเป็นแห่งแรก การตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนขนาดเล็กเริ่มขึ้นเมื่อประมาณ 8,000 ปีก่อนคริสตกาลในพื้นที่ 10 เอเคอร์ ก่อสร้างด้วยเทคโนโลยีใหม่ใช้อิฐซึ่งทำจากโคลนตากแดดจนแข็งแกร่งก่อนเป็นวงกลม อิฐแต่ละก้อนจะเรียงทำมุมโค้ง (BamberGascoigne, 2001)

ประเพณีลึกลับในยุคหินใหม่ที่ซ่อนอยู่ภายใต้เนินสุสานก่อนหน้าในสมัยต่อมาได้ปรากฏเป็นเสาหินขนาดยักษ์ที่มักจะจัดเรียงเป็นวงกลมจุดประสงค์ของพิธีกรรมเกี่ยวกับวงเสาดังกล่าวยังไม่แน่ชัดอาจเป็นไปได้หลายกรณีมีการจัดตำแหน่งแสงแดดซึ่งมีความสัมพันธ์กับอาทิตย์ขึ้นในวันที่ดวงอาทิตย์อยู่ตรงกับเส้นศูนย์สูตรมากที่สุดที่โดดเด่นที่สุดคือ วงเสาดิน *สโตนเฮนจ์ (Stonehenge)* ใน *วิลต์ไชร์ (Wiltshire)* อังกฤษ ที่ใช้งานเป็นเวลายาวนานตั้งแต่ประมาณ 3,000 -1,100 ปีก่อนคริสตกาล แต่ส่วนที่เป็นแท่งหินใหญ่ที่สุดมีทับหลังใหญ่โตมโหฬารสร้างขึ้นเมื่อราว 2,000 ปีก่อนคริสตกาล

ภาพที่ 17 สโตนเฮนจ์ อนุสรณ์สถานหินตั้งในวิลต์ไชร์อังกฤษ(historyworld.net)

ภาพที่ 18 พัฒนาการการก่อสร้างสโตนเฮนจ์ตั้งแต่ 2,950-1,600 ปีก่อนคริสตกาล (rthistoryresources.net)

เมโสโปเตเมียและอียิปต์ สองดินแดนที่ได้พัฒนาอารยธรรมครั้งแรกด้วยการแบ่งปันผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติซึ่งเหมาะสำหรับอาคารขนาดเล็กในสภาพภูมิอากาศอบอุ่น การมัดรวมต้นกก ผูกกันเป็นเสาและคาน โครงส่วนบนสามารถตัดโค้งและผูกติดกับอาร์คหรือโดม ในเวลาต่อมา สุสานขนาดใหญ่และวิหารในช่วง 3,000 ปีก่อนคริสตกาลกลับใช้อิฐและหิน อิฐโคลนตากแดดอย่างที่ใช้ในเยริโคคือกลุ่มอาคารที่เป็นอนุสรณ์สถานแห่งแรกของมนุษย์วิหารซิกกูเรต (Ziggurats) ของเมโสโปเตเมีย และ, มาตาบา (Mastabas) สุสานสมัยแรกของอียิปต์

ในทางใต้ของเมโสโปเตเลียใกล้ปากแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติสไม่มีหินในท้องถิ่น มหาวิหารซิกกูเรต แห่งเมืองอูร์ที่สร้างขึ้นในประมาณ 2,000 ปีก่อนคริสตกาลจึงสร้างด้วยอิฐเป็นหลักแต่ตรงกันข้ามกับในอียิปต์ซึ่งมีหินมากมายและถูกนำไปใช้งานก่อสร้างปิรามิดเมื่อราว 2,620 ปีก่อนคริสตกาลฟาโรห์โซเซอร์ (Zoser) มอบหมายหัวหน้าขุนนางอิมโฮเทป (Imhotep) ให้จัดหาที่ฝังศพราชวงศ์ที่แยกจากสามัญชน อิมโฮเทปได้สร้างมาตาบาคิน แล้วสร้างซ้อนทับด้านบนขึ้นไปอีกห้าชั้นลดหลั่นเป็นสี่เหลี่ยมมุมฉากการสร้างปิรามิดครั้งนี้เรียกว่า “ปิรามิดขั้นบันได” ที่ซัคคารา (step pyramid of Saqqara).

ภาพที่ 19 พีรามิดขั้นบันไดของฟาโรห์โฮเซออร์ที่ซัคคารา ประมาณ 2,620 ปีก่อนคริสตกาล
(historyworld.net)

แต่อีกไม่นาน ฟาโรห์รุ่นต่อมาได้พัฒนาสถาปัตยกรรมหินไปยังจุดสูงสุดของอนุสรณ์สถานอันยิ่งใหญ่คือ *พีรามิดแห่งกิซา* ครั้งแรกของพีระมิดเหล่านี้ถูกสร้างขึ้นเพื่อฟาโรห์คูฟู (Khufu) เมื่อประมาณ 2,550 ปีก่อนคริสตกาล ด้วยการตัดหินเป็นแท่งขนาดใหญ่และลบบวมของชั้นต่างๆ ให้เป็นรูปทรงพีรามิดอย่างแท้จริง นับเป็นอาคารใหญ่ที่สุดที่มนุษย์เคยสร้างมา (และจัดเป็นหนึ่งในเจ็ดสิ่งมหัศจรรย์ของโลก) เทียบขนาดได้โดยประมาณเท่ากับวิหารเซนต์ปีเตอร์ในกรุงโรม, โบสถ์เซนต์ปอลและมินสเตอร์แอบบีในกรุงลอนดอน, มหาวิหารแห่งฟลอเรนซ์และมิลานรวมกัน (Bamber Gascoigne, 2001)

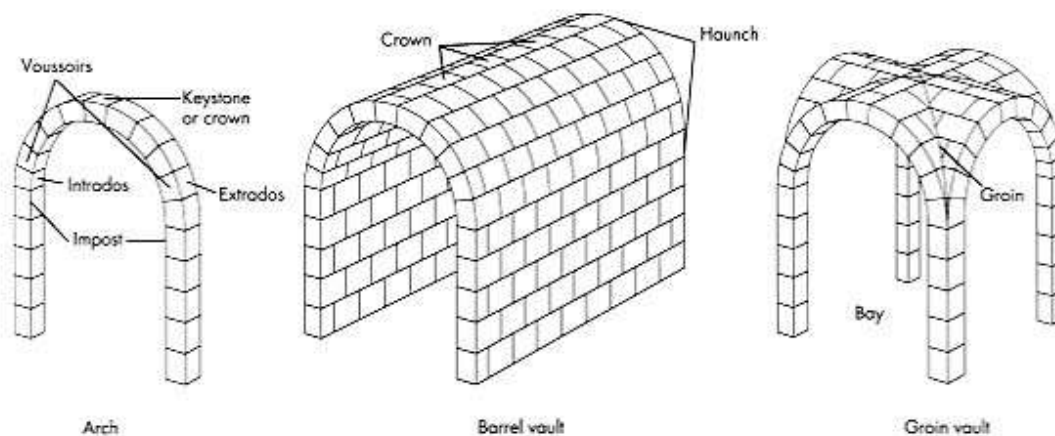
ไม่มีสถานที่หรือช่วงเวลาใดที่มีอิทธิพลมากที่สุด ในประวัติศาสตร์เท่ากับสถาปัตยกรรมกรีกตั้งแต่ 5-7 ศตวรรษก่อนคริสตกาล การริเริ่มองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบคลาสสิกจะย้อนกลับมาอีกหลายช่วงเวลาของประวัติศาสตร์สมัยต่อมา ได้แก่เสาที่มีร่องอย่างประณีตกับรูปพรรณของ ‘หัวเสา’ (capital) ที่รองรับทับหลังในแนวนอน และจั่วด้านหน้าของอาคารที่มีซึ่งมักจะตกแต่งด้วยประติมากรรมเพื่อปกปิดหลังคาลาดต่ำความละเอียดอ่อนและความสมดุลคือเป้าหมายความสำเร็จของชาวกรีกช่วงปลายศตวรรษที่ 7 วิหารกรีกยังคงนิยมใช้เสาไม้ แต่หัวเสาได้แบ่งออกเป็นรูปแบบที่แตกต่างกันซึ่งเป็นที่รู้จักในชื่อ *ดอริก* (Doric) และ *ยอนิก* (Ionic) กลุ่มหลักของแบบแผนสถาปัตยกรรมคลาสสิก *ดอริก* รูปแบบของแผ่นดินใหญ่กรีกซึ่งสืบสานมาจากการออกแบบประตูลิงโตไมซีเนส่วน *ยอนิก* มีพัฒนาการในเอเชียไมเนอร์อำนาจนิยมของกรีกที่มีอิทธิพลของจารีตตะวันออกเสาหินได้เข้ามาทดแทนไม้อย่างค่อยเป็นค่อยไปในช่วงประมาณ 620 ปีก่อนคริสตกาล

ปูนซีเมนต์ได้ถูกคิดค้นขึ้นในหัวเมืองกรีกบนชายฝั่งของตุรกีค่อย ๆ เมื่อราว 200 ปีก่อนคริสตกาลเป็นวัสดุปูนนิ่มคล้ายยิปซัม (ใช้ในอียิปต์) หรือน้ำมันดิน (ในเมโสโปเตเมีย) ต่อมาชาวโรมันใช้

ผงหินลาวาภูเขาไฟจากภูมิภาคPozzuoliมาเป็นส่วนผสมปูนซีเมนต์นี้จึงถูกเรียกว่าปอซโซลานิกเป็นปูนที่แข็งแรงมากเมื่อชื้นส่วนของเศษเล็ก ๆ จากภูเขาไฟรวมตัวกัน ผลที่ได้คือคอนกรีต

วิทรูเวียส (Vitruvius) สถาปนิกชาวโรมันผู้คิดค้นหลักการงานฝีมือจำนวน 10 เล่มครอบคลุมกับทุกด้านตั้งแต่หลักการพื้นฐานของวัสดุแบบแผนสถาปัตยกรรมจนถึงงานปูนปั้น, จิตรกรรม, สะพาน, สงน้ำและเครื่องจักร เป็นงานเขียนชิ้นเยี่ยมจนประสบความสำเร็จเป็นสถาปนิกโรมันที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ตำราเหล่านี้เป็นข้อเขียนที่ทรงอิทธิพลที่สุดในประวัติศาสตร์ของสถาปัตยกรรม หนังสือ “ว่าด้วยสถาปัตยกรรม” (De architectura) กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งต่อมาเป็นแนวทางการฟื้นฟูศิลปวิทยาคลาสสิกในยุคเรเนสซองส์ สักส่วนและทฤษฎีของสถาปัตยกรรมกรีกและโรมันของวิทรูเวียสเป็นต้นบัญญัติศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งยังคงเป็นรากฐานแห่งสถาปัตยกรรมประเพณี

สถาปัตยกรรมประเพณีที่น่าประทับใจของอียิปต์หรือกรีกใช้เฉพาะคานและทับหลังแนวราบ ให้แผ่คลุมพื้นที่โล่ง แต่ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของสถาปัตยกรรมโรมันและเทคโนโลยีอยู่ที่การพัฒนาของสถาปัตยกรรมสามรูปแบบ ได้แก่ อาร์ค (arch- ชุ่มโค้งประตู-หน้าต่าง), โวลต์ (vault) และ โดม (dome) เป็นกรรมวิธีในแนวคิดเดียวกัน โวลต์หรืออุโมงค์ปลายเปิดเป็นเพียงชุ่มโค้งทางลึก ส่วนโดมเป็นผลของการยึดโยงชุ่มโค้งทั้งหมดด้วยศูนย์กลางเดียวกัน (อ้างแล้ว _____ 2001)

ภาพที่ 20 อาร์ค, โวลต์ และ โดม (cbcurtis.net)

ภาพที่ 21 PontduGard สะพานท่อระบายน้ำวิศวกรรมโรมันโบราณสร้างเมื่อประมาณ 19 ปีก่อนคริสตกาล (global.britannica.com)

ภาพที่ 22 วิหารเซนต์โซเฟียสร้างเมื่อ ค.ศ.537 ในนครอิสตันบูล ตุรกีต่อมาในสมัยอิสลามกลายเป็นมัสยิดเรียกว่า ฮาเกีย โซเฟีย (Hagia Sophia) (teslasociety.com)

พัฒนาการเกี่ยวกับแนวคิดประชาธิปไตยที่เน้น ‘ความเท่าเทียมกัน’ ของผู้คนในสังคมได้นำโลกให้เคลื่อนเข้าสู่ “วัฒนธรรมมวลชน”(Mass culture) ยุค โมเดิร์น ในปลายศตวรรษที่ 19 ปัญญาความคิดจากทุกๆ ศาสตร์ที่เคยสนองชนชั้นสูงซึ่งเป็นคนส่วนน้อยในสังคม ซึ่งแม้จะมีรายได้สูง แต่เมื่อเทียบกับคนชั้นกลางและชนชั้นแรงงานที่มีความเป็นอยู่และรายได้ที่ค้ำจุนมากกว่าในอดีต กลับมีมวลรวมที่ดึงดูดความสนใจในการลงทุนมากกว่าผู้บริโภครุ่นแรก พัฒนาการด้านที่อยู่อาศัยและระบบเมืองก็ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สถาปัตยกรรมให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าสูงสุดของการใช้ประโยชน์ทางพื้นที่มากกว่าความประณีตงดงาม แนวคิดแบบ “ประโยชน์ต้องมาก่อน” (form follow function) สอดรับกับการสนองการบริโภคเชิงปริมาณ จึงได้เกิดการสร้างอาคารสูงๆ ในเมืองที่มีความหนาแน่นประชากรและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ โครงสร้าง “เหล็กกับกระจก” จึงผุดขึ้นทุกมุมโลกตั้งแต่นั้นมา

ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย

ปัจจุบันสังคมเมืองเป็นแหล่งรวมการศึกษา เทคโนโลยี การคมนาคม การค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า และอาชีพของผู้คนที่หลากหลาย ในเมืองหลวงส่วนใหญ่เป็นศูนย์รวมทางเศรษฐกิจ อำนาจทางการเมือง และการต่างประเทศ เมืองหลวงและเมืองใหญ่ ๆ จึงมีพลังดึงดูดผู้คนและทรัพยากรเข้าไปจากทั่วสารทิศ

ผิดกับชนบทที่อยู่ห่างไกลจากรัฐมีความเจริญ ผู้คนด้อยการศึกษา มีแต่เกษตรกรและคนยากจนเป็นส่วนใหญ่และเคยถูกมองจากชาวเมืองหลวงด้วยทัศนคติว่า “ไกลปืนเที่ยง” หรือ “ไม่เจริญหูเจริญตา”

แต่การกระจายความเจริญที่ขาดสมดุลระหว่างสังคมเมืองกับชนบท ทุกสิ่งทุกอย่างที่เคยมองว่าเป็นประโยชน์และความเจริญก้าวหน้า ก็มีด้านที่เป็นพิษภัยในตัวของมันเอง ความแออัดยัดเยียด ความรีบเร่ง การแข่งขัน การขยายตัวของเมือง ทำให้ต้นทุนการดำเนินชีวิตแพงขึ้นเป็นเงาตามตัว ทุก ๆ เรื่องมีค่าใช้จ่าย รวมทั้งการต้องแบกรับเอาผลกระทบทางอากาศ เสียง และน้ำเป็นองค์ประกอบอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยง ชาวเมืองย่อมรู้ว่า ชีวิตยังต้องการอากาศบริสุทธิ์ น้ำใสสะอาด และทิวทัศน์ที่ปลอดโปร่งซึ่งไม่อาจหาได้ในเมือง จึงจำเป็นต้องออกไปพักผ่อนในชนบทหรือตามแหล่งธรรมชาติทันทีที่มีโอกาส

ประชากรราว 100 ล้านคนทั่วโลก ไร้ที่อยู่อาศัย ไร้ที่พักพิง ต้องหลบนอนบนทางเท้าในสวนสาธารณะ ได้สะพาน หรือในอาคารสาธารณะ เช่น สถานีรถไฟ สถานีรถประจำทาง หรือในสถานสงเคราะห์กลางคืนที่จัดตั้งให้ผู้ที่ไม่มีที่อยู่อาศัยและจำนวนประมาณ 1,000 ล้านคนอาศัยในที่อยู่ที่ไม่มีมั่นคงปลอดภัยหรือปลูกสร้างชั่วคราว เช่น ผู้จับจองที่พักพิงอย่างผิดกฎหมาย ครอบครองบ้านหรือที่ดินของผู้อื่นและอยู่ภายใต้การคุกคาม การไล่ที่ผู้ที่อาศัยอยู่ในค่ายผู้ลี้ภัยซึ่งบ้าน ได้ถูกทำลายและผู้ที่อาศัยอยู่ในที่พักพิงชั่วคราว (เช่นผู้อาศัยชาวทางเท้าในบอมเบย์จำนวน 250,000 คน)ตามรายงานใน ค.ศ.1996 โดยศูนย์การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ สหประชาชาติ(Habitat)ปัญหาคนเร่ร่อนเกิดจากความยากจนและการว่างงาน คนยากจนไม่สามารถหาที่พักพิงได้อย่างเพียงพอ การไม่มีทรัพย์สินเป็นเรื่องยากที่จะเข้าถึงที่อยู่อาศัยสาเหตุความไม่เพียงพอของที่อยู่อาศัยอีกประการเกิดจากทุนใหญ่และทุนขนาดยักษ์ได้เข้าครอบครองผลประโยชน์ทับซ้อนซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียกับมูลค่าของทรัพย์สินหรือที่ดินที่ยังคงเพิ่มขึ้นทุกปี. (Monte Leach, 1998)

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

จากบทความของเดวิด โอลสัน (David Olson) เรื่อง “The Top 5 Environmental Issues Humanity Should Be Thinking About in 2013” ได้กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมขั้นวิกฤติไว้ 5 ประการ ได้แก่

1. การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ(The Hemorrhaging of Biodiversity)

2. การสลายตัวของชั้น โอโซน(Degrading the Ozone Layer)
3. การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ(Changing Climates)
4. สารพิษ(Toxins)
5. กรดในมหาสมุทร (Ocean Acidification)

จะเห็นได้ว่า เราไม่สามารถแยกปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยออกจากสภาพแวดล้อมได้ หากเกิดปัญหากับสิ่งใดก็จะส่งผลกระทบต่ออีกสิ่งหนึ่งอย่างเลี่ยงไม่พ้น ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่อย่างกว้างขวางด้วยสารพัดสื่อ ได้ให้ความรู้ในทุกระดับสังคม หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนตื่นตัวเข้ารับ การปรับตัวครั้งใหญ่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มีการณรงค์สร้างจิตสำนึกทั้งด้านการป้องกันและการ แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมขนาดใหญ่ ได้แก่ การประหยัดพลังงาน, พลังงานทดแทน, เกษตรอินทรีย์, การ ลดภาวะเรือนกระจก และกิจกรรมอีกมากมายทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับ ชาติ และที่ประชุมนานาชาติ คำศัพท์ใหม่ๆ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ฟังปรารถนาเป็นที่ยอมรับกันในชื่อ “สิ่งแวดล้อมสีเขียว”, “ชุมชนสีเขียว” ฯลฯ ได้ถูกออกแบบมานำเสนออีกมากมาย แต่เมื่อได้มีการสำรวจกันอย่างแท้จริง กลับ พบว่าไม่ได้สนองสังคมส่วนใหญ่อย่างเป็นรูปธรรมแต่เป็นเพียงการเปิดตลาดใหม่ ๆ สำหรับผู้บริโภค รายได้สูงซึ่งเป็นคนส่วนน้อยเป็นหลัก ทั้งๆ ผู้บริโภคระดับนี้เองที่ต้องการความสะดวกสบายมีศักยภาพ ในการบริโภคสูงและสนับสนุนการทำลายสิ่งแวดล้อมตัวจริง

แง่มุมด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมที่ผู้สร้างสรรค์สนใจมานำเสนอเป็นผลงาน คือการ พัฒนาด้านอุตสาหกรรมในศตวรรษที่แล้ว ได้ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและระบบนิเวศในปัจจุบัน อย่างมหาศาล การเปลี่ยนแปลงที่ไม่สมดุลระหว่างเมืองกับชนบท เช่นการอพยพของคนชนบทเพื่อหา งานทำในเมือง ก่อให้เกิดวิกฤติด้านที่อยู่อาศัยและปัญหามลภาวะที่ตามมาอีกมากมาย พื้นที่ในเมือง กลายเป็นพื้นที่เชิงพาณิชย์และช่องว่างทางเศรษฐกิจทำให้ความสามารถเข้าถึงสิทธิการครอบครองเป็น เจ้าของที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคม เป็นเรื่องยากหรือเป็นไปไม่ได้เลย ในปัจจุบัน และจะมากขึ้นเป็นทวีคูณในอนาคต

สุขภาพและการเยียวยา (Health and Remedy)

ความหมายของสุขภาพ

“สุขภาพเป็นสภาวะที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจและสังคมความเป็นอยู่ที่ดีและไม่เพียงแต่การ ไม่เป็นโรคหรือความเจ็บป่วย” คือความหมายตามธรรมนูญขององค์การอนามัยโลกซึ่งมีผลบังคับใช้

เมื่อวันที่ 7 เมษายน 1948 ในปัจจุบันความหมายของสุขภาพจัดแบ่งตามความเป็นไปได้และการใช้ประโยชน์เป็น 3 ประเภท คือ

1. สุขภาพคือการไม่มีโรคหรือความบกพร่องใด ๆ
2. สุขภาพเป็นสถานะที่ช่วยให้บุคคลรับมือได้พอประมาณกับทุกความต้องการของชีวิตประจำวัน (นัยของการไม่มีโรคและความบกพร่อง)
3. สุขภาพเป็นสถานะของร่างกายและจิตใจที่บุคคลจะสามารถจัดการกับตัวเองระหว่างตัวเองกับสังคมและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Constitution of WHO, 2005)

สิ่งที่คู่มาพร้อมกับสุขภาพอย่างไม้อาจแยกออกจากกันได้ก็คือ “การรักษาเยียวยา” ซึ่งในที่นี้จะของใช้คำศัพท์ที่เป็นทางวิชาการว่า “การแพทย์” (medical) ซึ่งมีความหมายพื้นฐานว่า

1. วิทยาศาสตร์ของการรักษา ได้แก่ หลักปฏิบัติของการวินิจฉัยและการรักษาการป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพ
2. การรักษาด้วยยา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับยา สารที่ใช้ในการรักษาและการรักษาโรคการป้องกันและส่งเสริมด้านสุขภาพ (Definition of 'Consumerism, 2014)

พัฒนาการทางการแพทย์และสาธารณสุข

คนในสมัยก่อนประวัติศาสตร์จะมีความเชื่อเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บที่ปะปนกันของสาเหตุตามธรรมชาติและสิ่งเหนือธรรมชาติ ส่วนใหญ่แล้วมีความเชื่อว่าชีวิตถูกกำหนดโดยภูตผี จากหลักฐานทางโบราณคดีที่พอจะชี้ได้ว่ามีความรู้บางอย่างเกี่ยวกับโครงสร้างกระดูก ในที่ฝังศพมีกระดูกที่ฟอกซัดแล้วก็จัดเรียงตามตำแหน่งเดิมได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ในบางชุมชนก่อนประวัติศาสตร์ของพวกที่กินกันเอง (cannibalism) มีสิ่งบ่งชี้ว่าคนเหล่านี้จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับอวัยวะภายใน เนื้อที่ไม่ติดมันหรือส่วนที่เป็นไขมันในร่างกายมนุษย์

นักมานุษยวิทยาเชื่อว่าภาพเขียนถ้ำและการเจาะกะโหลกในชุมชนก่อนประวัติศาสตร์บางแห่ง เป็นความพยายามเพื่อรักษาอาการกะโหลกรั่วที่ไข้จะรักษาคนไม่ปกติทางจิตเช่น โรคไมเกรน และโรคลมชักพอมด – หมอผีจะรักษาผู้ป่วยด้วยยาสมุนไพรและรากไม้เป็นหลัก ในสมัยนั้นอาจยังไม่มี การเปรียบเทียบผลของสารที่ไม่มีสรรพคุณทางยาโรคกับการรักษาโรค และยังไม่มียาแนวคิดเกี่ยวกับสาธารณสุขเกิดขึ้น

ภาพที่ 23 กะโหลกศีรษะมนุษย์สมัยหินใหม่(3,500 ปีก่อนคริสตกาล) ในพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์
ธรรมชาติโลซานแสดงหลักฐานของการเจาะกะโหลกบางส่วนเพื่อผ่อนคลายสภาวะกดดัน
(ancient.eu/medicine)

สมัยอียิปต์โบราณเมื่อ 3,300- 525 ปีก่อนคริสตกาล นับเป็นครั้งแรกของ "การรักษาพยาบาล" (medical care) ในความหมายปัจจุบัน ชาวอียิปต์คิดว่าเทพพระเจ้าปีศาจและวิญญาณมีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดโรค แพทย์หลายคนในเวลานั้นเชื่อกันว่าวิญญาณได้ปิดกั้นช่องทางภายในร่างกาย ทำให้ได้รับผลกระทบต่อการทำหน้าที่ต่าง ๆ จึงได้มีความพยายามศึกษาค้นคว้าหาวิธีที่จะยกเลิกการปิดกั้น "ช่องทาง" ผ่านขั้นตอนของการลองผิดลองถูกบางกระบวนการพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ จึงเกิดอาชีพ "หมอ" หรือ "แพทย์" ขึ้นมา ผสมผสานการรักษาปกติร่วมกับการสวดมนต์ มีความสามารถในการจัดทำเอกสารการค้นคว้า และมีระบบคณิตศาสตร์ซึ่งใช้ในการคำนวณของนักวิทยาศาสตร์ วรรณกรรมอียิปต์โบราณเป็นหนึ่งในเอกสารทางการแพทย์ที่เก่าแก่ที่สุดที่ยังเหลืออยู่ในทุกวันนี้

ตามบันทึกสมัยกรีกโบราณ สำนักการแพทย์กรีกถูกจัดตั้งขึ้นในซไนดัส (Cnidus) เมื่อ 700 ปีก่อนคริสตกาลได้เริ่มการทำงานในลักษณะเฝ้าสังเกตอาการของผู้ป่วย อีก 200 ปีต่อมา อัลคาเมออน (Alcmeon) แห่งครีตันซึ่งเป็นหนึ่งในนักทฤษฎีทางการแพทย์และนักปรัชญาที่มีชื่อเสียงมากที่สุดในประวัติศาสตร์โบราณ เป็นคนแรกที่สงสัยเกี่ยวกับสาเหตุของการเจ็บป่วยที่เป็นไปได้ โดยเสนอว่าความเจ็บป่วยอาจจะเกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมโภชนาการและวิถีการดำเนินชีวิต

ฮิปโปเครติสแห่งคอส (Hippocrates of Kos, 460– 370 ปีก่อนคริสตกาล) ได้รับการยกย่องว่าเป็นหนึ่งในผู้ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์การแพทย์ในฐานะผู้ก่อตั้งสำนักแพทยศาสตร์ที่นับเป็นการปฏิวัติทางการแพทย์ให้ได้รับการยอมรับในฐานะสาขาวิชาอันชอบธรรมจนได้เชื่อมโยงกับปรัชญาและธรรมเนียมทางพิธีกรรมด้วยการละทิ้งเรื่องเวทย์มนต์และภูติผี และได้สถาปนาการเรียนการสอนทางวิชาชีพแพทยศาสตร์

ภาพที่ 24 อิปโปเครติส (460-370 ปีก่อนคริสตกาล) บิดาแห่งแพทย์ตะวันตก (medicalnewstoday.com)

กาลเลน (Galen, ค.ศ. 129 - ประมาณ 200-216) แพทย์ชาวกรีกซึ่งย้ายไปอยู่ในกรุงโรมเมื่อ ค.ศ. 162 เชื่อว่าการศึกษาลึกลับมีความเป็นไปได้ที่สามารถนำความรู้ไปใช้กับมนุษย์การผ่าตัดสัตว์และพัฒนาเป็นศพนักโทษเป็นจุดเริ่มต้นการศึกษาเกี่ยวกับกายวิภาคของมนุษย์กาลเลนเขียนตำราการแพทย์หลายเล่มซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างกระดูก เขารู้ว่าสมองสั่งการกล้ามเนื้อให้ทำงานอย่างไรจากการสังเกตในการผ่าตัดเส้นประสาทไขสันหลังของสุกร

ในโลกอิสลามยุคกลางผู้เชี่ยวชาญได้ผสมผสานวิชาการแพทย์เข้ากับวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ, โหราศาสตร์, การเล่นแร่แปรธาตุ, ศาสนา, ปรัชญาและคณิตศาสตร์สืบทอดต่อจากมรดกความรู้ของ อิปโปเครติสและกาลเลนจากนั้นก็ได้พัฒนาเป็นของตัวเอง ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพไม่ได้เป็นเพียงหลักวิชา แต่ได้ถูกปลูกฝังให้กลายเป็นวัฒนธรรม ศิลปะการทำหนังสือวิจิตรได้เผยแพร่ความรู้และภาพประกอบที่มีเสน่ห์ชวนอ่าน ช่วยให้ผู้คนสนใจในเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพและความเห็นของนักวิทยาศาสตร์ซึ่งได้รับการอนุญาตจากพระอัลเลาะห์ *มุฮัมมัด อิบบีน ซาการิยา ราซี* (Al-Razi, 865 - 925) นักฟิสิกส์ นักเล่นแร่แปรธาตุ เกษีกรและนักปรัชญาชาวเปอร์เซีย ได้ชื่อว่าเป็น “บิดาแห่งกุมารแพทย์” ผู้บุกเบิก “กุมารเวชศาสตร์”, “จักษุวิทยา” เป็นคนแรกที่เขียนเกี่ยวกับ “โรคมุมิแพ้”, การอธิบายเกี่ยวกับการป่วยไข้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบกลไกปกป้องร่างกายที่จะต่อสู้กับการติดเชื้อและโรคภัย ความเห็นนอกเหนือที่เท่าเทียมกันไม่ว่าคนจนหรือคนรวย ทำให้เขาต้องตระเวนสอนวิชาการแพทย์ไปทั่วเปอร์เซีย (Christian Nordqvist, 2012)

ภาพที่ 25 มุฮัมหมัด อิบบีน ซาการียา ราซี “บิดาแห่งกุมารแพทย์” (en.wikipedia.org)

อัล- ซาฮ์ราวี (Abu al-Qasim Khalaf ibn al-Abbas Al-Zahrawi, 936 - 1013) ศัลยแพทย์และนักเคมีซึ่งชาวยุโรปเรียกเขาในชื่อ “อาบูกาซีส” (Albucasis) ได้เขียนสารานุกรมการแพทย์ซึ่งกลายเป็นมาตรฐานอ้างอิงในวงการแพทย์อิสลามและยุโรปมานานกว่า 500 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เกี่ยวกับการผ่าตัด, จักษุวิทยา, เกศศาสตร์และโภชนาการ เขาอธิบายการรักษาไว้มากกว่า 300 โรค นอกจากนี้ยังรวมถึงรายละเอียดของขั้นตอนการผ่าตัดและการใช้เครื่องมือผ่าตัดจำนวนมากกว่า 200 ชิ้น (F Ramen, 2005)

ภาพที่ 26 ตำราของอัล- ซาฮ์ราวีแสดงภาพเครื่องมือผ่าตัดและศัลยกรรมซึ่งแปลเป็นภาษาละติน (en.wikipedia.org)

อิบบิน ซินา หรือ ออวิเซนนา (Ibn Sina or Avicenna ประมาณ ค.ศ. 980 -1037) ผู้เชี่ยวชาญหลายศาสตร์ (polymath) ชาวเปอร์เซีย เขียนหนังสือ 450 เล่ม 240 บทความที่ยังมีอยู่ถึงปัจจุบัน มี 40 บทความที่เจาะจงด้านการแพทย์ เช่น สารานุกรมวิทยาศาสตร์, กฎแห่งการแพทย์ (Canon of Medicine) ซึ่งมีพื้นฐานมาจากแบบแผนการแพทย์อินเดียโบราณอันเป็นมาตรฐานสำหรับการแพทย์ทั้งในโลกอิสลามและยุโรป ต่อมาได้ถูกแปลเป็นหลายภาษาทั้งภาษาอังกฤษ, ฝรั่งเศสและเยอรมัน และได้รับยกย่องกันว่าเป็นหนึ่งในหนังสือที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลที่สุดในประวัติศาสตร์ทางการแพทย์

อิบบินอัลนาฟี (Ibn al-Nafī) แพทย์ชาวอาหรับซึ่งเกิดในดามัสกัสเมื่อ ค.ศ. 1213 ก็อาจเป็นคนแรกอธิบายการไหลเวียนของเลือดในปอด (Christian Nordqvist, 2012)

ในขณะที่โลกอิสลามได้พัฒนาความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและการแพทย์ก้าวหน้าไปมากแล้ว แต่สำหรับในยุโรปยุคกลางแล้ว อิทธิพลของศาสนจักรยังเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์อย่างยิ่ง มีความคิดที่ครอบงำให้ยังเชื่อผิดๆ อยู่กับทฤษฎีของกาลเลน ผู้คนส่วนใหญ่หลงเชื่อด้วยความเข้าใจว่าการเจ็บป่วยเกิดจากการลงโทษของพระเจ้า ดังนั้นการสารภาพบาปและการแสวงบุญคือการแสวงหาวิธีการรักษาอาการเจ็บป่วยและไม่พยายามที่จะหาวิธีการรักษาที่ดีกว่า ในคริสต์วรรษที่ 12 จึงเริ่มมีการแปลตำราการแพทย์จากภาษาอาหรับไปเผยแพร่ในยุโรปหลายประเทศจนกระทั่ง ค.ศ. 1450 ในสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาความก้าวหน้าในการปฏิบัติทางการแพทย์ที่เร่งตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว:

ฟรากัสโตโร จิโรลาโม (Girolamo Fracastoro, 1478-1553), แพทย์ชาวอิตาลี กวีและนักวิชาการด้านภูมิศาสตร์ดาราศาสตร์และคณิตศาสตร์ได้เสนอแนวคิดที่ว่าโรคระบาดอาจเกิดจากเชื้อโรคจากภายนอกที่อาจติดต่อผ่านคนสู่คนทั้งการสัมผัสโดยตรงหรือโดยอ้อม

อันเดรียส เวซาลิอุส (Andreas Vesalius, 1514 -1564) นักกายวิภาคและแพทย์ผู้เขียนในหนังสือที่มีอิทธิพลมากที่สุดเล่มหนึ่งด้านกายวิภาคของมนุษย์ "Humani Corporis Fabrica" (โครงสร้างของร่างกายมนุษย์) เขาผ่าศพและตรวจสอบรายละเอียดโครงสร้างของร่างกายมนุษย์อย่างรอบคอบ พัฒนาการทางเทคนิคและการพิมพ์ในช่วงฟื้นฟูศิลปวิทยามีส่วนช่วยทำให้หนังสือเล่มนี้มีภาพประกอบรายละเอียดที่ดีเลิศกว่าที่เคยทำมา

ลีโอนาร์โด ดา วินชี (Leonardo Da Vinci, 1452 - 1519) ผู้เชี่ยวชาญหลายสาขา โดยเฉพาะแผนภูมิกายวิภาคศาสตร์ (topographic anatomy) ที่ได้ศึกษาและวาดภาพไว้อย่างละเอียดชัดเจนกว่า 200 หน้าไม่ว่าระบบกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น กระดูกและส่วนสำคัญอื่น ๆ ของร่างกายมนุษย์ เขาได้รับอนุญาตให้ให้ผ่าศพมนุษย์ร่วมกับนายแพทย์มาร์คกันโตนิโอ เดลลาโตรเรโนในโรงพยาบาลซานตามาเรียโนวาแห่งนครฟลอเรนซ์ และโรงพยาบาลอื่น ๆ ในมิลานและโรม ลีโอนาร์โดยังศึกษาการทำงานของระบบกลไกกระดูกและวิธีการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อ เขายังเป็นหนึ่งในนักวิจัยด้านชีวกลศาสตร์คนแรก ๆ

ภาพที่ 27 ภาพวาดหัวใจและหลอดเลือดของลีโอนาร์โด ดา วินชี (en.wikipedia.org)

เอ็ดเวิร์ด แอน โธนี เจนเนอร์ (Edward Anthony Jenner, 1749-1823) นักวิทยาศาสตร์และแพทย์ชาวอังกฤษ มีชื่อเสียงในฐานะผู้บุกเบิกการฉีดวัคซีน, การคิดค้นวัคซีนฝีดาษโดยการนำเชื้อจากสัตว์ป่วยมาฉีดในเด็ก ๆ รวมทั้งลูกชายอายุ 11 เดือน การทดลองของเขาประสบความสำเร็จในปี 1798 นักประวัติศาสตร์การแพทย์ยกย่องให้เขาเป็น "บิดาแห่งภูมิคุ้มกันวิทยา" และเชื่อกันว่าผลงานของเขาได้ช่วยชีวิตผู้คนมากกว่าผู้ใด (Christian Nordqvist, 2012)

วิทยาการแพทย์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันได้พัฒนาก้าวหน้าขึ้นมาก ช่วยพัฒนาด้านสุขภาพและการเยียวยาให้รุดหน้าไปกว่าศตวรรษก่อนๆ อย่างมากมาย นโยบายรัฐเกี่ยวกับการประกันสุขภาพช่วยให้เกิดความเท่าเทียมในการรักษาเยียวยา แต่อย่างไรก็ตาม ความรู้ด้านสุขภาพของผู้บริโภคกลับไม่ได้ก้าวหน้าอย่างที่ควร ความเชื่อมั่นด้านวิทยาการแพทย์กลับกลายเป็นปัจจัยทางอ้อมแห่งความประมาท ผู้ป่วยให้ความสำคัญกับ“รักษา” ซึ่งเป็นทัศนคติเชิงรับมากกว่าเชิงรุกคือ “การป้องกัน” ไม่ให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บซึ่งจะลดการสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และเวลาได้ดีกว่า

ยานพาหนะและการเดินทาง

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน การทำมาหากิน การแลกเปลี่ยนสินค้า และไปมาหาสู่กัน หรือแม้แต่การอพยพและการขยายอาณาเขตด้วยการทำสงคราม มนุษย์จึงมีการเดินทางอยู่ตลอดเวลา ในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ เมื่อมนุษย์มีความจำเป็นต้องลากจูงภาระที่หนักเกินกว่าจะแบกหาม แต่สิ่งของขนาดใหญ่บนพื้นดินที่ขรุขระเป็นเรื่องยุ่งยากไม่น้อย วิธีง่ายที่สุดก็คือการใช้เลื่อนลากเลื่อนไม้เป็นที่รู้จักกันครั้งแรกอย่างน้อยเมื่อ 7,000 ปีก่อนคริสตกาลในชุมชนที่ดำรงชีพโดยการล่าสัตว์และการประมงทางภาคเหนือของยุโรป เป็นไปได้ว่ามีการใช้สุนัขลากจูง การนำสัตว์ป่าเช่น วัว ควาย ม้า ลา และสัตว์ต่าง ๆ มาเลี้ยง กับการค้นพบว่าเมื่อวัวถูกตอนจะกลายเป็นวัวเชื่อง แต่มีกำลังวังชาที่สามารถบรรทุกขนส่งข้าวของได้หนักกว่าเดิม ในทุ่งหญ้าทางตอนใต้ของรัสเซียและบนดินแดนแห่งแล้งของเมโสโปเตเมีย เลื่อนเทียมวัวได้ถูกใช้งานมาตั้งแต่ 4,000 ปีก่อนคริสตกาล. (BamberGascoigne, 2014)

สิ่งประดิษฐ์ส่วนใหญ่ในประวัติศาสตร์มีแรงบันดาลใจจากโลกธรรมชาติ ความคิดเกี่ยวกับคราดและล้อมาจากไม้ง่าม เครื่องบินจากนกกร่อน แต่“ล้อ”เป็นนวัตกรรมของมนุษย์โดยแท้จริง มีหลักฐานที่บ่งชี้ว่าการสร้างสรรค์ “แป้นหมุน” สำหรับทำเครื่องปั้นดินเผาเกิดขึ้นเมื่อประมาณ 3,500 ปีก่อนคริสตกาล โดยชาวซูเมอร์เรียนในเมโสโปเตเมีย ต่อมาอีก 300 ปีจึงมีการดัดแปลงไปใช้กับรถศึก (Megan Gambino, 2009)

ภาพที่ 28 แป้นหมุนที่ใช้ขึ้นรูปในงานเครื่องปั้นดินเผาประกอบด้วยแป้นไม้กลมและแกนเพลลาที่ประดิษฐ์ขึ้นในสมัยเมโสโปเตเมียโบราณ ต่อมาได้ถูกดัดแปลงให้เป็นแป้นหมุนไม้ต้นจีนเดียววางในแนวตั้ง กลายเป็น “ล้อ” สองข้างยึดตายตัวด้วยแกนเพลลาไม้ ซึ่งจะหมุนไปด้วยกันในขณะที่รถเคลื่อนที่ (thosbakerblog.com และebofi.blogspot.com.au)

ภาพที่ 29 ภาพขยายรายละเอียดจากจิตรกรรมบนแผ่นไม้ชื่อ “มาตรฐานสงครามแห่งอูร์ (Battle Standard of Ur)” เมื่อ 2,600 ปีก่อนคริสตกาลแสดงภาพรถศึกลากโดยอานาเจอร์ (ลาป่าแถบเอเชียกลาง) นวัตกรรมที่ชาวซูเมอร์เรียนพัฒนามาใช้ในการศึกสงคราม (en.wikipedia.org)

ชาวอียิปต์โบราณใช้เรือที่ขับเคลื่อนโดยเรือพายและใบเรือที่ยังไม่มีหางเสือแต่ค้ำด้วยพายคู่ที่ติดกับท้ายเรือชาวอียิปต์ใช้เรือขนาดต่าง ๆ สัญจรตามลำคลองแม่น้ำไนล์สู่ทะเล เรือเก่าแก่ที่สุดที่ถูกสร้างขึ้นจากต้นกกปาปิรุส ต่อมาจึงพัฒนาเป็นเรือไม้อย่างแพร่หลาย ภาพวาดเรือต้นกกบนแจกันมีเสากระโดงและใบเรือสี่เหลี่ยมจตุรัสที่บ่งบอกว่าชาวอียิปต์ใช้เรือใบมาตั้งแต่ 3,500 ปีก่อนคริสตกาล ส่วนใหญ่จะใช้งานขึ้น- ล่องแม่น้ำไนล์ ซึ่งยังไม่แข็งแรงพอที่จะเดินทางในทะเลเปิด

แต่เรือที่นักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าเก่าแก่ที่สุดคือเรือ โกลนที่พบในเดนมาร์กเมื่อ 6,000ปีก่อน คริสตกาลเป็นเรือที่มนุษย์โบราณใช้เดินทางไปถึงออสเตรเลียอย่างน้อย เมื่อ 50,000 ปีที่ผ่านมา. (__, อ้างแล้ว)

ภาพที่ 30 ประติมากรรมเรือดินเผาที่พบในสุสานฟาโรห์สมัยอาณาจักรเก่า(ประมาณ 2649 –2150 BC.) (factsanddetails.com)

เมื่อประมาณ 520 -510 ปีก่อนคริสตกาลจักรพรรดิเปอร์เซียดาไรอัสที่ 1 (*Darius I*) ทรงลงทุนด้านเศรษฐกิจอย่างมหาศาลในส่วนของอียิปต์ที่เพิ่งได้ชนะ พระองค์สร้างคลองสุเอซเชื่อมแม่น้ำไนล์กับทะเลแดง ซึ่งภายหลังกลายเป็นปลายทางของเส้นทางน้ำสำคัญอีกสาย

ชาวจีนได้ริเริ่มประวัติศาสตร์การการขุดคลองหลายโครงการที่ยิ่งใหญ่ที่สุดตั้งแต่ 3 ศตวรรษก่อนคริสตกาลเป็นต้นมา เพื่อใช้ประโยชน์ได้ทั้งการชลประทานและการคมนาคมขนส่งมาหลายศตวรรษต่อเนื่องกันจนถึงสมัยราชวงศ์สุย (คริสต์ศตวรรษที่ 7) กองทัพแรงงานขนาดใหญ่ที่มีการบริหารจัดการตามลำดับภารกิจกลายเป็นคลองที่รู้จักกันดีถึงปัจจุบัน เรือบรรทุกสามารถเดินทางได้ตลอดทางตั้งแต่แม่น้ำแยงซีเกียงถึงแม่น้ำเหลืองเพื่อขึ้นไปยังนครซีอานเมืองหลวงตะวันตก เมื่อจักรพรรดิมองโกล *กุบไลข่าน* ได้สถาปนาราชวงศ์หยวนในคริสต์ ศตวรรษที่13 กรุงปักกิ่งกลายเป็นเมืองหลวงใหม่ ความยุ่งยากในการเชื่อมลำคลองซึ่งมีระดับน้ำต่างกัน ชาวจีนได้คิดค้นวิธีแก้ปัญหาด้วยการพัฒนาทำนบปรับระดับน้ำ หรือ “ประตูน้ำ” (*flash lock*) คือการสร้างฝายเพื่อเก็บน้ำในตำแหน่งที่สูงกว่า มีช่องว่างตรงกลางซึ่งสามารถเปิดให้เรือผ่านได้สำเร็จ สามารถยกเรือขนาดใหญ่ได้อย่างง่ายดายในทิศทางเดียว เป็นแบบอย่างความสำเร็จที่ชาญฉลาดของวิศวกรเฉียวเหวยโหย่ (*Chiao Wei-yo*) ซึ่งแก้ปัญหาระบบคลองขนาดใหญ่ของจีนมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 10 (Bamber Gascoigne, 2014)

อังกฤษในสมัยวิกตอเรียได้มีการประดิษฐ์เครื่องจักรไอน้ำขึ้นเป็นครั้งแรกของโลกเพื่อใช้แทนที่แรงงานคนและสัตว์ ด้วยพลังงานอันไม่จำกัดได้นำโลกเข้าสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม ความพยายามและแร่อาคูจำนวนมากถูกสร้างขึ้นเพื่อให้พลังงานไอน้ำได้กลายเป็นส่วนสำคัญต่อความมั่งคั่งของอังกฤษ (อภิสัทธี ไล่ศัตรูไกล, 2558) ในปี ค.ศ. 1824 *จอร์จ สตีเฟนสัน* และคณะได้ร่วมมือกัน

ประดิษฐ์หัวรถจักรที่ขับเคลื่อนด้วยระบบความดันไอน้ำ ดำเนินการสำเร็จในเดือนกันยายน ค.ศ. 1825 (John Simkin, 2013)

ภาพที่ 31 การเดินทางครั้งแรกของขบวนรถไฟไอน้ำใน ค.ศ.1825 (spartacus-educational.com)

รูคอล์ฟ ดีเซล (Rudolf Diesel) นักประดิษฐ์ชาวเยอรมัน ได้ออกแบบเครื่องยนต์ที่มีการเผาไหม้ภายในกระบอกสูบ เป็นเครื่องยนต์สันดาปภายใน เขาได้ยื่นขอจดสิทธิบัตรการประดิษฐ์ใหม่ในชื่อว่า “เครื่องยนต์ดีเซล” ในปี ค.ศ.1894 ด้วยแนวคิดที่ว่าน้ำมันเชื้อเพลิงสามารถถูกไหม้ได้โดยไม่เกิดประกายไฟ เครื่องจักรของเขาประสบความสำเร็จครั้งแรกในปี 1897 (Mary Bellis, 2014)

ใน ค.ศ.1902 วิลเบอร์ และออร์วิล ไรท์ (Wilbur and Orville Wright) สองพี่น้องทำให้เครื่องบินลอยตัวสูงขึ้นได้สำเร็จ และได้ทำการบินสี่เที่ยวสั้นๆ ในวันที่ 17 ธันวาคม 1903 ด้วยความเร็วกว่า 23 ไมล์ต่อชั่วโมง นับว่าเป็นการทดลองขับเคลื่อนอากาศยานได้สำเร็จเป็นครั้งแรกของโลก (Smithsonian National Air Space Museum, 2015)

ในศตวรรษที่ 20 เป็นยุคสมัยที่เกิดนวัตกรรมด้านพาหนะมากที่สุดในประวัติศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ รถไฟ เรือบรรทุกสินค้าขนาดยักษ์ เครื่องบิน หรือแม้แต่ยานอวกาศ แต่ที่มีนัยสำคัญเกี่ยวกับลัทธิบริโภคนิยมก็คือ อุตสาหกรรมการผลิตเชิงปริมาณ (Mass production) ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงระบบการบริโภคนิยมขนาดใหญ่ การผลิตซ้ำในปริมาณมาก ๆ ช่วยลดต้นทุนการผลิต ราคาสินค้าลดลงและสามารถขยายตลาดได้กว้างใหญ่กว่าเดิมอย่างมหาศาล สินค้าราคาสูงซึ่งแต่เดิมเคยจำกัดผู้ใช้แต่ในหมู่ชนชั้นสูงไม่กี่คนก็กลับได้ใช้กันอย่างแพร่หลาย ยานพาหนะส่วนบุคคลกลายเป็นทั้งสิ่งจำเป็นและเป็นแฟชั่นในที่สุด

การเดินทางและการคมนาคมขนส่งมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคม ยานพาหนะส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาเชื้อเพลิงน้ำมันซึ่งเป็นพลังงานฟอสซิลมาตลอดศตวรรษที่ 20 แต่การแข่งขันอย่างรุนแรงในธุรกิจน้ำมัน แรงกดดันด้านสิ่งแวดล้อมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการใช้พลังงานหมุนเวียนได้ส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตเชื้อเพลิงฟอสซิลในระยะยาวที่จะทำให้เศรษฐกิจรูปแบบนี้ชะลอตัวลง การถือกำเนิดของรถยนต์ไฟฟ้าและไฮบริดเพื่อลดการใช้เชื้อเพลิงคาร์บอนสูง

และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อเป็นทางเลือกที่ส่งผลดี ต่อสิ่งแวดล้อม
ยอดขายรถยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นมากจากความต้องการที่แข็งแกร่งของจีน ยอดขายรถยนต์ไฟฟ้าและ
ไฮบริด ทั่วโลกอาจเกิน 1 ล้านคันในปี 2017 เป็นครั้งแรก

ในประเทศไทยซึ่งเป็นแหล่งผลิตรถยนต์แหล่งใหญ่แห่งหนึ่งของโลก แม้จะไม่มีแบรนด์
รถยนต์ที่คนไทยเป็นเจ้าของ และต้องนำเข้าเชื้อเพลิงน้ำมันมากกว่าที่ผลิตได้เอง แต่มีการใช้
ยานพาหนะอย่างมากมาจนเกิดปัญหาจราจรติดในทุกละแวกใหญ่ของประเทศ และยังไม่ตื่นตัวในการ
แสวงหาพลังงานทางเลือกเพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด

บทที่ 3

การกำหนดรูปแบบ เทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์

การแสดงออกทางทัศนศิลป์เป็นกระบวนการสื่อสารด้วยภาพซึ่งมีทั้งปัจจัยและอุปสรรคในตัวเอง การนำเสนอทางทัศนศิลป์มีจุดเด่น. ในแง่ที่ “ภาพ” สามารถสื่อสารความรู้สึกได้ทันทีโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการคิดทางเหตุผล (intuition) ที่ส่งผลกระทบต่อประสาทการรับรู้ (perception) ได้โดยตรง “ภาษาภาพ” จึงมีประสิทธิภาพในการสื่อสารเกี่ยวกับความรู้สึกได้ดีกว่า “ภาษาพูด” หรือ “ภาษาเขียน” ผู้คนในวัฒนธรรมหนึ่งสามารถเข้าถึงการรับรู้ศิลปะจากวัฒนธรรมอื่น ๆ ได้ทั้ง ๆ ที่ปราศจากความรู้ในภาษาของวัฒนธรรมนั้น แต่ในขณะที่เดียวกัน ภาพยังมีจุดอ่อนในแง่การสื่อสารรายละเอียดที่ต้องอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุผลได้ดีเท่ากับถ้อยคำ การสื่อสารด้วยภาพอาศัยการตีความ (interpretation) เรื่องราวต่าง ๆ ให้เป็นภาพ ซึ่งศิลปินแต่ละคนย่อมมีวิธีการที่แตกต่างกัน ส่วนการจะสื่อสารให้ผู้ชมเข้าถึงมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับศักยภาพและประสบการณ์ในการแสดงออกของแต่ละคน

ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดรูปแบบ เทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ดังต่อไปนี้

วิธีการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

กระบวนการสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์อาจแตกต่างจากงานวิจัยทั่วไปตรงที่ไม่ได้ใช้ “ปัญหา” เป็นตัวตั้ง แต่เริ่มต้นจาก “แรงบันดาลใจ” หรือ “จินตนาการ” ที่ประทับอยู่ในความสนใจของศิลปินเป็นสำคัญ แล้วจึงค่อย ๆ ก่อร่างสร้างรูปขึ้นมาให้เป็นรูปธรรมไปในทิศทางที่ถนัด ดังนั้นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดคือ “ความคิด” ซึ่งผู้สร้างสรรค์มีกระบวนการคิดที่เป็นขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. การแสวงหาแรงบันดาลใจ
2. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. การสังเคราะห์เชิงทัศนศิลป์
5. การร่างภาพ
6. การนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษา
7. การประเมินระยะเวลาการปฏิบัติงาน
8. การคัดเลือกภาพร่างสู่การขยายเป็นผลงานจริง

การแสวงหาแรงบันดาลใจ

การสร้างสรรคงานทัศนศิลป์โดยทั่วไปมักเริ่มต้นจากความพึงพอใจของผู้สร้างสรรค์เป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นความสนใจ ความรู้ความถนัด หรือแม้กระทั่งขอบเขตของจินตนาการกับความเป็นไปได้

กระบวนการสร้างสรรค์วิธานิพนธ์โดยทั่วไปมักให้ความสำคัญกับความเป็น“ปัจเจกภาพ”(individuality) กล่าวคือ บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของผู้ทำอย่างชัดเจน แต่ผู้สร้างสรรค์กลับให้ความสำคัญกับ “ประเด็นความคิด” (idea) มากกว่าอัตลักษณ์เฉพาะตัว เน้น “การสื่อสาร” มากกว่า “รูปแบบ” ดायตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง

ผู้สร้างสรรค์มีความสนใจแนวคิดโพสต์โมเดิร์นที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ และรูปแบบการแสดงออกของศิลปินร่วมสมัยหลายคน เมื่อศึกษาผลงานต่าง ๆ แล้วพบว่ามีวิธีการนำเสนอทั้งแนวคิดที่หลากหลาย ซึ่งพอจะประมวลเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่

- การแสดงออกเชิงเสียดสี
- การชี้นำต่อสังคม เช่น การสั่งสอน การให้ความรู้
- การตั้งคำถามต่อสังคม

ผู้สร้างสรรค์เลือกการตั้งคำถามต่อสังคมเป็นประเด็นหลักในการนำเสนอ ผสมผสานกับการเสียดสีเพื่อเรียกร้องความสนใจ จากข้อมูลการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของผู้คนในสังคม การสนทนากับผู้คนแวดล้อม และข่าวสารที่ได้รับรู้จากสื่อกระแสหลักและสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งการตั้งคำถามกับตัวเอง คำตอบที่ได้ก็คือ ในขณะที่ผู้คนส่วนใหญ่ยอมรับว่าถึงเวลาที่จะต้องทบทวนพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติแวดล้อม แต่ยังคงเลที่จะเริ่มต้นปฏิบัติอย่างเป็นทางการเป็นกิจลักษณะ ผู้สร้างสรรค์จึงเลือกที่จะนำประเด็นเหล่านี้มาตั้งคำถามในผลงานชุดนี้

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

แหล่งข้อมูลอันดับแรกในการแสวงหาแรงบันดาลใจของผู้สร้างสรรค์ก็คือ ข้อมูลข่าวสารจากสื่อกระแสหลัก ซึ่งได้แก่ ข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต และสื่อกระแสรอง ซึ่งได้แก่สื่อสังคมออนไลน์ บทความ และสารคดีต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบกระแสความสนใจของสังคม ก็ได้พบว่ามีกิจกรรมรณรงค์ให้ช่วยกันรักษาสัตว์แวดล้อมถิ่นเรื่อย ๆ สื่อกระแสหลักทุกสื่อจะต้องมีพื้นที่การนำเสนอเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง สื่อกระแสรองบางสื่อถึงกับชูประเด็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นภารกิจหลัก มีการรายงานข่าวสารแบบวิเคราะห์เจาะลึก หรือวิพากษ์วิจารณ์อย่างหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างน่าตื่นตัวไม่แพ้ข่าวอาชญากรรมเลยทีเดียว

จากข้อมูลข่าวสารที่ได้รับรู้ จะสังเกตได้ว่าสังคมได้ให้ความสนใจปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น บางชุมชนให้ความสำคัญถึงขั้นเป็นแผนพัฒนาชุมชน ในพื้นที่ที่มีนิคมอุตสาหกรรมมักเกิดอุบัติเหตุที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนที่รายล้อมพื้นที่จนกลายเป็นข้อพิพาทระหว่างผู้ประกอบการกับชาวชุมชนอยู่บ่อย ๆ หรือแม้แต่ข่าวสารชาวบ้านประท้วงต่อต้านการตั้งโรงไฟฟ้าในบางจังหวัด ฯลฯ ความสนใจปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นในหลายสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว เพราะประเทศดังกล่าวมีประสบการณ์ตรงในการเผชิญกับปัญหาสิ่งแวดล้อมมาก่อน จึงยอมตระหนักถึงพิษภัยเหล่านี้เป็นอย่างดี ถึงกับออกกฎหมายมาควบคุมกันอย่างเคร่งครัด ความกระตือรือร้นต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่แพร่กระจายอย่างกว้างขวางจนสามารถเรียกได้เป็นปรากฏการณ์เลขที่เดียว ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาอ้างอิงข้อมูลจากข่าวสารและเอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับที่มาและอิทธิพลของวัฒนธรรมบริโภคนิยม และข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาอธิบายประกอบผลงานสร้างสรรค์

ภาพที่ 32 ข้อความรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมจากสื่อทั่วไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ศิลปะในโลกสากลทำให้ผู้สร้างสรรค์พบว่าศิลปะโมเดิร์นในศตวรรษที่ 20 ที่ผ่านมามีความนิยมการเล่าเรื่อง เนื่องจากปรัชญาโมเดิร์นส่วนใหญ่ได้ “ถอดออก” ออกจาก “ความจริงแท้” ศิลปินโมเดิร์น (modernist) จึงมีทัศนคติที่ว่าไม่มีหน้าที่พิสูจน์ความจริงภายนอก งานศิลปะกระแสหลักจึงมุ่งแสดงออกเพียง “ความจริงภายใน” จากความรู้สึกรักและทักยะเชิงปัจเจกภาพเป็นหลัก ส่วนการเล่าเรื่องหรือการอธิบายเชิงเหตุผลเป็นศิลปะที่อ่อนด้อย หรือเป็นเพียง “ภาพประกอบ” ทางปรัชญาและวรรณกรรมซึ่งศิลปินทัศนศิลป์ต้อง “ปลดแอก” ภาระเหล่านี้ที่เคยแบกมาตลอดประวัติศาสตร์ของออกไป

อย่างไรก็ตาม ในรุ่นต่อมาทั้งศิลปินโพสต์โมเดิร์น (postmodernist) และศิลปินร่วมสมัย (contemporarist) ไม่เห็นด้วยกับทัศนคติเหล่านี้ พวกเขาบอกว่าศิลปินรุ่นก่อนได้แยกตัวเองออกสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ที่กำหนดกันออกมาที่แท้แล้ว หามาตรฐานชัดเจนไม่ได้ เพราะเอาแต่หมกมุ่นอยู่กับความคิดเห็นส่วนตัวที่รับรู้กันแต่เฉพาะคนในวงการไม่กี่คน ไม่เพียงแต่การนำเอาเรื่องราวที่สัมพันธ์กับบริบทแวดล้อมกลับมาใหม่ แต่พวกเขายังสำรวจจิตใจลงไปในเชิงปรัชญาภาษาที่ในประวัติศาสตร์มนุษยชาติไม่เคยทบทวนมาก่อนเสียด้วยซ้ำ

ภาพที่ 33 ‘*Les Femmes d'Alger*,’ 1907, พาโบล ปิกัสโซ (Pablo Picasso) ไม่ได้วาดภาพเหมือนของใครเป็นการเฉพาะ แต่เป็นภาพรวมของผู้หญิงที่อาศัยอยู่ที่ถนนอวิญอง ในกรุงปารีส ซึ่งเป็นถนนสายโลกีย์ที่ถูกมองจากสังคมนั้นว่าเป็นผู้หญิงชั้นต่ำ ไม่ใช่กุลสตรีและไม่คู่ควรจะนำมาทำงานศิลปะ แต่ปิกัสโซกลับรู้สึกว่าคุณค่าของพวกเธอก็เป็นมนุษย์ที่มีสิทธิและคุณค่าเท่าเทียมกับคนอื่น ๆ ทุกคน (en.wikipedia.org)

ภาพที่ 34 ‘Untitled(Free),’ 1992, ฤกษ์ฤทธิ ดิระวนิช ได้ใช้ “แกงมัสมั่น” ที่เลี้ยงคู่ผู้ชม เป็นผลงานศิลปะโดยได้แสดงความเห็นว่าวัฒนธรรมการกินเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่ทำให้ผู้คนมาพบปะ สัมผัสกัน ผลที่ตามมาไม่แต่ความพึงพอใจและความสุข ตามแนวคิดสุนทรียะเชิงสัมพันธ์ (Relational Aesthetics) ที่ใช้การพบปะสัมผัสเป็นการเชื่อมโยงจากความป่วยไข้ของสังคม (moma.org)

สุนทรียศาสตร์ของ “ศิลปะโมเดิร์น” นั้นมีเสน่ห์ในด้านทักษะเชิงปัจเจกภาพ ศิลปินล้วนมีความเชี่ยวชาญในทักษะที่ไม่ซ้ำแบบใคร มีสายตาที่เฉียบคมในการ “เห็น” และการสร้างสรรค์รูปทรงที่มีสุนทรียภาพเปี่ยมพลัง เป็นที่จดจำได้ง่าย แต่ “ศิลปะร่วมสมัย” ก็ชวนให้เปิดโลกทัศน์ในมุมมองที่กว้างขวางขึ้น มองโลกในเชิงปฏิสัมพันธ์ที่เราไม่อาจแยกตัวออกจากสังคมแวดล้อมได้ ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า “ตัวตน” ของเราย่อมเป็นผลผลิตของสิ่งแวดล้อมที่เราอาศัยอยู่ มีการขยายขอบเขตการสร้างสรรคิและสื่อที่หลากหลายกว้างขวางขึ้น ความแตกต่างระหว่างศิลปะชั้นสูง (high art) กับศิลปะชั้นต่ำ (low art) เจือจางลงจนแทบจะไร้เส้นแบ่ง ขอมริบรสนิยมแบบ “คาด ๆ” ของสังคมมวลชนผ่านการประเมินโดยตลาดซึ่งผูกติดอยู่กับวัฒนธรรมบริโภคนิยมและการปกครองระบบประชาธิปไตย

ผู้สร้างสรรค์จึงได้เลือกแนวทางการแสดงออกโดยการผสมผสานทั้งรูปทรง สัญลักษณ์ตราสินค้า และข้อความเชิงโฆษณาสินค้าเพื่อชวนให้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือที่จะนำไปสู่การบริโภคสินค้าเหล่านั้นรวมทั้งความสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อมที่เราอาศัยอยู่ว่าจะมีผลกระทบเป็นอย่างไร

เมื่อจับประเด็นที่น่าสนใจที่เป็นไปในสังคมได้แล้ว ผู้สร้างสรรค์จึงนำมาคิดวิเคราะห์หาแนวทางในการนำเสนอทางศิลปะของตนเองว่าควรจะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเด็นใดบ้าง ควรนำเสนอในรูปแบบใดให้เป็นที่น่าสนใจ สารความรู้ในแต่ละเรื่องราวมีขอบเขตที่กว้างขวางและมีบริบทที่

สัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน จึงจำเป็นต้องจำกัควงให้เคลมลงเท่าที่จะควบคุมได้ในกาละและเทศะที่จะอำนวย ผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดกรอบการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ดังนี้

1. มีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคนส่วนใหญ่ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และจะยังคงต่อเนื่องไปในอนาคต
  2. มีข้อมูลให้ศึกษาสืบค้นประวัติความเป็นมาและสามารถอ้างอิงในเชิงวิชาการได้
  3. เป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจ หรือมีประโยชน์ต่อสังคมปัจจุบันและยังส่งผลกระทบต่อในอนาคต
  4. อาจมีหลายเรื่องราวที่น่าสนใจแต่ยากต่อการสื่อสารด้วย ‘ภาพ’ ได้ ดังนั้นการเลือกสรรประเด็นที่สามารถตีความหรือแสดงออกมาให้เป็นภาพย่อมมีความสำคัญในอันดับต้น ๆ ต่อการตัดสินใจที่จะเลือกนำเสนอ
  5. เป็นประเด็นที่สัมพันธ์กับแนวคิดที่ใฝ่ฝันไว้ตั้งแต่ต้น
  6. ตรวจสอบว่าศิลปินทัศนศิลป์คนใดบ้างที่ได้ทำงานเกี่ยวกับปรากฏการณ์นี้มาก่อน และทำอะไร เพื่อเรียนรู้กระบวนการนำเสนอและหลีกเลี่ยงการซ้ำแบบโดยไม่เจตนา
- เมื่อผ่านเข้าสู่ขั้นตอนนี้และได้ทบทวนหลายรอบแล้ว ผู้สร้างสรรค์ได้ตัดสินใจที่จะนำเสนอผลงานเป็นประเด็นต่าง ๆ ตามที่ได้แสดงเหตุผลมาแล้วในบทก่อนหน้าดังนี้

1. อาหารการกิน
2. ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม
3. สุขภาพและการเยียวยา
4. ยานพาหนะและการเดินทาง

การสังเคราะห์เชิงทัศนศิลป์

เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากของการสร้างสรรค์ในโลกทัศนศิลป์ เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นประเด็นและเรื่องราวต่าง ๆ ครบถ้วนแล้ว ก็มาถึงกระบวนการตีความหรือการ ‘สังเคราะห์’ ข้อมูลให้ออกมาเป็น ‘ภาพ’ หรืออีกนัยหนึ่งคือ การแปล ‘ภาษาเขียน’ ไปสู่ ‘ภาษาภาพ’ ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจของการแสดงออกของศิลปินแต่ละคนที่เดียว ในเรื่องราวเดียวกัน ศิลปินแต่ละคนย่อมตีความจากจินตนาการออกมาเป็นภาพได้แตกต่างกันออกไป จินตนาการจึงมีบทบาทมากที่สุด在这一ขั้นนี้ที่จะทำหน้าที่คล้ายกับวาทกรที่ควบคุมวงดุริยางค์อันประกอบด้วยภูมิความรู้, ประสบการณ์, ทัศนคติ และทักษะความชำนาญของผู้สร้างสรรค์แต่ละคน ดังที่ได้ยกตัวอย่างศิลปินบางท่านมาแล้วในบทที่ 2

แผนภูมิที่ 1 กระบวนการ “สังเคราะห์” ข้อมูลจากภาษาเขียนไปสู่การเป็นภาษาภาพ

การร่างภาพ

เมื่อสังเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นภาพในใจได้พอเป็นเค้าโครงแล้ว ผู้สร้างสรรค์ก็ต้องเริ่มศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาพที่สัมพันธ์กับแต่ละประเด็นกันอีกรอบหนึ่ง ข้อมูลภาพหาได้ทั้งจากการสังเกตของจริง, ภาพถ่าย, ภาพตราสัญลักษณ์ และตัวอักษรข้อความต่าง ๆ นำมาคัดเลือกตามกรอบคิดดังกล่าว แล้วจึงร่างเป็นภาพต้นตามลำดับดังนี้

1. ร่างภาพต้นแบบ (quick sketch) ให้ได้หลาย ๆ ภาพ เพื่อจะได้มีทางเลือกภาพที่เหมาะสม เพราะภาพแรกที่ได้คิดได้อาจไม่ใช่ภาพที่ดีที่สุด
2. เลือกภาพร่างที่น่าพอใจและเห็นว่าสอดคล้องกับแนวคิดมากที่สุดมาวาดเส้นและตกแต่งให้สมบูรณ์เท่าที่จะเป็นไปได้ที่สุดในการขยายแบบ
3. พิจารณาสัดส่วนและรายละเอียดของแบบร่างแล้วปรับปรุงแก้ไขจนกว่าจะเป็นที่พอใจ

แบบร่างงานสร้างสรรค์

ภาพที่ 35 แบบร่าง “อาหารการกิน” ชั้นที่ 1

ภาพที่ 36 แบบร่าง “อาหารการกิน” ชั้นที่ 2

ภาพที่ 37 แบบร่าง “อาหารการกิน” ชั้นที่ 3

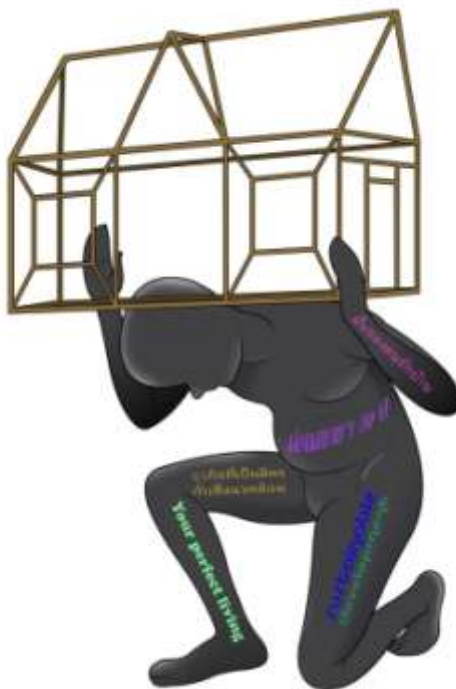
ภาพที่ 38 แบบร่าง “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม” ชั้นที่ 1

ภาพที่ 39 แบบร่าง “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม” ชั้นที่ 2

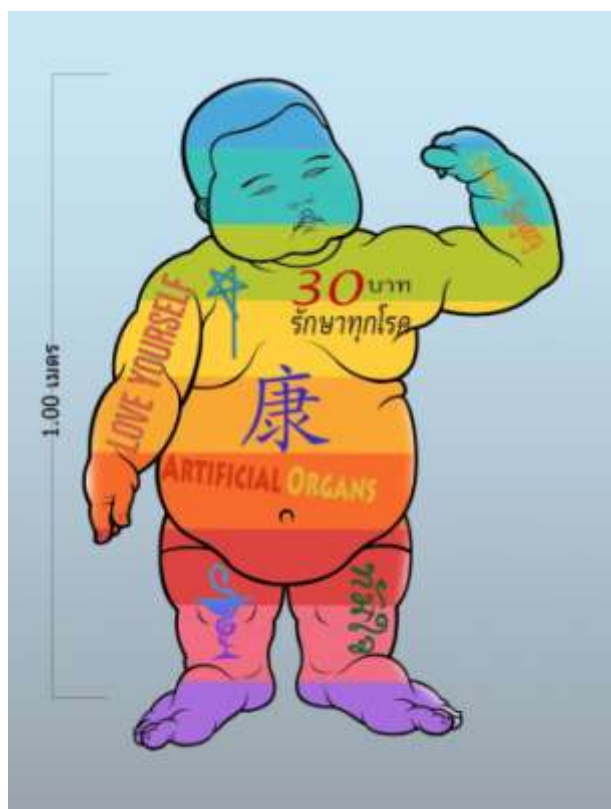
ภาพที่ 40 แบบร่าง “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม” ชั้นที่ 3

ภาพที่ 41 แบบร่าง “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม” ชั้นที่ 4

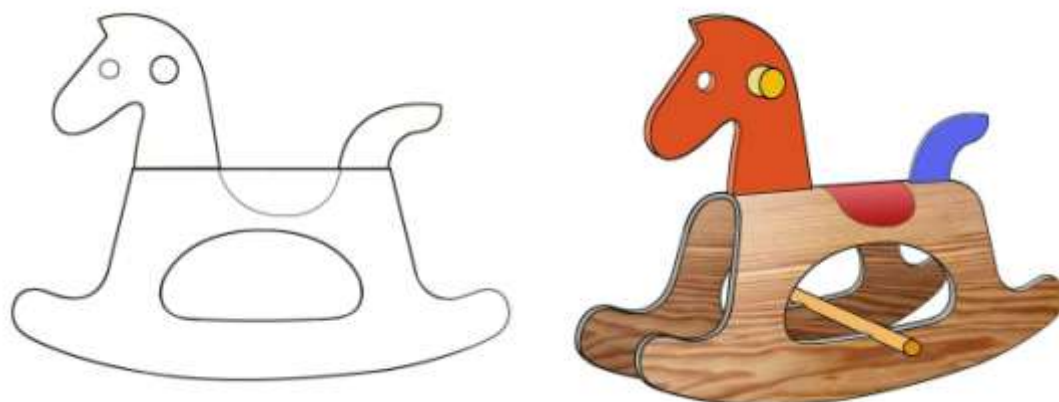
ภาพที่ 42 แบบร่าง “สุขภาพและการเยียวยา” ชิ้นที่ 1

ภาพที่ 43 แบบร่าง “สุขภาพและการเยียวยา” ชิ้นที่ 2

ภาพที่ 44 แบบร่าง “การเดินทางและพาหนะ” ชั้นที่ 1

ภาพที่ 45 แบบร่าง “การเดินทางและพาหนะ” ชั้นที่ 2

Donkey : End of fossil fuels era

ภาพที่ 46 แบบร่าง “การเดินทางและพาหนะ” ชั้นที่ 3

การคัดเลือกภาพร่างสู่การขยายเป็นผลงานจริง

ขั้นตอนการเลือกแบบร่างเพื่อขยายเป็นผลงานจริงจะพิจารณาจากองค์ประกอบเหล่านี้เป็นสำคัญ

- ความสอดคล้องกับแนวคิด
- ความเป็นไปได้ของขนาด วัสดุและเทคนิค
- ความเป็นไปได้ของเงื่อนไขทางเวลาและความยากง่ายในการปฏิบัติงาน
- คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

1. การร่างภาพ
2. การวางแผนปฏิบัติงาน
3. การขยายเป็นผลงานจริง
4. การจัดทำงานเอกสาร
5. การประเมินผลงานวิทยานิพนธ์
6. การเผยแพร่ผลงาน

เทคนิคที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

เทคนิค ปั้น – หล่อด้วยโพลีเอสเตอร์ไฟเบอร์กลาสและสื่อผสม ตกแต่งด้วยสีอะคริลิก

วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน

ประกอบด้วยโพลีเอสเตอร์เรซินเป็นหลัก บางชิ้นประกอบด้วยไม้จากกล่องบรรจุภัณฑ์ ไม้อัด และวัสดุอื่น ๆ ได้แก่ แผ่นโลหะ, พลาสติก, สติกเกอร์, กระดาษ เป็นต้น

บทที่ 4

การดำเนินการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์

โดยส่วนใหญ่แล้ว ผู้ศึกษาระดับนี้ มักมีแนวทางการแสดงออกเฉพาะตัวอยู่แล้ว จึงสร้างผลงานที่ต่อเนื่องเป็นเส้นทางเดียวกัน แต่สำหรับผู้สร้างสรรค์เอง มีแนวโน้มความสนใจไปทาง “ศิลปะเชิงความคิด” (conceptual art) มากกว่าศิลปะเชิงทักษะ การแสดงจึงหลากหลาย ไม่เน้นสไตล์เฉพาะตัวทางเทคนิคและวัสดุ ขึ้นอยู่กับแนวคิดและเนื้อหาที่นำเสนอ ซึ่งมักจะเกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคม การเมือง วัฒนธรรม หรือการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ตามกระแสทิศทางของศิลปะร่วมสมัย

ผลงานวิทยานิพนธ์

ผู้สร้างสรรค์มีความสนใจวิถีความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อม และความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจ การเมืองสังคม และวัฒนธรรม ในกระบวนการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้รวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เป็นไปในสังคม แล้วนำมาวิเคราะห์ว่าประเด็นใดจะสามารถสื่อสารเป็นภาพเชิง 3 มิติได้และน่าสนใจ ทั้งนี้แม้บางประเด็นจะเป็นที่สนใจอยู่ในกระแสสังคม แต่อาจสร้างเป็นภาพ 3 มิติได้ไม่น่าสนใจ หรือไม่ถนัดเช่น เรื่องที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีมาก จึงรวบรวมได้ใน 4 ประเด็น หลังจากได้นำเสนอคณะกรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ และได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ผู้สร้างสรรค์ได้ปรับปรุง แกไขรูปแบบและแบบร่างไปขยายเป็นผลงานจนเสร็จลุล่วง ซึ่งจะแสดงแนวความคิด เทคนิค และภาพผลงานดังต่อไปนี้

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 1

ชื่อผลงาน	“อาหารการกิน - Fastfood boy”
แนวความคิด	อาหารปัจจัยพื้นฐานที่มีจำเป็นต่อการดำรงชีวิตมนุษย์เป็นความอันดับแรก การบริโภคอาหารในปัจจุบันมีบริบทที่ซับซ้อนในหลายมิติ ทั้งด้านวัฒนธรรม อำนาจทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางการตลาดและระบบขนส่งที่สามารถบริการข้ามทวีป ความสำเร็จในการโฆษณาของผลิตภัณฑ์อาหารทานด่วน (fastfood) ที่สร้างภาพพจน์ความทันสมัย ความสมบูรณ์พูนสุข และความอึดอเมสนุกสนานในการบริโภคสินค้าของตนทั้ง ๆ ที่มีราคาแพงแต่เป็น โภชนาการที่ขาดความสมดุล เป็นที่มาของโรคอ้วนในเด็กซึ่งจะส่งผลให้เกิดอาการแทรกซ้อนตามมาอีกหลายโรค ก่อนวัยอันควร มีพัฒนาการด้านการเจริญเติบโตของเยาวชนที่ผิดเพี้ยนไปจากปกติอย่างน่าเป็นห่วง
เทคนิค	ประติมากรรมปั้น –หล่อ โพลีเอสเตอร์ไฟเบอร์กลาส, สีอะคริลิก
ขนาด	สูง 1.25 เมตร

ภาพที่ 47 “อาหารการกิน - Fastfood boy”, พ.ศ. 2561

ภาพที่ 48 “นาฏกรรมแห่งความขัดแย้งทางการเมือง”, พ.ศ. 2561

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 2

ชื่อผลงาน	“ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม - คนแคะแบกวิมานทอง”
แนวความคิด	การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมในศตวรรษที่แล้ว ได้ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติและระบบนิเวศในปัจจุบันอย่างมหาศาล การเปลี่ยนแปลงที่ไม่สมดุลระหว่างเมืองกับชนบท เช่นการอพยพของคนชนบทเพื่อหางานทำในเมือง ก่อให้เกิดวิกฤติด้านที่อยู่อาศัยและปัญหามลภาวะที่ตามมาอีกมากมาย พื้นที่ในเมืองกลายเป็นพื้นที่เชิงพาณิชย์และช่องว่างทางเศรษฐกิจทำให้ความสามารถเข้าถึงสิทธิการครอบครองเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อยซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคม เป็นเรื่องยากหรือเป็นไปได้เลยในปัจจุบัน และจะมากขึ้นเป็นทวีคูณในอนาคต
เทคนิค	สื่อผสม : ปั้น-หล่อหล่อโพลีเอสเตอร์ไฟเบอร์กลาส, สีอะคริลิก เหล็กเส้น, กระดาษฟรอยด์สีเงินและสีทอง
ขนาด	สูง .90 เมตร

ภาพที่ 49 “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม – คนกระแบกวิมานทอง”, พ.ศ. 2561

ภาพที่ 50 “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม – คนกระแแบบกวิมานทอง”, พ.ศ. 2561

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 3

ชื่อผลงาน	“สุขภาพและการเยียวยา - Healthy boy ”
แนวความคิด	วิทยาการทางการแพทย์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันได้พัฒนา ก้าวหน้าขึ้นมาก ช่วยพัฒนาด้านสุขภาพและการเยียวยาให้รู้حدหน้าไปกว่าศตวรรษ ก่อนๆอย่างมากมาย นโยบายรัฐเกี่ยวกับการประกันสุขภาพช่วยให้เกิดความเท่า เทียมใการรักษาเยียวยา แต่อย่างไรก็ตาม ความรู้ด้านสุขภาพของผู้บริโภคกลับ ไม่ได้ก้าวหน้าอย่างที่ควร ความเชื่อมั่นด้านวิทยาการแพทย์กลับกลายเป็นปัจจัย ทางอ้อมแห่งความประมาท ผู้ป่วยมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับ“รักษา” ซึ่งเป็น ทัศนคติเชิงรับมากกว่าเชิงรุกคือ “การป้องกัน” ไม่ให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บซึ่งจะลด การสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และเวลาได้ดีกว่า
เทคนิค	ประติมากรรมปั้น –หล่อ โพลีเอสเตอร์ไฟเบอร์กลาส, สีอะคริลิก
ขนาด	สูง 1.20 เมตร

ภาพที่ 51 “สุขภาพและการเยียวยา - Healthy boy”, พ.ศ. 2561

ภาพที่ 52 “สุขภาพและการเยียวยา - Healthy boy”, พ.ศ. 2561

ผลงานวิทยานิพนธ์ชิ้นที่ 4

ชื่อผลงาน	“ยานพาหนะและการเดินทาง - End of fossil fuels era”
แนวความคิด	<p>การเดินทางและการคมนาคมขนส่งมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคม ยานพาหนะส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาเชื้อเพลิงน้ำมันซึ่งเป็นพลังงานฟอสซิลมาตลอดศตวรรษที่ 20 แต่การแข่งขันอย่างรุนแรงในธุรกิจน้ำมันแรงกดดันด้านสิ่งแวดล้อมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการใช้พลังงานหมุนเวียนได้ส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตเชื้อเพลิงฟอสซิลในระยะยาวที่จะทำให้เศรษฐกิจรูปแบบนี้ชะลอตัวลง การถือกำเนิดของรถยนต์ไฟฟ้าและไฮบริดเพื่อลดการใช้เชื้อเพลิงคาร์บอนสูงและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อเป็นทางเลือกที่ส่งผลดี ต่อสิ่งแวดล้อม ยอดขายรถยนต์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นมากจากความต้องการที่แข็งแกร่งของจีน ยอดขายรถยนต์ไฟฟ้าและไฮบริด ทั่วโลกอาจเกิน 1 ล้านคันในปี 2017 เป็นครั้งแรก</p> <p>ในประเทศไทยซึ่งเป็นแหล่งผลิตรถยนต์แหล่งใหญ่แห่งหนึ่งของโลก แม้จะไม่มีแบรนด์รถยนต์ที่คนไทยเป็นเจ้าของ และต้องนำเข้าเชื้อเพลิงน้ำมันมากกว่าที่ผลิตได้เอง แต่มีการใช้ยานพาหนะอย่างมากมาจนเกิดปัญหาการติดในทึ่มเมืองใหญ่ของประเทศ และยังไม่ตื่นตัวในการแสวงหาพลังงานทางเลือกเพื่อลดปัญหาสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด</p>
เทคนิค	สื่อผสม : ไม้, ไม้อัด, กระดาษรีไซเคิล, สีอะคริลิก
ขนาด	สูง .70 เมตร

ภาพที่ 53 “ซานพาหนะและการเดินทาง - End of fossil fuels era”, พ.ศ. 2561

ภาพที่ 54 “ขานพาทนะและการเดินทาง - End of fossil fuels era”, พ.ศ. 2561

วิเคราะห์ผลงานการสร้างสรรค์

ทัศนธาตุในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่าผลงานวิทยานิพนธ์นี้ประกอบด้วยแนวคิดที่ขัดแย้งกันระหว่างวัฒนธรรมบริโภคนิยมกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งจะต้องมีการตีความให้เห็นภาพสัญลักษณ์ของแนวคิดทั้งสองให้ชัดเจน จึงต้องแยกอธิบายวิธีการสื่อสารดังนี้

รูปร่าง (shape)

ผู้สร้างสรรค์เลือกใช้ “สัญลักษณ์ตราสินค้า” (brand name logo) ซึ่งเป็นตัวแทนค่านิยมวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายทั้งที่เป็นตราสินค้าในประเทศและนานาชาติ เนื่องจากสัญลักษณ์ตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ที่ใช้บริโภคในชีวิตประจำวันมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตสังคมเมืองในปัจจุบันดังได้กล่าวแล้ว สัญลักษณ์ส่วนใหญ่จะถูกนำไปใช้งานในลักษณะที่เป็น “รูปร่าง” 2 มิติ โดยผ่านการออกแบบมาเป็นอย่างดี อาจเป็นตัวอักษรหรือภาพสัญลักษณ์ที่สามารถจดจำได้ง่าย

มีข้อสังเกตในแง่การรับรู้ได้ทางสายตาเกี่ยวกับพลังความรู้สึกที่เกิดจากการเห็นสัญลักษณ์ตราสินค้าไม่ได้ขึ้นอยู่กับศักยภาพการออกแบบเป็นประการสำคัญที่สุด หากแต่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของสินค้าความสำเร็จทางการตลาดหรือการผลิตซ้ำด้านโฆษณาเพื่อตอกย้ำความทรงจำของสังคมซึ่งมีความสำคัญมากกว่า ตัวอย่างเช่น ตรา “ปตท.” ที่คนไทยจดจำและรู้จักดีไม่ได้เกิดจากการออกแบบสัญลักษณ์ตราสินค้าอย่างยอดเยี่ยม แต่เป็นเพราะการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยเป็นบริษัทผู้ผลิตและจัดจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและแก๊สที่มีอิทธิพลมากที่สุดในประเทศไทย ตราสัญลักษณ์ “ปตท.” จึงทรงอำนาจทั้ง ๆ ที่เป็นเพียงรูปร่าง 2 มิติก็ตาม

แต่การสื่อสารด้วยภาพสัญลักษณ์ตราสินค้าอาจไร้พลังสำหรับชาวชนบทที่ไม่ได้อยู่ในกระแสวัฒนธรรมบริโภคนิยม หรือตราสินค้าท้องถิ่นในประเทศหนึ่งก็อาจไม่เป็นที่รู้จักในประเทศอื่น ๆ

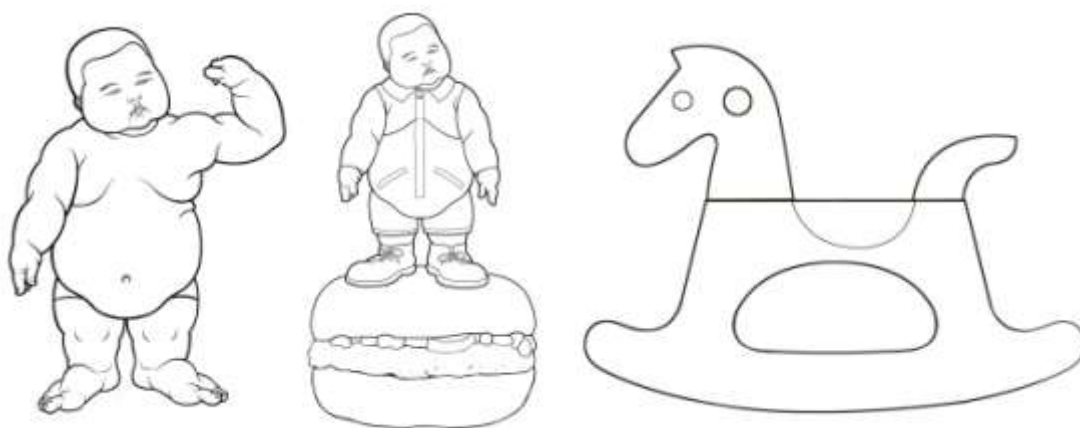

ภาพที่ 55 ตราสัญลักษณ์ “ปตท.” ของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

ผู้สร้างสรรค์ลอกเลียนรูปร่างตราสัญลักษณ์สินค้าต่าง ๆ ลงบนพื้นผิวของรูปทรง ประติมากรรมในลักษณะที่ค่อนข้างจัดกระจายไว้ระเบียบเพื่อแสดงนัยของการคุกคาม การรุกรานที่ไม่เลือกกาล-เทศะ หรือในแง่ลบกว่านั้นก็อาจเปรียบเทียบได้กับกาฝากที่เกาะกินน้ำเลี้ยงจากต้นไม้ที่อาศัยอยู่ แต่การเลือกใช้ตราสัญลักษณ์สินค้ามีขอบเขตที่ต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของแต่ละชิ้นงานที่นำเสนอ เช่น ในชิ้นงานที่นำเสนอเกี่ยวกับปัจจัยด้านอาหาร ตราสัญลักษณ์สินค้าก็ล้วนแล้วแต่เป็นสินค้าที่เกี่ยวข้องกับอาหารการกิน เป็นต้น

รูปทรง (form)

รูปทรงเป็นทัศนธาตุที่มีขนาดใหญ่ที่สุดซึ่งเปรียบเป็นประธานขององค์ประกอบ ประติมากรรมโดยทั่วไป ผู้สร้างสรรค์ใช้รูปทรงซึ่งคลี่คลายจากธรรมชาติ ได้แก่ รูปทรงมนุษย์ สัตว์ และสิ่งของมาแสดงในฐานะผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำ อันหมายถึงธรรมชาติแวดล้อมที่ถูกควบคุมจัดการโดยมนุษย์บางกลุ่ม แม้จะมีการปลุกเร้าแนวคิดด้านอนุรักษ์ธรรมชาติขึ้นมา แต่ยังเป็นเรื่องใหม่ที่ผู้คนยังไม่คุ้นเคย หรือให้ความร่วมมืออย่างไม่ค่อยเต็มใจ

ภาพที่ 56 ตัวอย่างรูปทรงชีวรูปที่นำมาใช้ในการวิจัย

โดยปกติรูปทรงจากธรรมชาติหรือชีวรูป (bio form) ให้ความรู้สึกมีชีวิต มีจิตวิญญาณ และความอิสระ เราจึงรู้สึกผ่อนคลายเมื่อสัมผัสกับรูปทรงและบรรยากาศทางธรรมชาติ แต่เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าธรรมชาติในปัจจุบันมิได้เป็นไปได้เป็นไปโดยตัวของมันเอง หากแต่มันได้ถูกใช้ประโยชน์จากมนุษย์ผ่านการควบคุมโดยวิทยาการเทคโนโลยีจักรกลและอิเล็กทรอนิกส์นานา ผู้สร้างสรรค์จึงนำรูปทรงมนุษย์ สัตว์ และพืชต่าง ๆ มาลดทอนรายละเอียดลงให้เหลือเพียงเค้าโครงเท่าที่จำเป็น และโน้มเอียงไป

ในลักษณะเรขาคณิตเพื่อแสดงสัญลักษณ์ของธรรมชาติอันถูกควบคุม จัดการ และดัดแปลงให้เป็นวัตถุจักรกลสนองความสะดวกสบายของมนุษย์ เป็นรูปทรงเรียบง่ายที่เห็นกันอยู่ทั่วไป

สี (color)

ตราสัญลักษณ์สินค้ามักจะมีสีสันที่สดใสเพื่อดึงดูดความสนใจ ผู้สร้างสรรค์จึงลอกเลียนสีเดิมของตราเหล่านั้น สีสันที่ขัดแย้งกันโดยภาพรวมจะเห็นความไม่แน่นอน ไม่มีระเบียบที่เด่นชัด ทั้งนี้เพื่อสะท้อนความดังเลขของผู้คนร่วมสมัยในพฤติกรรมที่หาความแน่นอนอะไรไม่ได้

พื้นผิว (texture)

พื้นผิววัสดุเป็นทัศนธาตุที่สำคัญอย่างหนึ่งของผลงานชุดนี้ วัสดุรีไซเคิลที่แปรรูปมาจากธรรมชาติ ลายไม้จะบ่งบอกถึงที่มาได้อย่างดีถึงแม้จะถูกขัดแต่ง หรือถูกควบคุมแล้วก็ตาม ธรรมชาติก็ยังคงมีพลังที่ไม่อาจครอบงำได้ทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีพื้นผิวของโลหะ, พลาสติก และยังประกอบด้วยวัสดุอื่น ๆ ที่ขึ้นอยู่กับเรื่องราวเพื่อสนับสนุนความสมบูรณ์ของแต่ละชิ้นงาน

การจัดองค์ประกอบ

ความขัดแย้ง (contrast)

การแสดงออกที่มีสาระในเชิงเสียดสีต่อความคิดที่ขัดแย้งกันย่อมเลียงไม่พื้นที่จะต้องจัดองค์ประกอบที่มีลักษณะขัดแย้งกัน ทั้งด้านรูปแบบและเนื้อหา เพื่อสร้างภาพให้เห็นถึงความไม่ลงรอยกัน ความไร้กฎเกณฑ์ หรือการแข่งขันที่ไร้ระเบียบ ผู้สร้างสรรค์ใช้ความขัดแย้งดังต่อไปนี้

ในทัศนธาตุ : สีสันที่ฉูดฉาดบาดตา เพื่อเรียกร้องความสนใจในแบบของศิลปะป๊อปอาร์ต

ในเชิงเนื้อหา : สัญลักษณ์ตราสินค้าที่เป็นคู่แข่งกันในตลาดการค้า หรือข้อความที่ขัดแย้งกันระหว่างการอนุรักษ์ธรรมชาติกับธุรกิจการโฆษณา

บทที่ 5

สรุป และอภิปรายผล

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การสร้างสรรค์ประติมากรรม “บริโภคนิยมกับวาทกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติ” ชุดนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้รวบรวมข้อมูล องค์ความรู้ต่าง ๆ มาผสมผสานกันผ่านการคิด วิเคราะห์ ตีความ และปฏิบัติงานตามกระบวนการสร้างสรรค์ทางทัศนศิลป์ 3 มิติ สามารถสรุปดังนี้

อภิปรายผล

การศึกษาข้อมูล

ผู้สร้างสรรค์มีหลักในการสร้างสรรค์ว่า ก่อนจะเริ่มจินตนาการใดใดก็ตาม จะต้องมีความพื้นฐานมาจากความเป็นจริงที่สามารถพิสูจน์ได้ หรือนำเชื่อถือเสียก่อน เพื่อสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานขั้นต่อไป บางเรื่องอาจน่าสนใจ แต่เมื่อค้นคว้าในทางลึกแล้ว อาจพบว่าไม่ถูกต้อง หรือไม่น่าเชื่อถือ ซึ่งจะส่งผลให้งานศิลปะอ่อนด้อย ไม่น่าสนใจได้ในภายหลัง ผู้สร้างสรรค์มีความสนใจในด้านประวัติศาสตร์อยู่แล้ว จึงเน้นการค้นคว้าศึกษาความเป็นมาของประเด็นต่าง ๆ จากจุดเริ่มต้นในประวัติศาสตร์ ซึ่งจะให้เห็นเส้นการเดินทางมาถึงปัจจุบัน ความตื่นตาตื่นใจในความรู้ใหม่ๆ จะช่วยก่อให้เกิดจินตนาการต่อไปได้เป็นอย่างดี ซึ่งแหล่งอ้างอิงส่วนใหญ่ ได้มาจากการแปลเอกสารสารของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศที่มีชื่อเสียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้สร้างสรรค์ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจค่อนข้างมาก หลายครั้งที่ต้องแปลข้อมูลหลาย ๆ หน้า เพียงจะใช้งานจริงเพียงไม่กี่บรรทัด เพื่อความแม่นยำในข้อมูลที่นำเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม แม้จะใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์มากมาย แต่ผู้สร้างสรรค์จะให้ความสำคัญกับผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมากกว่า กรอบคิดในการตัดสินใจเลือกประเด็นที่จะนำเสนอเป็นผลงานศิลปะสำหรับผู้สร้างสรรค์แล้ว คือ ประเด็นที่มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ หรืออยู่ในความสนใจของกระแสทางสังคมเป็นหลัก

การตีความ

ประเด็นที่น่าสนใจ ไม่ได้หมายความว่าจะสามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นงานทัศนศิลป์ได้ทุกเรื่อง แต่ละเรื่อง แต่ละประเด็น ย่อมมีขอบเขตในตัวเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความถนัดและประสบการณ์ของผู้สร้างสรรค์เป็นสำคัญ การตีความในทางปรัชญาอาจต้องใช้ความรู้ทางสัญศาสตร์ในการคิดวิเคราะห์ แต่สำหรับผู้สร้างสรรค์แล้ว “จินตนาการ” จะมีบทบาทสำคัญที่สุดในการตีความให้ออกมาเป็นภาพ ในแต่ละประเด็นจะต้องร่างภาพออกมาหลายๆ แบบ แล้วจึงคัดเลือกแบบร่างที่

ตรงกับจินตนาการและสามารถขยายเป็นผลงานได้น่าสนใจที่สุด ซึ่งแน่นอนว่า ทักษะส่วนตัวของผู้สร้างสรรค์ก็มีส่วนในการกำหนดรูปแบบการนำเสนอด้วย

การนำเสนอรูปแบบและเนื้อหา

ผู้สร้างสรรค์ไม่ได้กำหนดรูปแบบตายตัวว่าผลงานทุกชิ้นต้องมีรูปแบบเดียวกัน แต่ละชิ้นจะมีรูปแบบที่แตกต่างกัน ทั้งป็น – หล่อในลักษณะเหมือนจริง หรือสื่อผสมลักษณะกึ่งนามธรรม ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่ผู้สร้างสรรค์ประเมินว่าเหมาะสม บางชิ้นอาจใช้เทคนิคเดี่ยวก็เพียงพอ แต่บางชิ้นอาจต้องใช้สื่อผสมมาประกอบด้วยจึงจะสมบูรณ์ แต่ทั้งหมดประสานสัมพันธ์กันด้วยแนวความคิดร่วมเกี่ยวกับการบริโภค สัญลักษณ์และวาทกรรมเชิงพาณิชย์กับการอนุรักษ์ธรรมชาติ

การสื่อสารด้วยภาพและข้อความ

การตีความออกมาเป็นภาพเพื่อให้ภาพได้สื่อสารด้วยตัวมันเอง ผู้สร้างสรรค์เลือกรูปทรงที่เข้าใจได้ง่าย ๆ เช่น

ผลงานชิ้นที่ 1 “อาหารการกิน – Fastfood boy” ใช้รูปทรงเด็กผู้ชายอ้วน เป็นตัวแทนของความสมบูรณ์พูนสุข ความรักสบาย ประกอบด้วยสัญลักษณ์และข้อความเกี่ยวอาหารรับประทานด่วน

ผลงานชิ้นที่ 2 “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม – คนแคระกับวิมานทองคำ” ใช้รูปทรงผู้ชายเปลือยมีลักษณะเป็นเหลี่ยมสัน เป็นตัวแทนของผู้ใช้แรงงานซึ่งด้อยโอกาส ประกอบด้วยโครงสร้างอาคารสีเงินและทอง ซึ่งหมายถึงสิ่งมีค่าและเป็นเจ้าของได้ยาก

ผลงานชิ้นที่ 3 “สุขภาพและการเยียวยา - Healthy boy” รูปทรงเด็กผู้ชายอ้วน ทำสีสันล้อเลียนแคลเซียมยารักษาโรค แสดงท่าทางมั่นใจในสุขภาพ แต่มีนัยของคนที่โรค ประกอบด้วยสัญลักษณ์และข้อความเกี่ยวยาและสุขภาพ

ผลงานชิ้นที่ 4 “การเดินทางและพาหนะ - End of fossil fuels era” รูปทรงลาล้อเลียนม้าโยกของเด็ก เป็นตัวแทนการเดินทางที่ล่าสมัย เชื่องช้า ประกอบด้วยสัญลักษณ์และข้อความเกี่ยวพลังงานและเชื้อเพลิงสำหรับยานพาหนะ

ข้อเสนอแนะ

รองศาสตราจารย์ปิติวรธรณ์ สมไทย ได้แนะนำว่า ควรใช้เทคนิคทำตัวอักษรที่ดูสมจริงกว่านี้ด้วยเทคนิคซิลค์สกรีน หรือตัดล็กอกสแตนซิล

รองศาสตราจารย์อริยะ กิตติเจริญวิวัฒน์ ได้แนะนำว่า ในชิ้นที่ 2 “ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม – คนแคระกับวิมานทองคำ” รูปทรงของคนและสีสันควรสัมพันธ์กับชิ้นอื่นๆ ให้มากกว่านี้

บรรณานุกรม

- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2541). *ประจักษ์กับการเปลี่ยนแปลง*. เรียบเรียงจาก UNDP, Public Sector Management, Governance, and Sustainable Development (New York, 1995) กรุงเทพมหานคร: บริษัทสุกษุมและบุตร จำกัด.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2552). *โลก Modern & Postmodern (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สายธาร.
- _____. (2546). *ถอดรื้อปรัชญาและศิลปะแบบตะวันตกเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สายธาร.
- รักษ์สิ่งแวดล้อม รมรงค์แก้ปัญหา อาหารเหลือทิ้ง. คอลัมน์ Green idea, ฐานเศรษฐกิจ วันที่ 13 มิถุนายน 2556 สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2558 จาก http://www.en.mahidol.ac.th/thai/news/envi_news_fullv2.php?id=1790
- สมเกียรติ ตั้งน โม. (2547). *ศิลปวัฒนธรรม และลัทธิบริโภคนิยมหลังสมัยใหม่ เรียบเรียงจากหนังสือ High Culture, Popular culture ในหัวข้อ Art, culture and consumerism โดย Peter Goodall*. เว็บไซต์มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน สืบค้นเมื่อ 20 ต.ค. 2554 จาก midnightuniv@gmail.com
- _____. (2547). *การให้นิยามเกี่ยวกับคำว่าวาทกรรมและอุดมคติ แปลและเรียบเรียงจากหนังสือ Media and Society ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 โดย Michael O' Shaughessy และ Jane Stadler สำนักพิมพ์ Oxford University Press ปีที่พิมพ์ 2002*. สืบค้นเมื่อ 5 พย. 2554 จาก <http://v1.midnightuniv.org/midnight2545/document990.html>
- สฤณี อาชวานันทกุล. (2551). *การพัฒนาอย่างยั่งยืน*. หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ฉบับวันที่ 27 มีนาคม 2551 สืบค้นเมื่อ 26 ธ.ค. 2554 จาก <http://www.onopen.com/2008/01/2760>
- อภิสิทธิ์ ไส้ศัตรูไกล. (2558). *อิสรภาพแห่งอนาคต*. นิตยสารคิด Creative Thailand, TCDC ฉบับที่ 7 ปีที่ 6 เดือนเมษายน 2558.

ภาษาอังกฤษ

- A Moral Relevance : Of Sin, Sinner And System. (2005). *Bombay Sarvodaya Mandal and Gandhi Research Foundation*, Jalgaon. Retrieved March 5th 2015 from <http://www.mkgandhi.org/articles/relevance1.htm>.

- Andy Warhol. (2015). *The Art Story Foundation website*. Retrieved March 20th 2015 from <http://www.theartstory.org/artist-warhol-andy.htm>.
- Arthur Danto. (2013). *Aesthetics: Featured in the Aesthetics Lessons, The Andy Warhol*. Museum website. Retrieved March 16th 2015 from <http://www.warhol.org/education/resourceslessons/Aesthetics--Arthur-Danto/>.
- Christopher Lasch. (2013). *The Culture of Consumerism, Artifacts & Documents, Smithsonian Education*. Retrieved May 2nd 2014 from <http://www.smithsonianeducation.org/idealabs/ap/essays/consume.htm>.
- Frequently asked questions on genetically modified foods. Food safety, *World Health Organization (WHO)*. 2015. Retrieved February 20th 2015 from http://www.who.int/foodsafety/areas_work/food-technology/faq-genetically-modified-food/en/.
- History of Food: Teaching The Food System . *A Project of the John Hopkins Center For a Livable Future*. Retrieved February 14th 2015 from [.http://www.jhsph.edu/research/centers-and-institutes/teaching-the-food-system/curriculum/_pdf/History_of_Food-Background.pdf](http://www.jhsph.edu/research/centers-and-institutes/teaching-the-food-system/curriculum/_pdf/History_of_Food-Background.pdf)
- Margaret Cunningham. (2015). *Environmental Conservation and Preservation: Definition, Differences & Advocates*. Environment and Humanity / Science Courses, Study.com. retrieved January 12th 2015 from <http://study.com/academy/lesson/conservationists-vs-preservationists-definition-differences.html>.
- Jenny Pinkus.(1996). *Foucault , Massey University of New Zealand*. Retrieved January 12nd 2012 from <http://www.massey.ac.nz/~alock/theory/foucault.htm>
- Jeremy Hunt. (2011). *Joseph Kosuth: 'The Mind's Image of Itself #3' a play of architecture and the mind*. Art & Public Space, Art & Architecture Journal / Press (AAJ). Retrieved June 17th 2014 from <http://aajpress.wordpress.com/2011/09/03/joseph-kosuth-the-minds-image-of-itself-3%E2%80%99-a-play-of-architecture-and-the-mind-100911-011011-spruth-magers-london/> .
- The Rosetta Stone.(2014). *The British Museum website*. retrieved April 6th 2014 from http://www.britishmuseum.org/explore/highlights/highlight_objects/aes/t/the_rosetta_stone.aspx.

Prehistoric Clothing. *The Ancient World – Prehistoric*. Retrieve February 16th 2015 from http://www.fashionencyclopedia.com/fashion_costume_culture/The-Ancient-World-Prehistoric/Prehistoric-Clothing.html#ixzz3UtEfWypy.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ภาพบันทึกการทำงาน

ภาพการตรวจประเมินผลงานของคณะกรรมการตรวจประเมินผลงาน

ภาพบันทึกการทำงาน
ชั้นที่ 1 อาหารการกิน -Fastfood boy

2. ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมคนแคระแบกวิมานทอง-

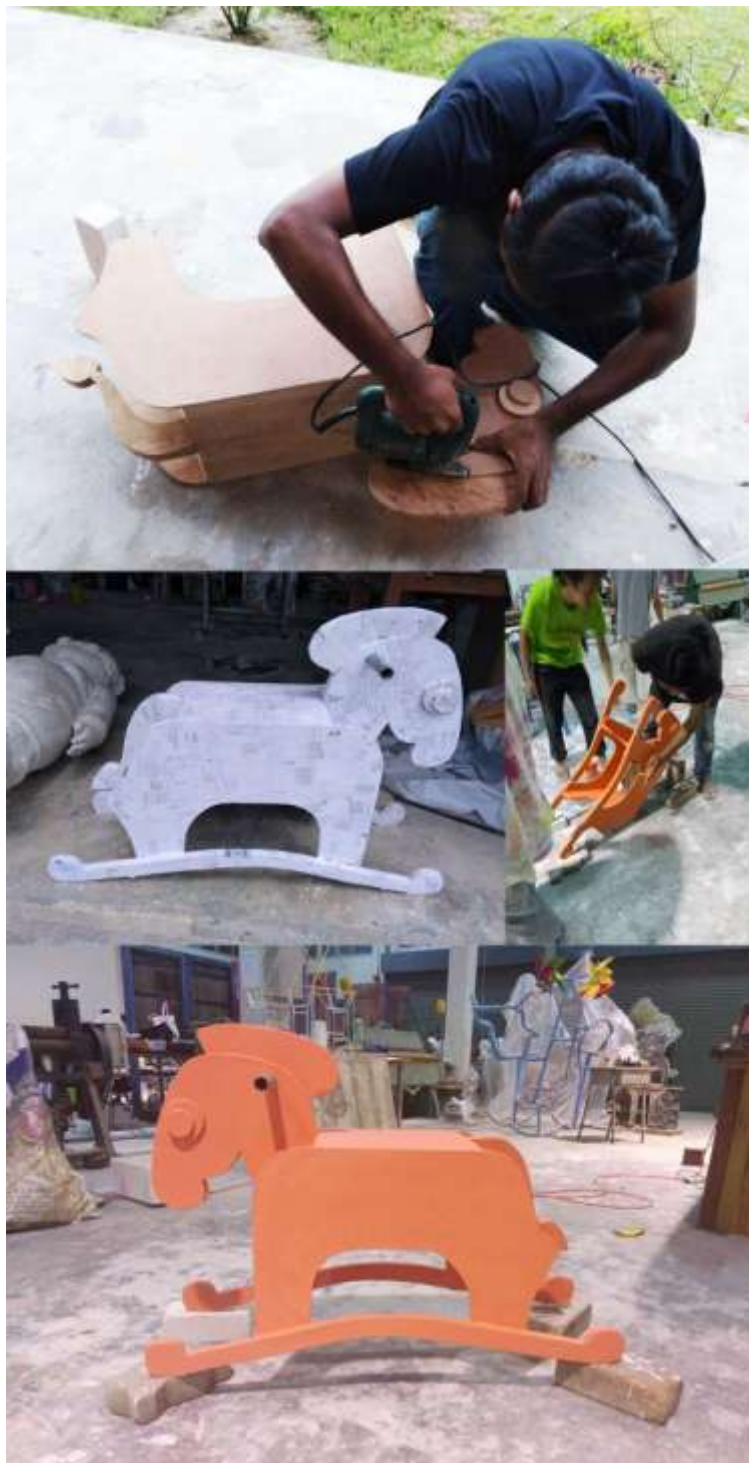

3. สุขภาพและการเยียวยา -Healthy boy

1. ยานพาหนะและการเดินทาง -End of fossil fuels era

ผลงานชิ้นที่ .1อาหารการกิน -Fastfood boy

ผลงานชิ้นที่ .2 ที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมคนแคระแบกวิมานทอง-

ผลงานชิ้นที่ .3สุขภาพและการเี่ยวยา -Healthy boy

ผลงานชิ้นที่ 4. ยานพาหนะและการเดินทาง -End of fossil fuels era

